НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Българските земи и модерната статистика
The Bulgarian Lands and Modern Statistics

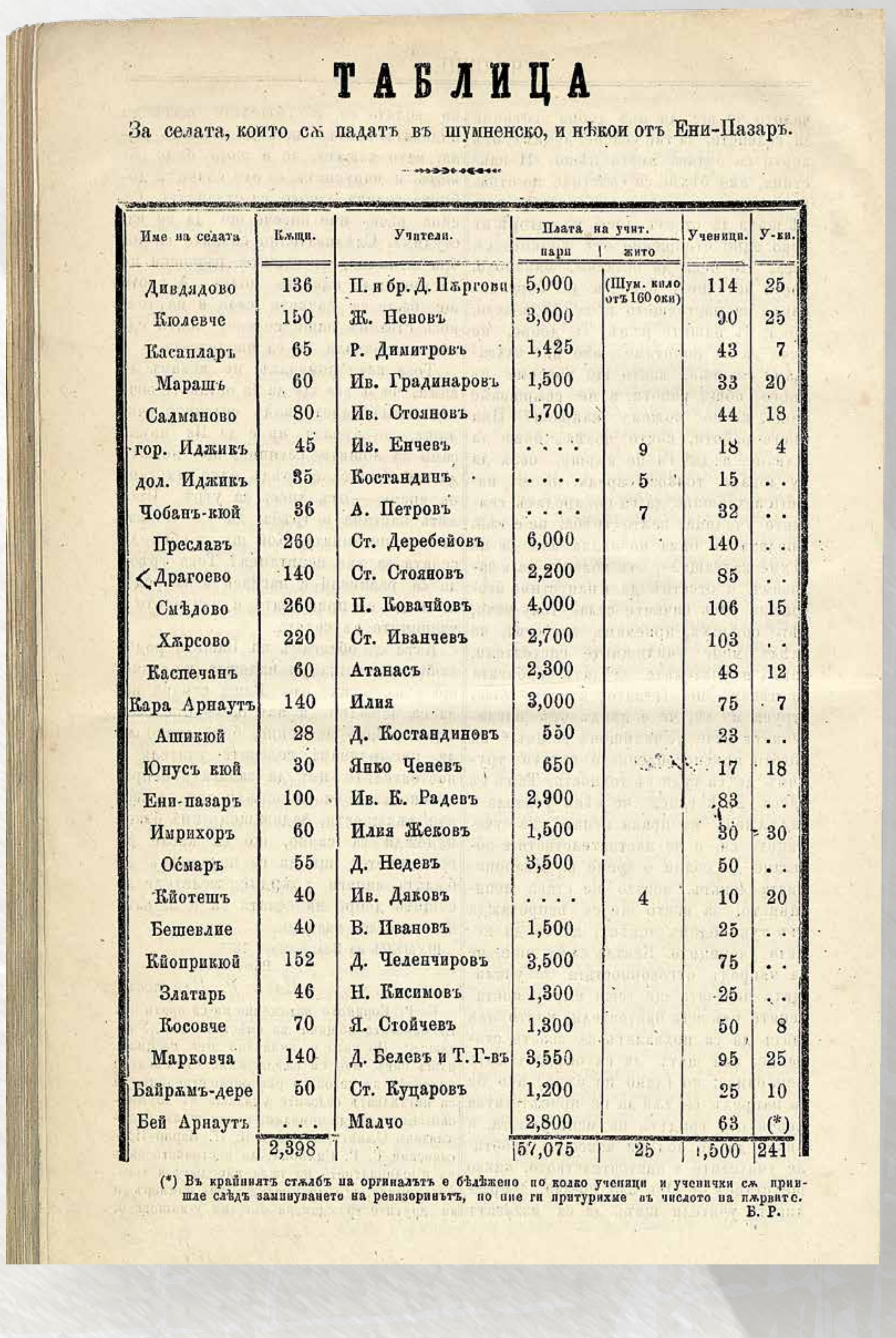

ТАБЛИЦА

За селата, които сѫ падатъ въ шумненско, и нѣкои отъ Ени-Пазаръ.

Име на селата	Кѫщи.	Учители.	Плата на учит. парп	жито	Ученици.	У-ки.
Дивдядово	136	П. и бр. Д. Пѫргови	5,000	(Шум. кило отъ 160 оки)	114	25
Кюлевче	150	Ж. Неновъ	3,000		90	25
Касапларъ	65	Р. Димитровъ	1,425		43	7
Марашъ	60	Ив. Градинаровъ	1,500		33	20
Салманово	80	Ив. Стояновъ	1,700		44	18
гор. Иджикъ	45	Ив. Енчевъ	....	9	18	4
дол. Иджикъ	35	Костандинъ	....	5	15	..
Чобанъ-кюй	36	А. Петровъ	....	7	32	..
Преславъ	260	Ст. Деребейовъ	6,000		140	..
Драгоево	140	Ст. Стояновъ	2,200		85	..
Смѣдово	260	П. Ковачйовъ	4,000		106	15
Хѫрсово	220	Ст. Иванчевъ	2,700		103	..
Каспечанъ	60	Атанасъ	2,300		48	12
Кара Арнаутъ	140	Илия	3,000		75	7
Ашикюй	28	Д. Костандиновъ	550		23	..
Юнусъ кюй	30	Янко Ченевъ	650		17	18
Ени-пазаръ	100	Ив. К. Радевъ	2,900		83	..
Имрихоръ	60	Илия Жековъ	1,500		30	30
Осмаръ	55	Д. Недевъ	3,500		50	..
Кйотешъ	40	Ив. Дяковъ	....	4	10	20
Бешевлие	40	В. Ивановъ	1,500		25	..
Кйоприкюй	152	Д. Челенчировъ	3,500		75	..
Златаръ	46	Н. Кисимовъ	1,300		25	..
Косовче	70	Я. Стойчевъ	1,300		50	8
Марковча	140	Д. Белевъ и Т. Г-въ	3,550		95	25
Байрѫмъ-дере	50	Ст. Куцаровъ	1,200		25	10
Бей Арнаутъ	. . .	Малчо	2,800		63	(*)
	2,398		57,075	25	1,500	241

(*) Въ крайнятъ стѫлбъ на оригиналътъ е бѣлѣжено по колко ученици и ученички сѫ пришле слѣдъ заминуването на ревизоринътъ, но ние ги притурихме въ числото на пѫрвитѣ.
Б. Р.

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

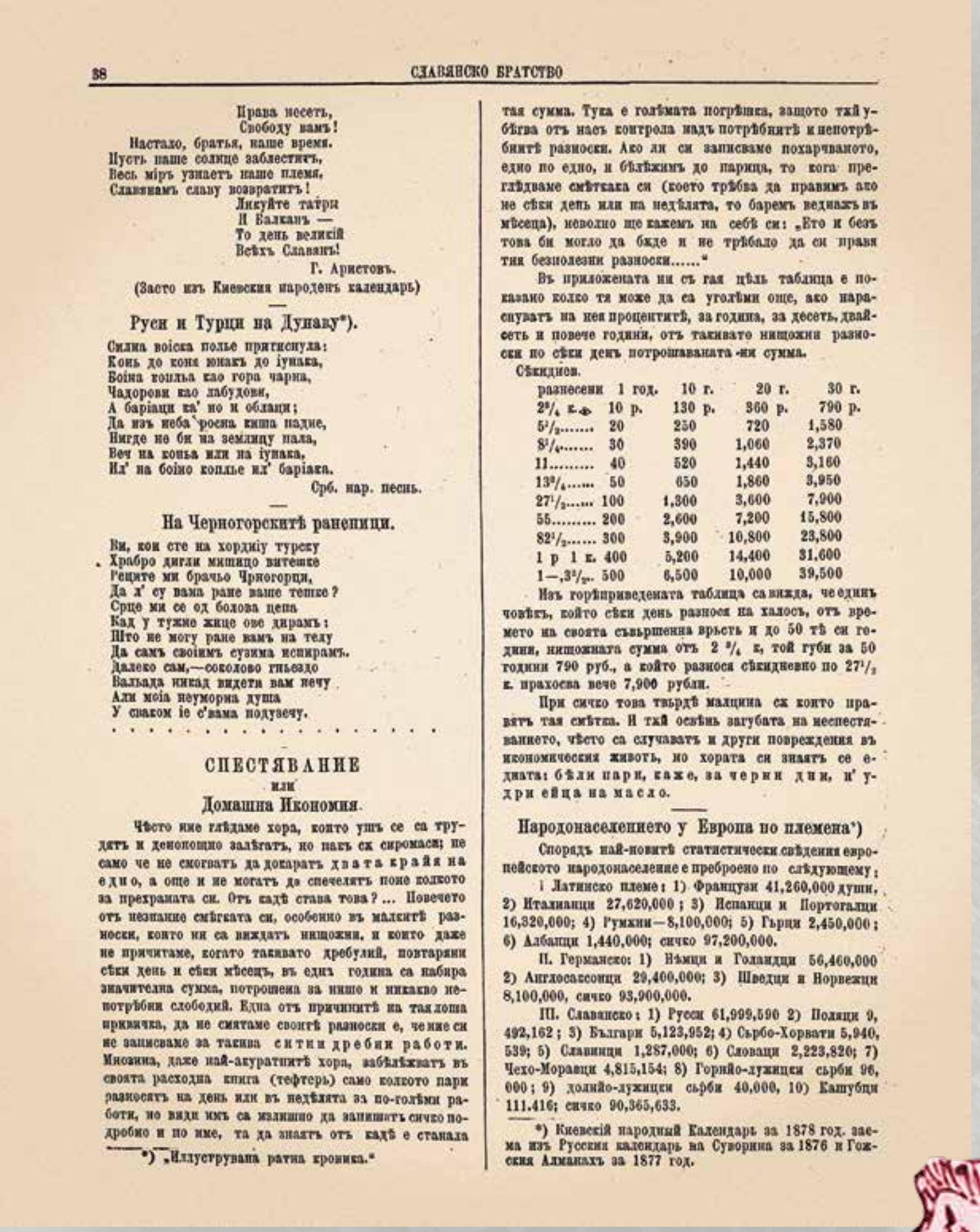

Права несеть,
Свободу вамъ!
Настало, братья, наше время.
Пусть наше солнце заблеститъ,
Весь міръ узнаетъ наше племя,
Славянамъ славу возвратитъ!
Ликуйте татри
И Балканъ —
То день великій
Вѣхъ Славянъ!

Г. Аристовъ.

(Зaсто изъ Киевския народенъ календарь)

Руси и Турци на Дунаву*).

Силна воіска полье притиснула:
Конь до коня юнакъ до іунака,
Боіна копльа као гора чарна,
Чадорови као лабудови,
А баріаци ка' но и облаци;
Да изъ неба росна киша падне,
Нигде не би на землицу пала,
Веч на коньа или на іунака,
Ил' на боіно копльe ил' баріака.

Срб. нар. песнь.

На Черногорскитѣ ранепици.

Ви, кои сте на хордиіу туреку
Храбро дигли мишицо витешке
Реците ми брачьо Црногорци,
Да л' су вама ране ваше тешке?
Срце ми се од болова цепа
Кад у тужно жице ове дирамъ:
Што не могу ране вамъ на телу
Да самъ своіимъ сузима испирамъ.
Далеко сам,—соколово гнѣздо
Вальада никад видети вам нечу
Али моіа неуморна душа
У свакoм іе с'вама подувечу.

. . . .

СПЕСТЯВАНИЕ
или
Домашна Икономия.

Чѣсто ние глѣдаме хора, които ужъ се са трудятъ и денонощно залѣгатъ, но пакъ сѫ сиромаси; не само че не смогватъ да докаратъ двата края на едно, а още и не могатъ да спечелятъ поне колкото за прехраната си. Отъ кадѣ става това?... Повечето отъ незнание смѣгката си, особенно въ малкитѣ разноски, които ни са виждатъ нищожни, и които даже не причитаме, когато такивато дребулий, повтаряни сѣки день и сѣки мѣсецъ, въ една година са набира значителна сумма, потрошена за нищо и никакво непотрѣбни слободий. Една отъ причинитѣ на тая лоша привичка, да не смятаме своитѣ разноски е, че ние си не записваме за такива ситни дребни работи. Мнозина, даже най-акуратнитѣ хора, забѣлѣжватъ въ своята расходна книга (тефтерь) само колкото пари разносятъ на день или въ недѣлята за по-голѣми работи, но види имъ са излишно да запишатъ сичко подробно и по име, та да знаятъ отъ кадѣ е станала тая сумма. Тука е голѣмата погрѣшка, защото тъй убѣгва отъ насъ контрола надъ потрѣбнитѣ и непотрѣбнитѣ разноски. Ако ли си записваме похарчваното, едно по едно, и бѣлѣжимъ до парица, то кога прeглѣдваме смѣтката си (което трѣбва да правимъ ако не сѣки день или на недѣлята, то баремъ веднажъ въ мѣсеца), неволно ще кажемъ на себѣ си: „Ето и безъ това би могло да бѫде и не трѣбало да си правя тия безполезни разноски......“

Въ приложената ни съ тая цѣль таблица е показано колко тя може да са уголѣми още, ако нарасвуватъ на нея процентитѣ, за година, за десеть, двайсеть и повече години, отъ такивато нищожни разноски по сѣки день потрошаваната-ни сумма.

Сѣкиднев. разнесени	1 год.	10 г.	20 г.	30 г.
2³/₄ к.-ф.	10 р.	130 р.	360 р.	790 р.
5¹/₂.......	20	250	720	1,580
8¹/₄.......	30	390	1,060	2,370
11.........	40	520	1,440	3,160
13³/₄......	50	650	1,860	3,950
27¹/₂......	100	1,300	3,600	7,900
55.........	200	2,600	7,200	15,800
82¹/₂......	300	3,900	10,800	23,800
1 р 1 к.	400	5,200	14,400	31,600
1—,3¹/₂..	500	6,500	10,000	39,500

Изъ горѣприведената таблица са вижда, че единъ човѣкъ, който сѣки день разносѧ на халосъ, отъ времето на своята съвършенна врьсть и до 50 тѣ си години, нищожната сумма отъ 2 ³/₄ к, той губи за 50 години 790 руб., а който разносѧ сѣкидневно по 27¹/₂ к. прахосва вече 7,900 рубли.

При сичко това твърдѣ малцина сѫ които правятъ тая смѣтка. И тъй освѣнь загубата на неспестяванието, чѣсто са случаватъ и други повреждения въ икономическия животъ, но хората си знаятъ се едната: бѣли пари, каже, за черни дни, и' удри ейца на масло.

Народонаселението у Европа по племена*)

Спорядъ най-новитѣ статистически свѣдения европейското народонаселение е преброено по слѣдующему:

I Латинско племе: 1) Французи 41,260,000 души, 2) Италианци 27,620,000; 3) Испанци и Портогалци 16,320,000; 4) Ружмни—8,100,000; 5) Гърци 2,450,000; 6) Албанци 1,440,000; сичко 97,200,000.

II. Германско: 1) Нѣмци и Голандци 56,460,000 2) Англосаксонци 29,400,000; 3) Шведци и Норвежци 8,100,000, сичко 93,900,000.

III. Славянско: 1) Руси 61,999,590 2) Поляци 9,492,162; 3) Българи 5,123,952; 4) Сърбо-Хорвати 5,940,539; 5) Славинци 1,287,000; 6) Словаци 2,223,820; 7) Чехо-Моравци 4,815,154; 8) Горнйо-лужицки сърби 96,000; 9) долнйо-лужицки сърби 40,000, 10) Кашубци 111.416; сичко 90,365,633.

---

*) „Илюструвана ратна кроника.“

*) Киевскій народный Календарь за 1878 год. заема изъ Русския календарь на Суворина за 1876 и Гожския Алманахъ за 1877 год.

МИХАИЛ К. САРАФОВ

началник на Статистическото отделение от 1. 08. 1880 г. до 27. 04. 1884 г.

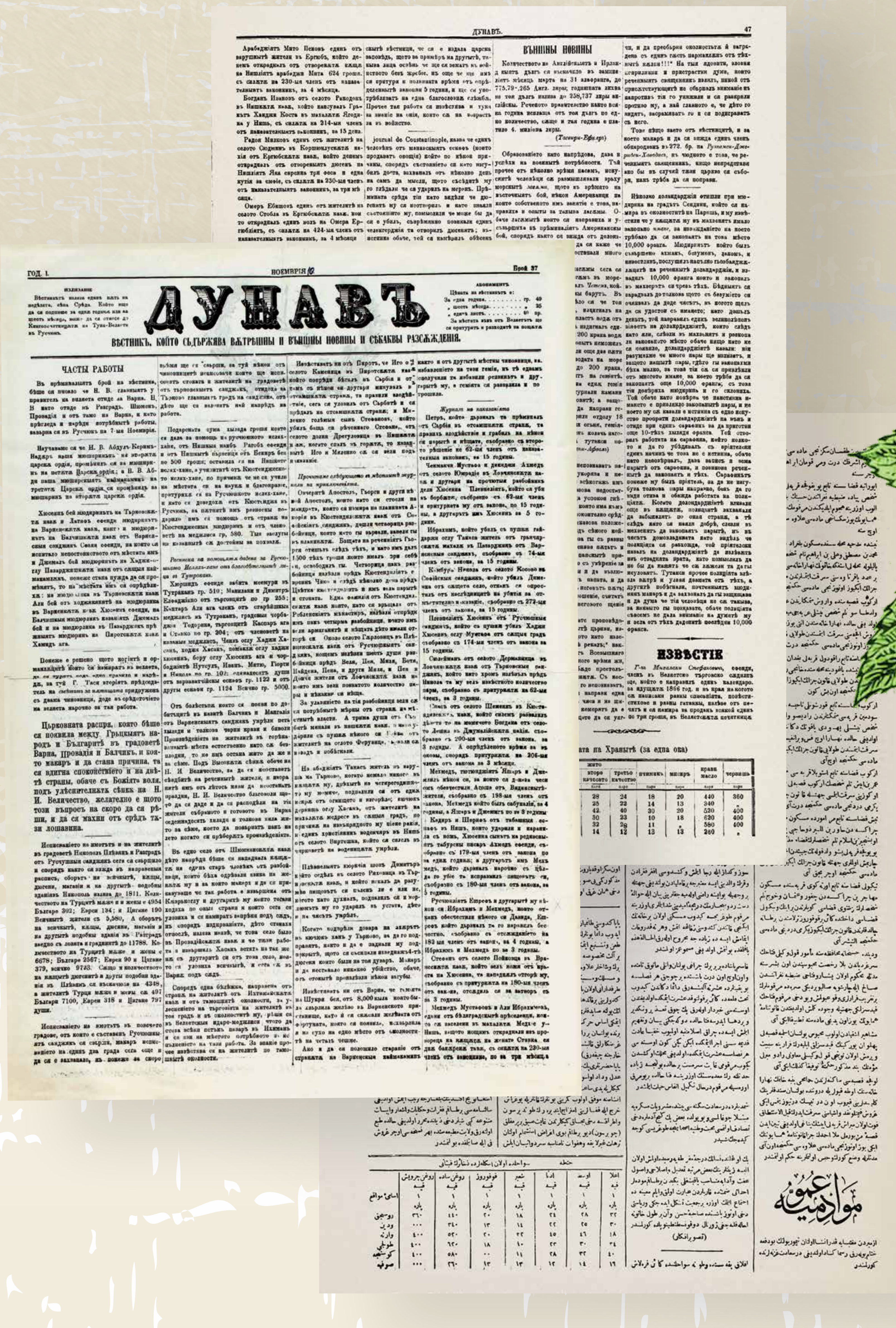

ГОД. I. НОЕМВРІЯ 10 Брой 37

ДУНАВЪ

ВѢСТНИКЪ, КОЙТО СЪДЪРЖЯВА ВѪТРѢШНЫ И ВЪНШНЫ НОВИНЫ И СѢКАКВЫ РАЗСѪЖДЕНИЯ.

ЧАСТЫ РАБОТЫ

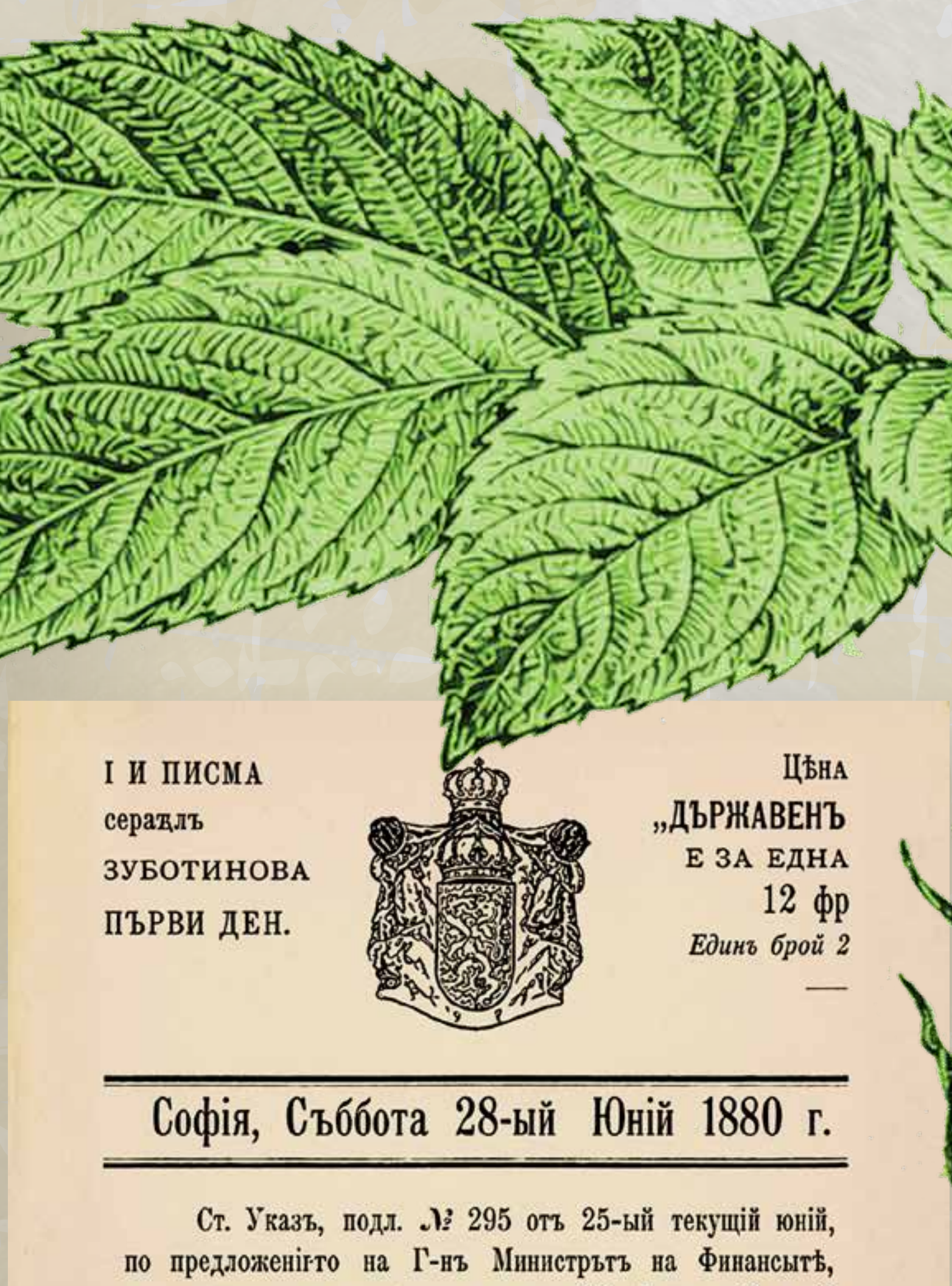

I И ПИСМА
сераѣлъ
ЗУБОТИНОВА
ПЪРВИ ДЕН.

ЦѢНА
„ДЪРЖАВЕНЪ
Е ЗА ЕДНА
12 фр
Единъ брой 2

Софія, Сѫббота 28-ый Юній 1880 г.

Ст. Указъ, подл. № 295 отъ 25-ый текущій юній, по предложеніето на Г-нъ Министрътъ на Финансытѣ, представено съ докладътъ му отъ 25-ый текущій юній подъ № 88, постановявася: ‚По случай на отсѫтствіе на Финансовыйтъ Министръ, длъжностьта му да ся испълнава отъ Главныйтъ Секретарь при това Министерство Г-на Д Карахфиловича.‘

Ст. Указъ, подл. № 296 отъ 25-ый текущій юній, учреждавася при Министерството на Финансытѣ пято отдѣленіе подъ названіе ‚Статистическо Организаціонно‘, и за подначалникъ въ това Отдѣленіе ся назначава г. Никола Ганчевъ, съ предвидѣнната за тия длъжность заплата.

Г. г. Стоянъ Джанскзовъ и Карабетъ Ераховъ ся назначаватъ въ сѫщото Отдѣленіе като временны чиновницы, съ заплата на първыйтъ ко 200 франка въ мѣсацъ, а на послѣднійтъ по 250 фр.

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

„Без данни, вие сте просто поредният човек с мнение“
(от Уилям Едуардс Деминг)

“Without data, you’re just another person with an opinion”
(by William Edwards Deming)

Статистическата информация е ключова за всяко общество. Без нея ние сме напълно слепи за процесите и тенденциите, протичащи в него. Надеждните данни са важна предпоставка за вземане на правилни управленски решения и водене на ползотворна политика в един или друг сектор.

Настоящата изложба представя важни документални артефакти и издания, съхранявани във фондовете и колекциите на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ) и Националния статистически институт (НСИ).

Още преди Освобождението на България през 1878 г. за нашите земи започват да се събират и публикуват статистически данни. От 30-те години на XIX век османските правителства започват да изготвят целенасочени регистри с информацията за външни белези, възраст и имотно състояние на жителите. През 60-те години на столетието стартира обнародването на статистически годишници за различните провинции (вилаети) на империята – Дунавски, Одрински, Солунски и т.н.

След Освобождението, на 25 Юни 1880 г., с княжески указ е основано пето отделение под название „Статистическо организационно“ към Министерството на финансите. За негов началник е назначен Михаил Сарафов. Първите преброявания в Княжество България и Източна Румелия започват през същата година. С това се прекражда и утвърждава модерната статистика и във вече Свободна България.

* * *

Statistical information is essential to every society. Without it, we remain largely blind to the processes and trends shaping social and economic life. Reliable data are indispensable for effective governance and for the development of sound public policies.

This exhibition presents important documentary artifacts and publications preserved in the fonds and collections of the “St. St. Cyril and Methodius” National Library of Bulgaria (NLCM) and the National Statistical Institute (NSI).

Even before the Liberation of Bulgaria in 1878, statistical data concerning the Bulgarian lands had already begun to be collected and published. Beginning in the 1830s, the Ottoman authorities compiled systematic registers containing information on the population’s physical characteristics, age, and property status. During the 1860s, statistical yearbooks of the empire’s provinces (vilayets) – including the Danube, Adrianople, and Salonica vilayets – also began to appear in print.

Following the Liberation, on 25 June 1880, a princely decree established the “Statistical Organizational Department” within the Ministry of Finance. Mihail Sarafov was appointed its first director. The first censuses in the Principality of Bulgaria and Eastern Rumelia were conducted later that same year. Thus, modern statistics was reborn and firmly established in the newly liberated Bulgarian state.

ИНСТРУКЦИИ И ПРАВИЛНИЦИ ЗА ПУБЛИКУВАНЕ НА СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ В ОСМАНСКИТЕ ГОДИШНИЦИ (САЛНАМЕТА)

INSTRUCTIONS AND REGULATIONS PUBLICATION OF STATISTICAL DATA IN THE OTTOMAN YEARBOOKS (SALNAMES)

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

⇦ Статистически годишник на Дунавския вилает. Списък на административните единици във вилаета (санджаците Русе, Видин и Ниш). 1877–78 г.

Statistical Yearbook of the Danube Vilayet. List of the administrative units in the vilayet (the sanjaks of Ruse, Vidin, and Niš). 1877–1878.

⇧ Статистически годишник на Дунавския вилает. Данни за чиновници в Русенския санджак. 1872–73 г.

Statistical Yearbook of the Danube Vilayet. Data concerning officials in the Ruse Sanjak. 1872–1873.

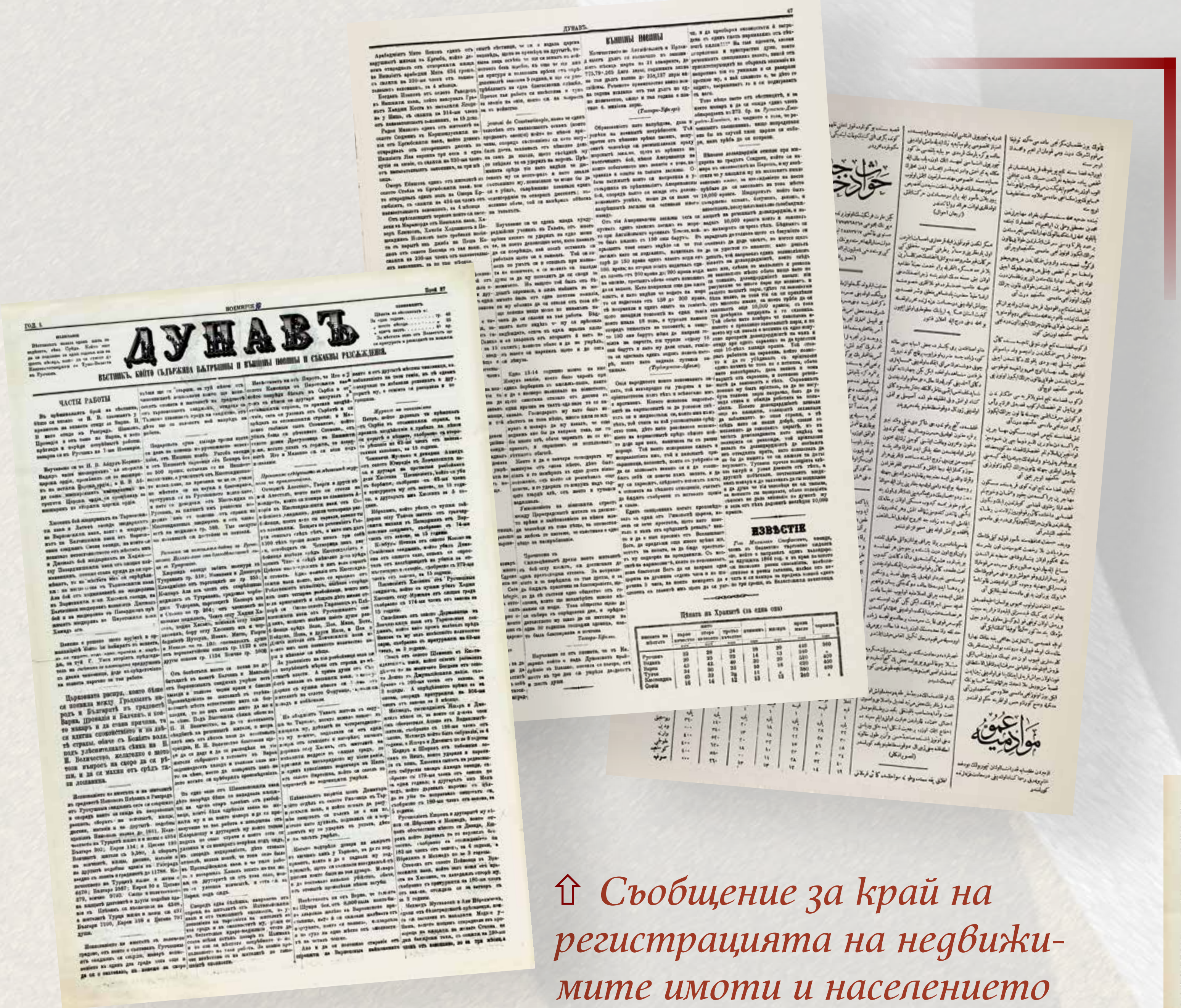

⇧ Съобщение за край на регистрацията на недвижимите имоти и населението в градовете Никопол, Разград и Плевен в Русенския санджак. Дунав, I, 37, 10 ноември 1865 г.

Announcement concerning the completion of the registration of immovable property and population records in the towns of Nikopol, Razgrad, and Pleven in the Ruse Sanjak. Dunav, I, 37, 10 November 1865.

Инструкции за проверка на данните в издадените вече владелчески документи за регистрираните земи. Дунав, V, 425, 9 ноември 1869 г.

Instructions for the verification of data contained in previously issued ownership documents for registered lands. Dunav, V, 425, 9 November 1869.

⇩

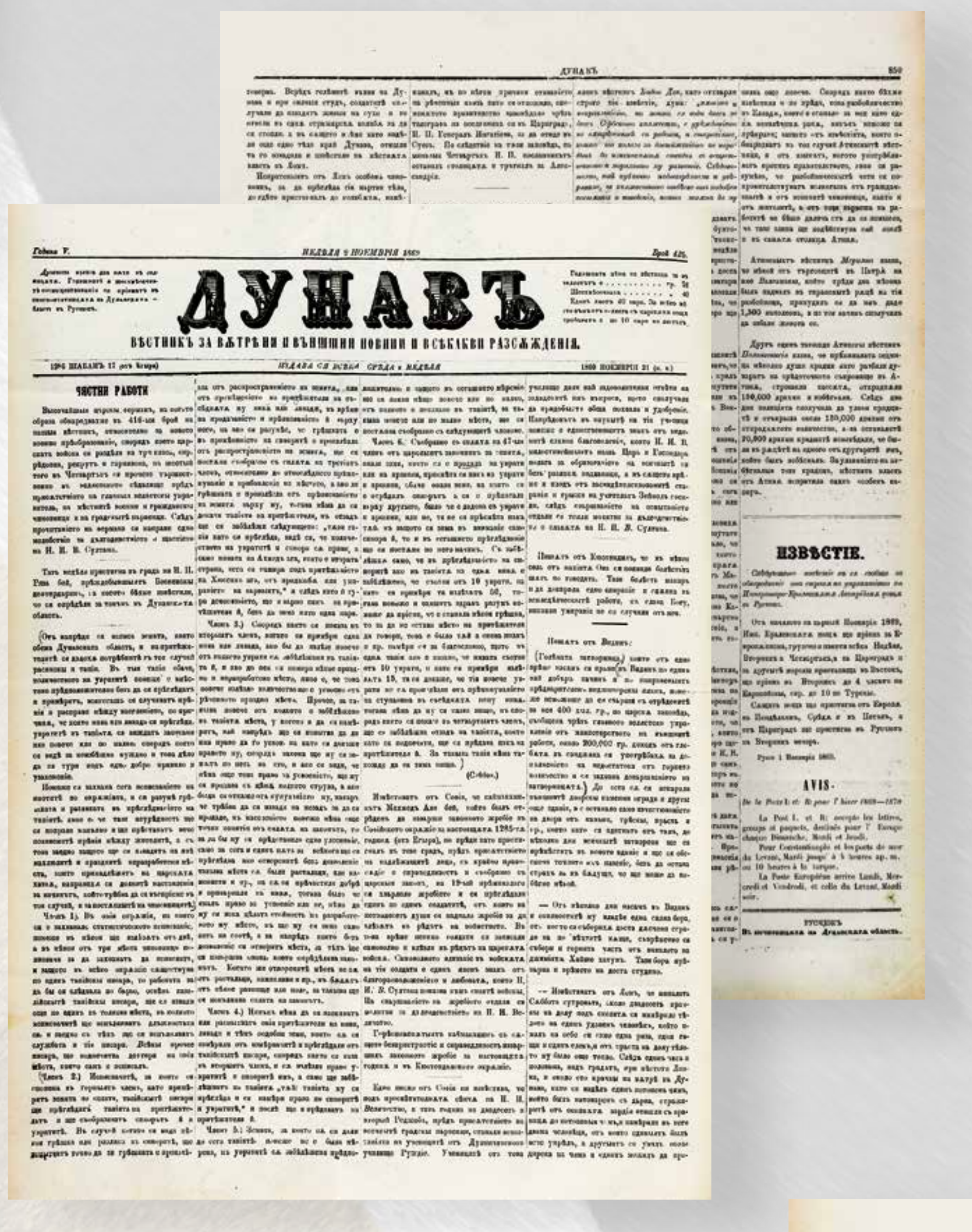

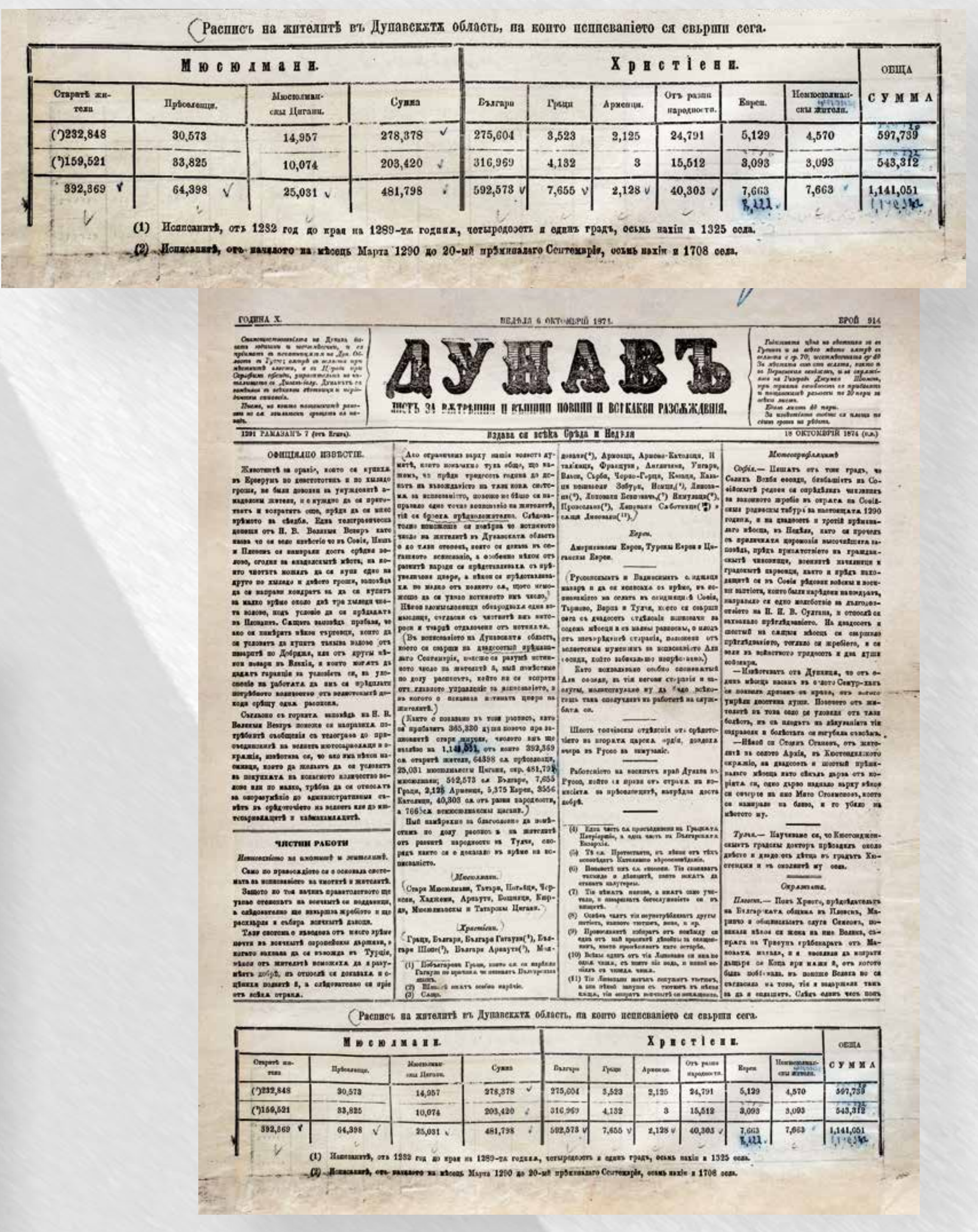

Расписъ на жителитѣ въ Дунавскжтж область, на които исписванiето ся свърши сега.

Мюсюлмани.				Християни.						ОБЩА
Старитѣ жители	Прѣселенци.	Мюсюлмански Цигани.	Сума	Българи	Гърци	Арменци.	Отъ разни народности.	Евреи.	Немюсюлмански жители.	СУММА
(¹)232,848	30,573	14,957	278,378 ✓	275,604	3,523	2,125	24,791	5,129	4,570	597,739
(²)159,521	33,825	10,074	203,420 ✓	316,969	4,132	3	15,512	3,093	3,093	543,312
392,369 ✓	64,398 ✓	25,031 ✓	481,798	592,573 ✓	7,655 ✓	2,128 ✓	40,303 ✓	7,663	7,663	1,141,051

(1) Исписанитѣ, отъ 1282 год до края на 1289-тж годинж, четыренасеть и единъ градъ, осемь нахiи и 1325 села.

(2) Исписанитѣ, отъ началото на мѣсецъ Марта 1290 до 20-ый прѣминалаго Септемврiя, осемь нахiи и 1708 села.

ГОДИНА X. НЕДѢЛЯ 6 ОКТОМВРIЙ 1874. БРОЙ 914

ДУНАВЪ

ЛИСТЪ ЗА ВЖТРѢШНИ И ВЪНШНИ НОВИНИ И ВСЯКАКВИ РАЗСЖЖДЕНIЯ.

Издава ся всѣка Срѣда и Недѣля

⇧ Статистическа таблица за броя на населението, живеещо в Дунавския вилает. Дунав, X, 914, 6 октомври 1874 г.

Statistical table showing the population of the Danube Vilayet. Dunav, X, 914, 6 October 1874.

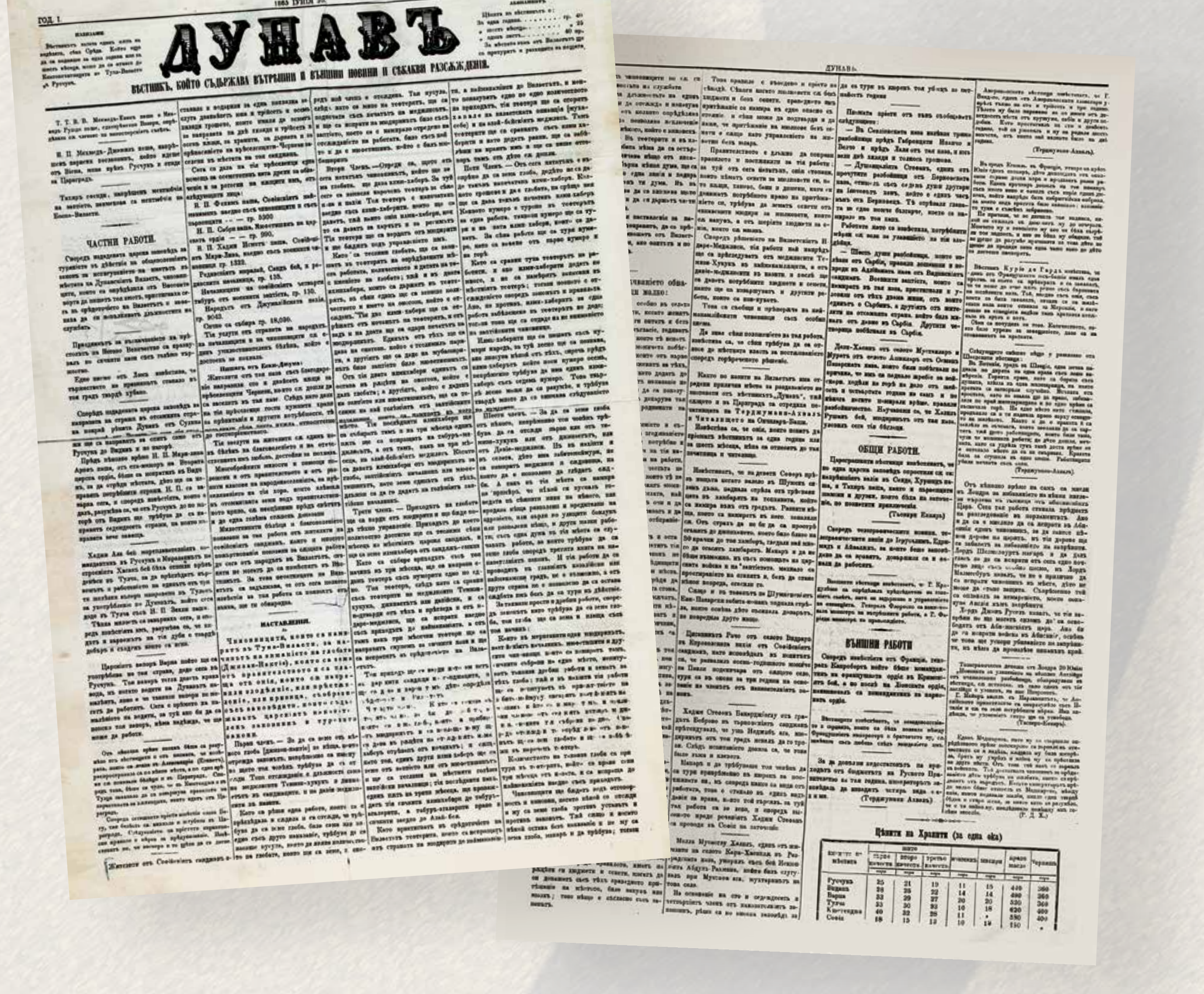

⇧ Съобщение за пристигане в Русе на чиновниците, които следва да извършват регистрацията на имотите в Дунавския вилает. Дунав, I, 18, 30 юни 1865 г.

Announcement concerning the arrival in Ruse of the officials responsible for carrying out the registration of properties in the Danube Vilayet. Dunav, I, 18, 30 June 1865.

⇨

Правилник за устройство на дирекциите на земите в областите и за регистрация на земите. Дунав, II, 71, 8 май 1866 г.

Regulation on the organization of provincial land offices and the registration of landed property. Dunav, II, 71, 8 May 1866.

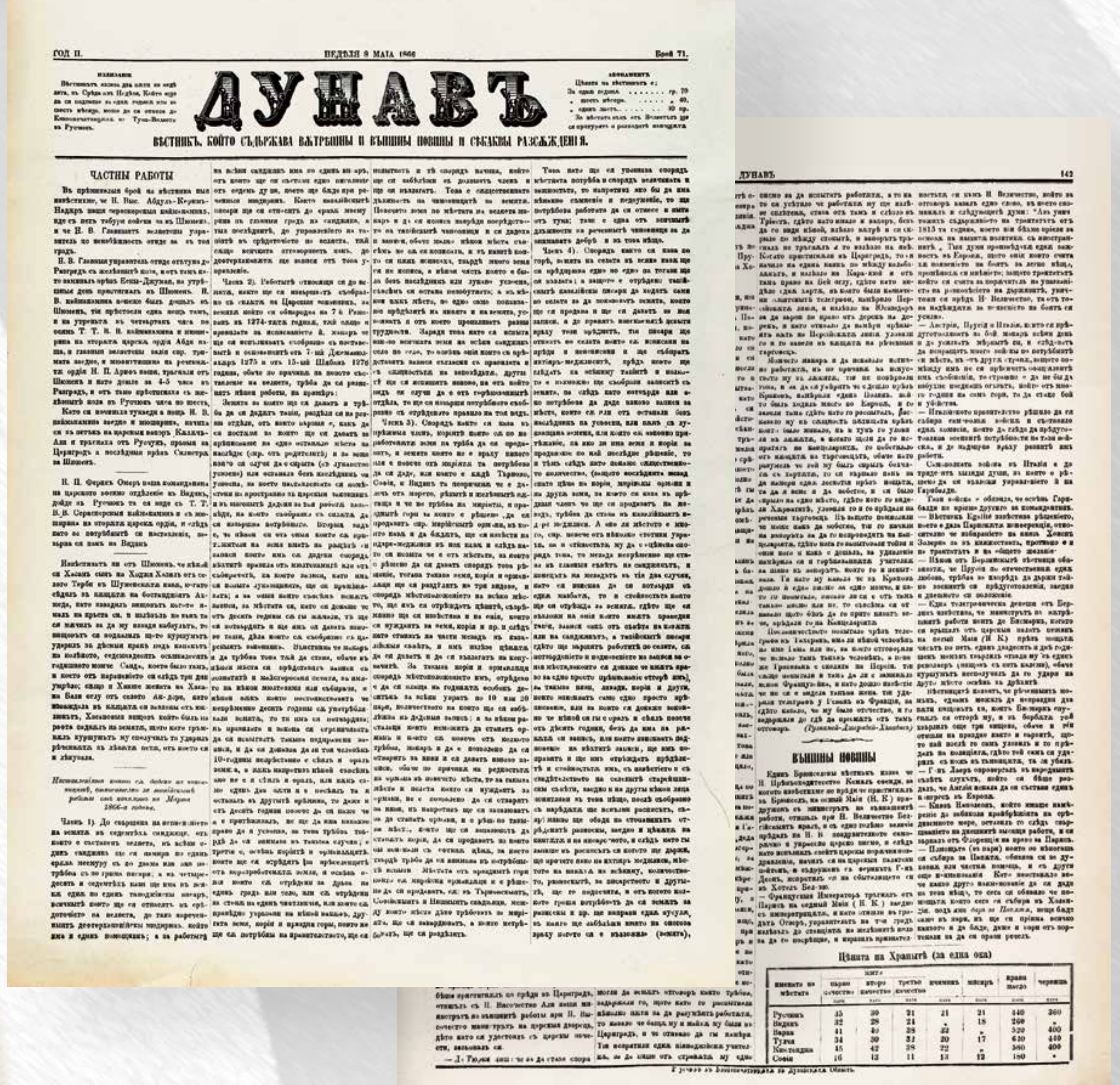

РАЖДАНЕТО НА МОДЕРНАТА СТАТИСТИКА.
НЮФУС (Регистри на населението)
И ТЕМЕТТУАТ (Регистри на имотите)

THE BIRTH OF MODERN STATISTICS.
NÜFUS (Population Registers)
AND TEMETTUAT (Property Registers)

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

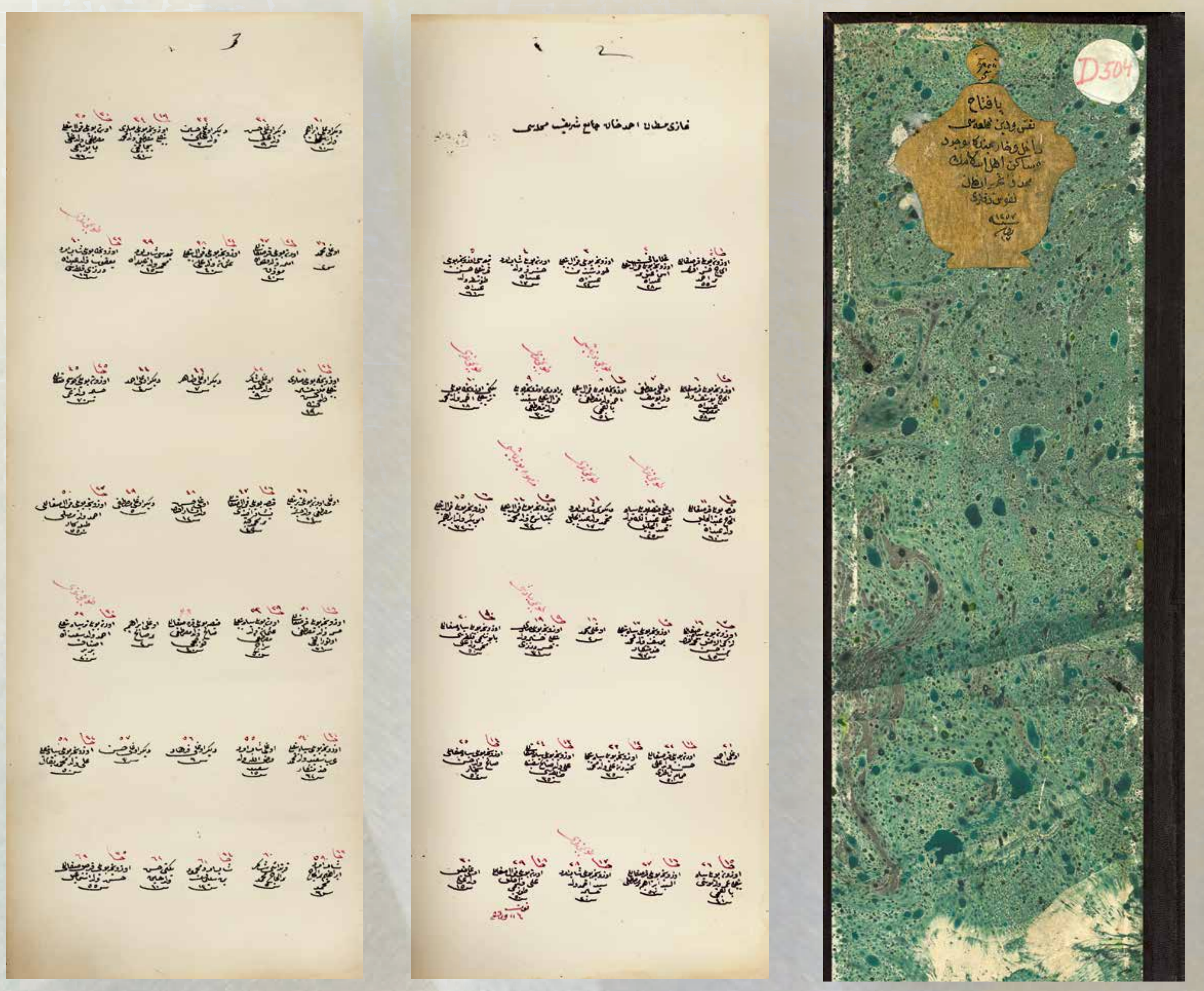

Регистър на населението (нюфус дефтер) на мюсюлмани във Видин. 1841 г.

Population register (nüfus defteri) of the Muslim population in Vidin. 1841.

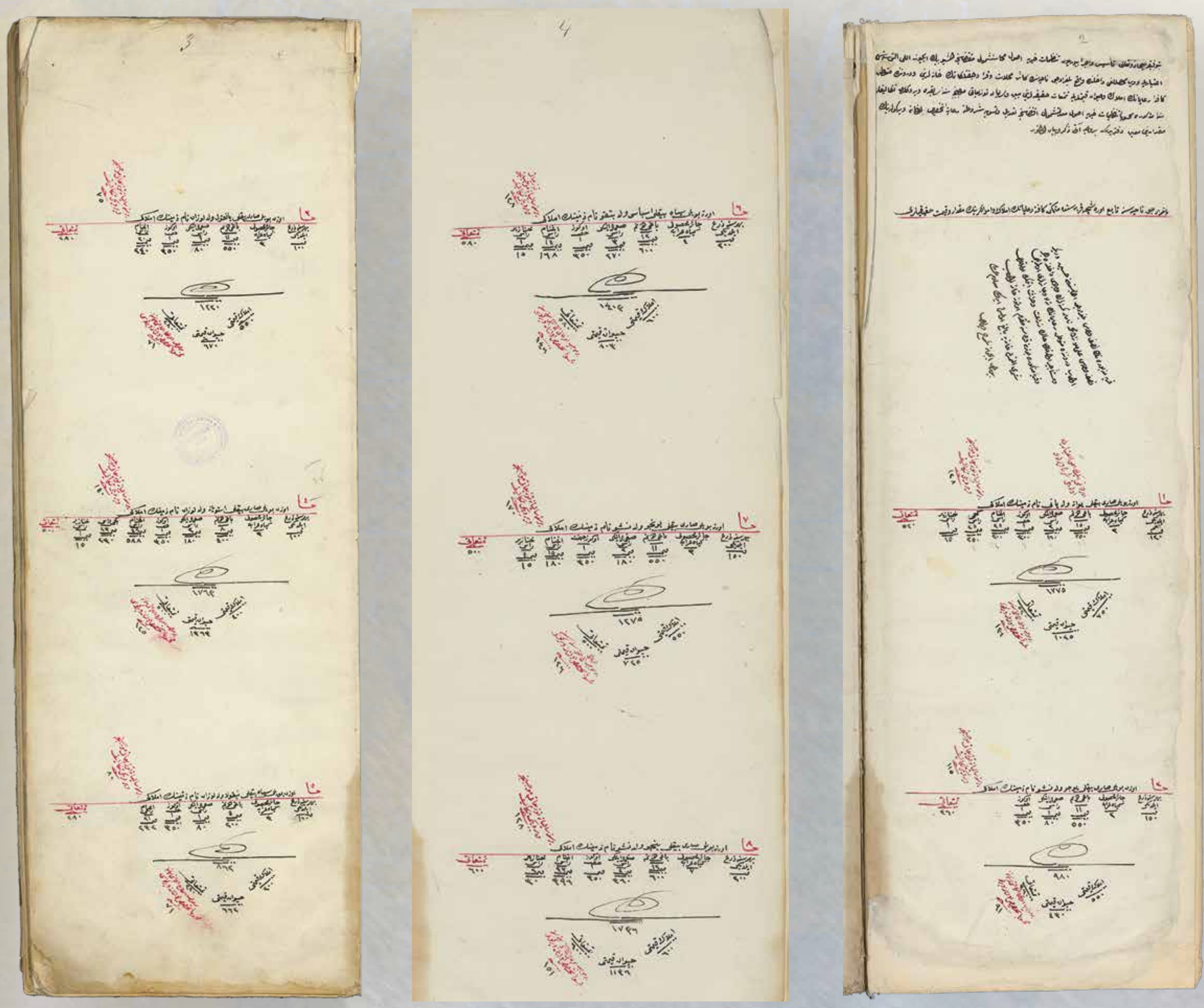

Регистър за имотите (теметтуат дефтер) на жителите от селищата във Видинско. 1840 г.

Property register (temettuat defteri) of the inhabitants of settlements in the Vidin region. 1840.

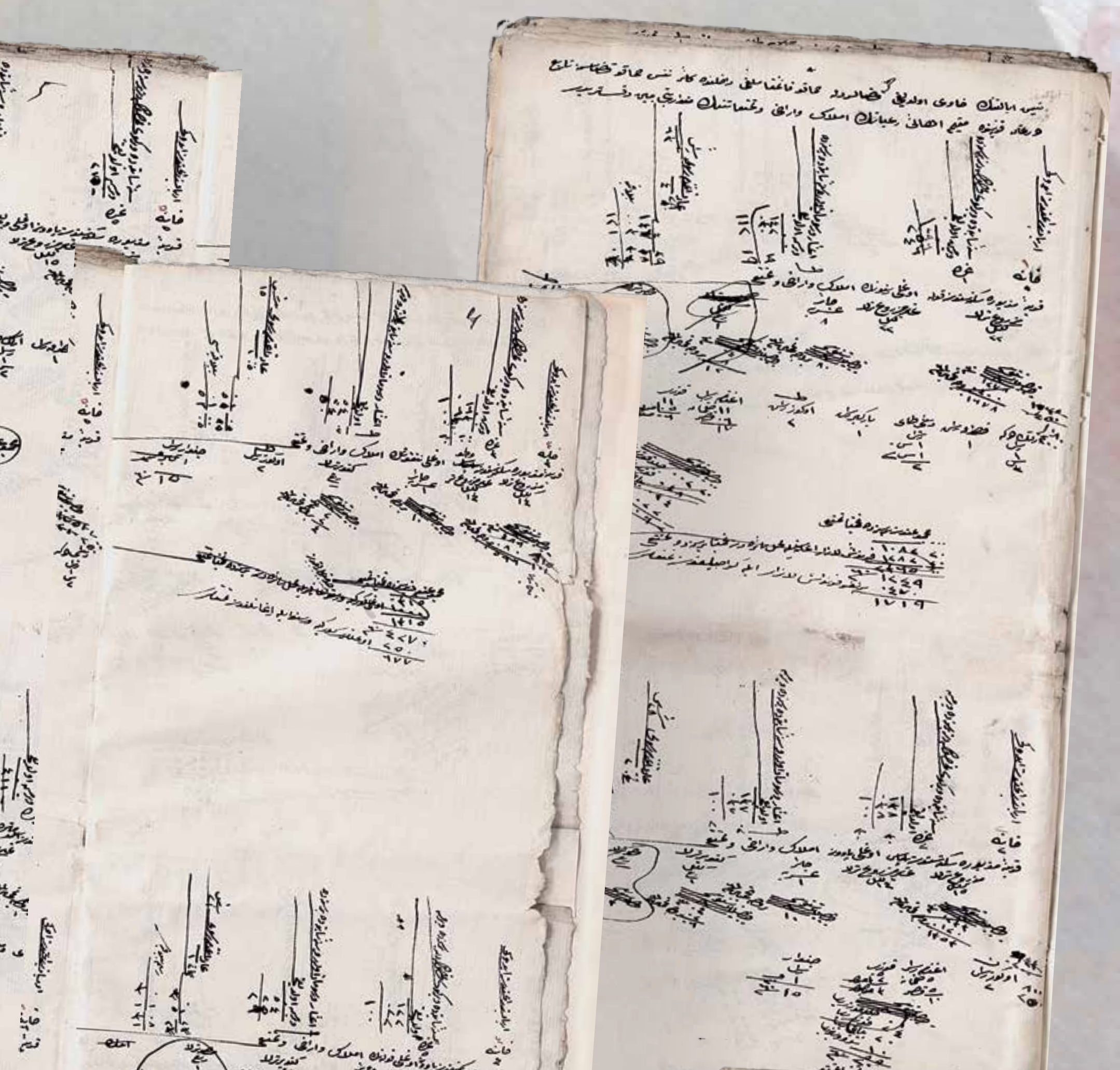

Регистър на имотите на населението на селището Дурган (неуст.), каза Самоков. 1845 г.

Property register of the population of the settlement of Durgan (unidentified), Samokov kaza. 1845.

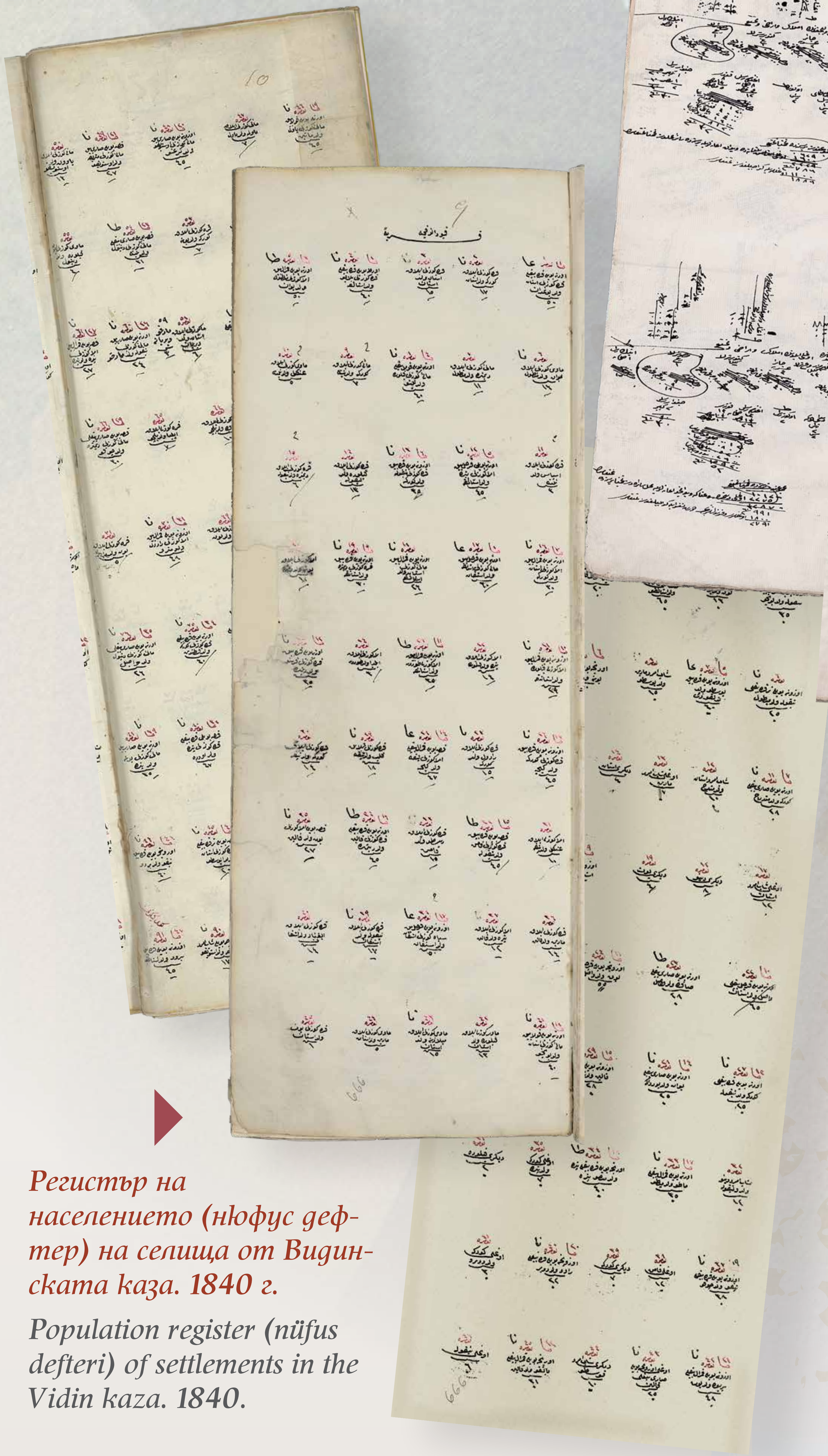

Регистър на населението (нюфус дефтер) на селища от Видинската каза. 1840 г.

Population register (nüfus defteri) of settlements in the Vidin kaza. 1840.

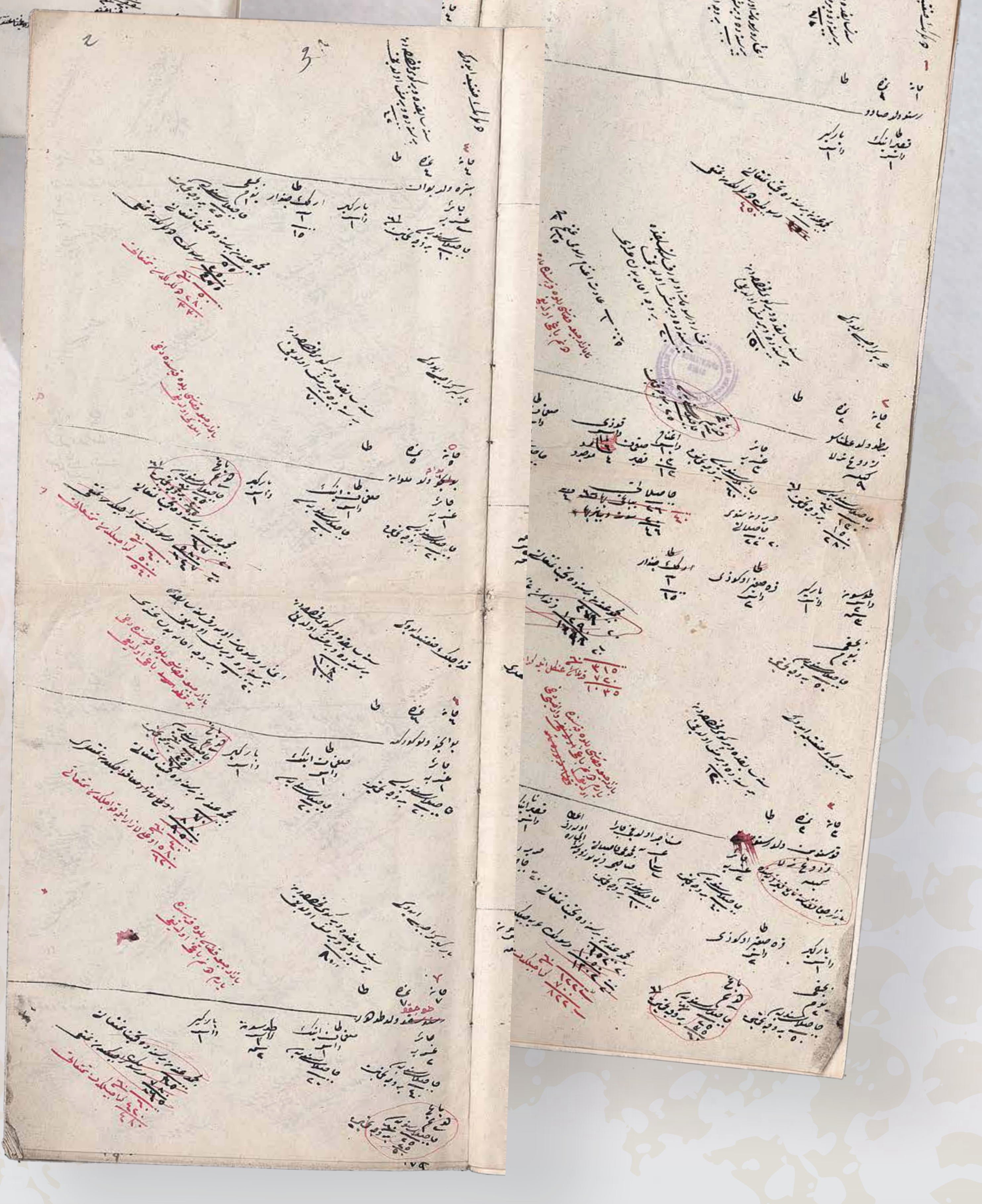

Регистър на имотите и населението на с. Сестрима (дн. Сестримо), Пазарджишко. 1845 г.

Register of the property and population of the village of Sestrima (today Sestrimo), Pazardzhik region. 1845.

РЕГИСТРИ ЗА БЛАГОУСТРОЙСТВО, ЗЕМЕДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО И ЖИВОТНОВЪДСТВО

REGISTERS FOR URBAN DEVELOPMENT, AGRICULTURAL PRODUCTION, AND ANIMAL HUSBANDRY

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

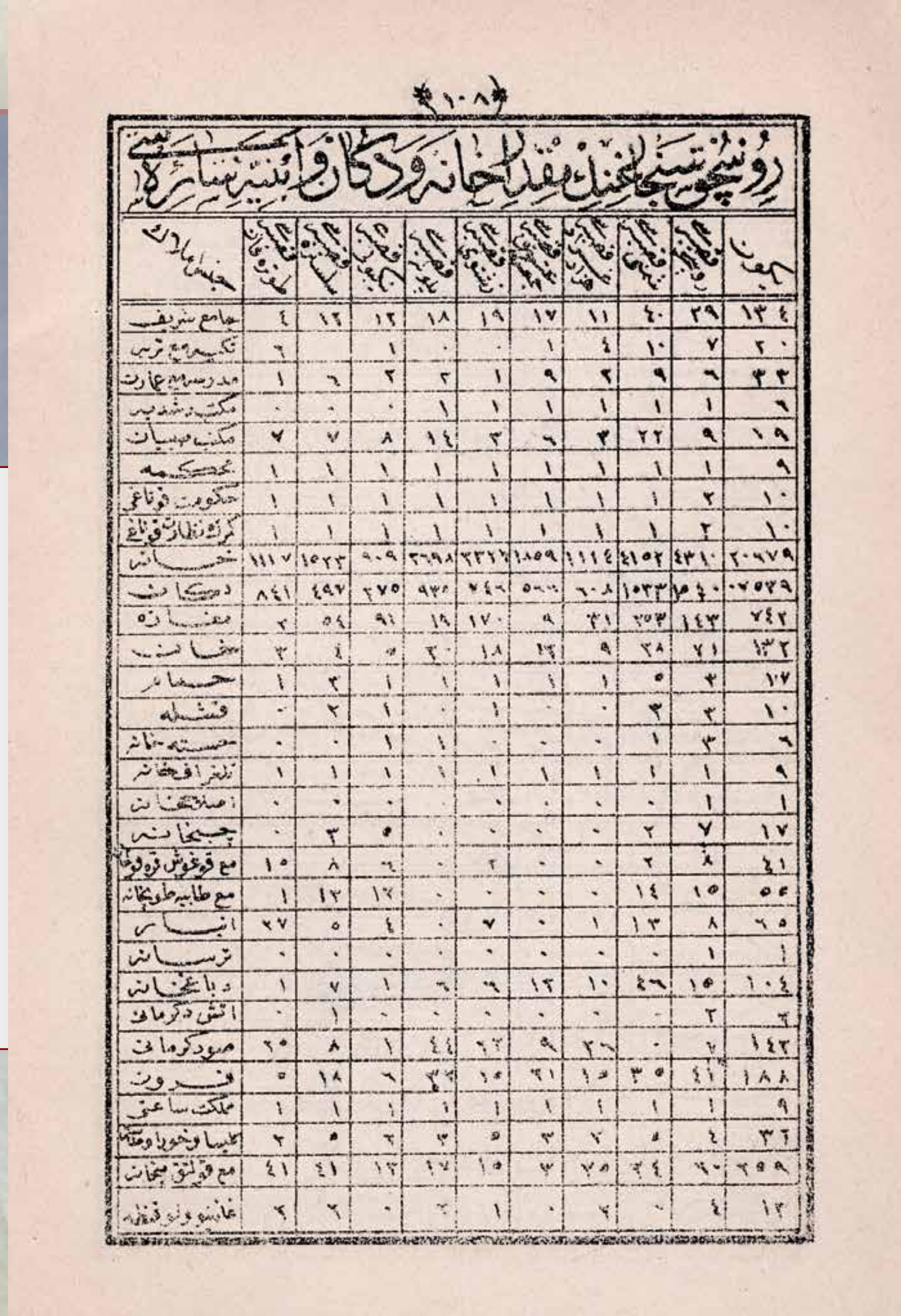

Брой на административни, стопански, културни и религиозни сгради в Русенския санджак. 1872–73 г.

Number of administrative, economic, cultural, and religious buildings in the Ruse Sanjak. 1872–1873.

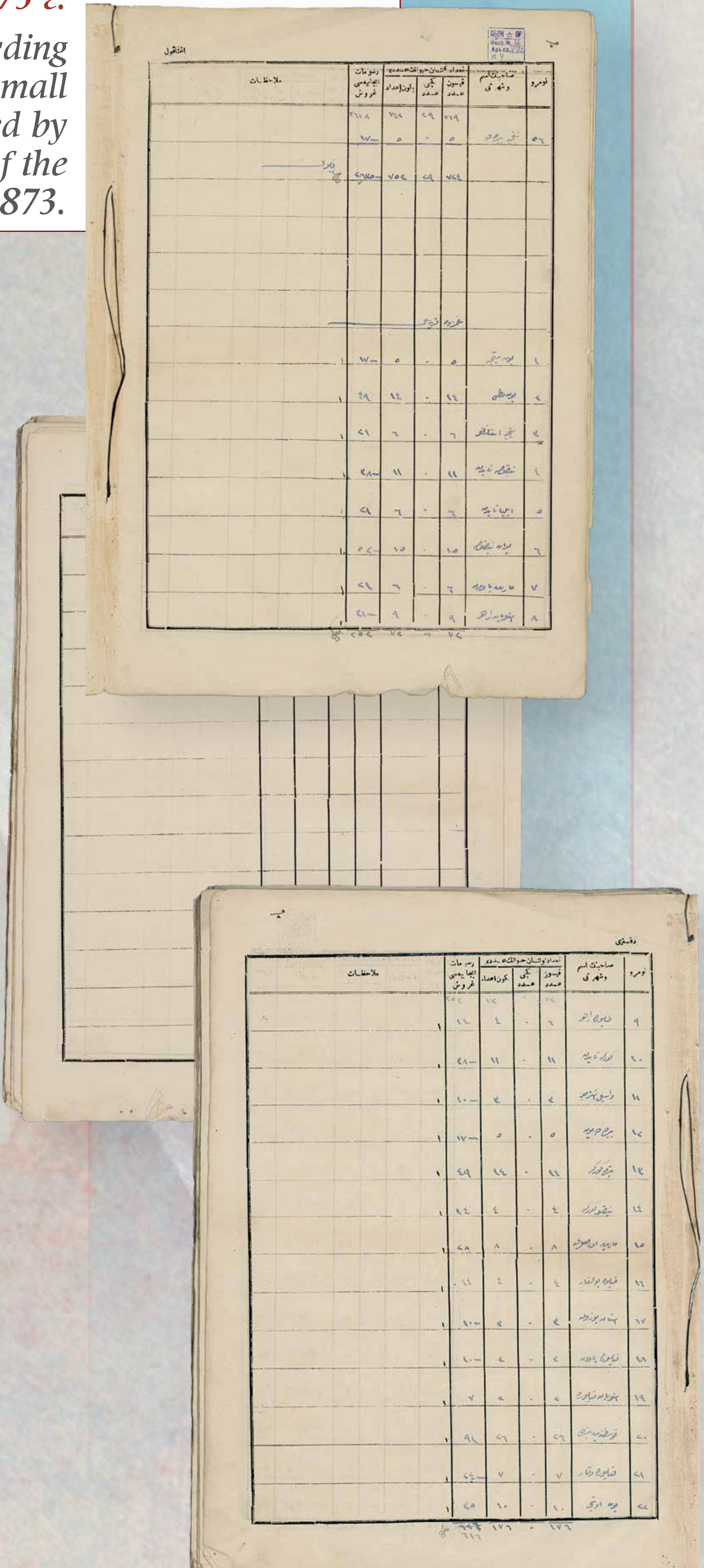

Дефтер за броя на дребния рогат добитък, притежаван от жители от Видинско. 1873 г.

Defter recording the number of small livestock owned by inhabitants of the Vidin region. 1873.

Регистър на данъци и производство в някои селища от Дунавския вилает. 1872 г.

Register of taxes and production in several settlements of the Danube Vilayet. 1872.

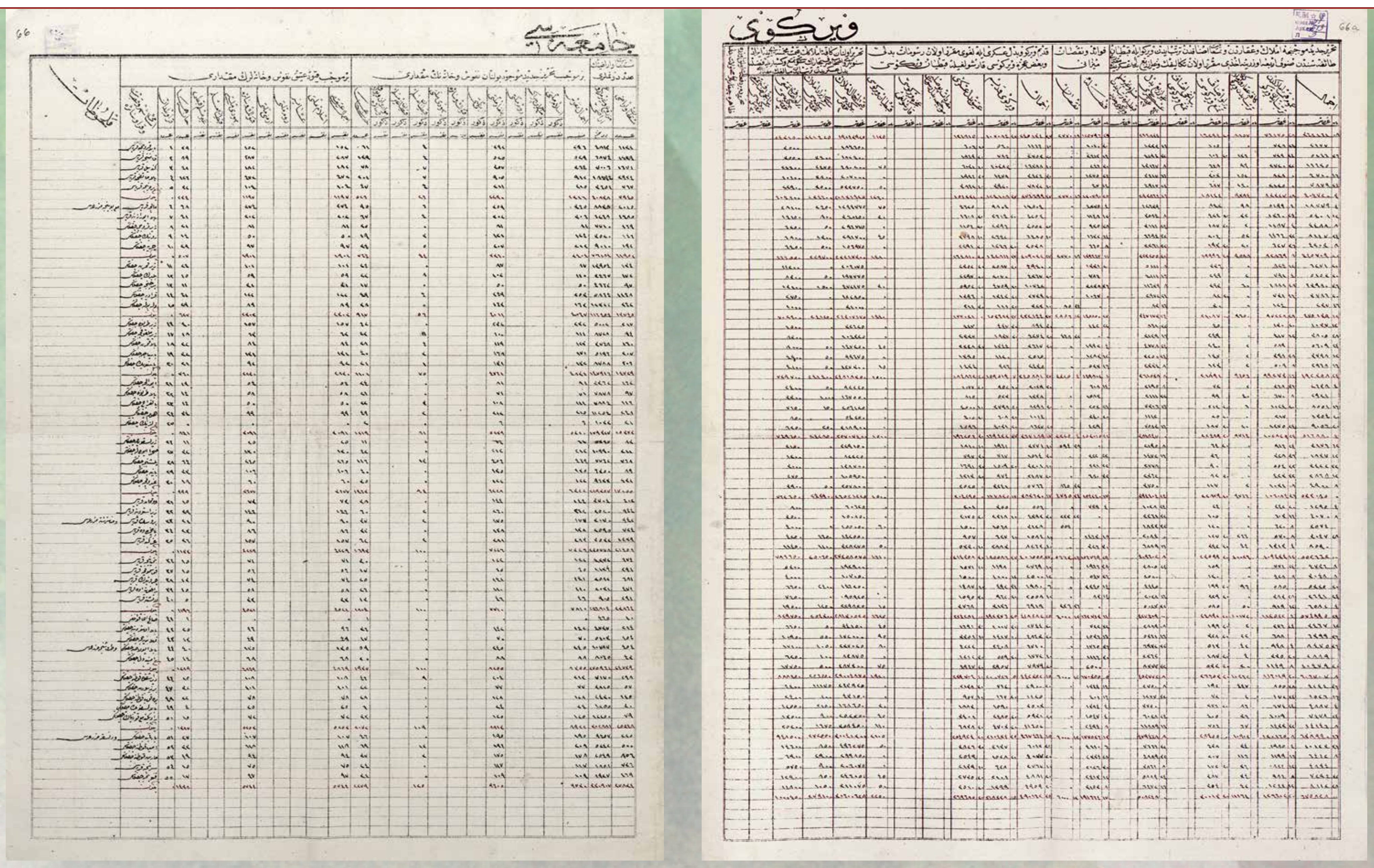

Регистър на собствениците на овце в селища от Видинската каза. 1872 г.

Register of sheep Owners in settlements of the Vidin kaza. 1872.

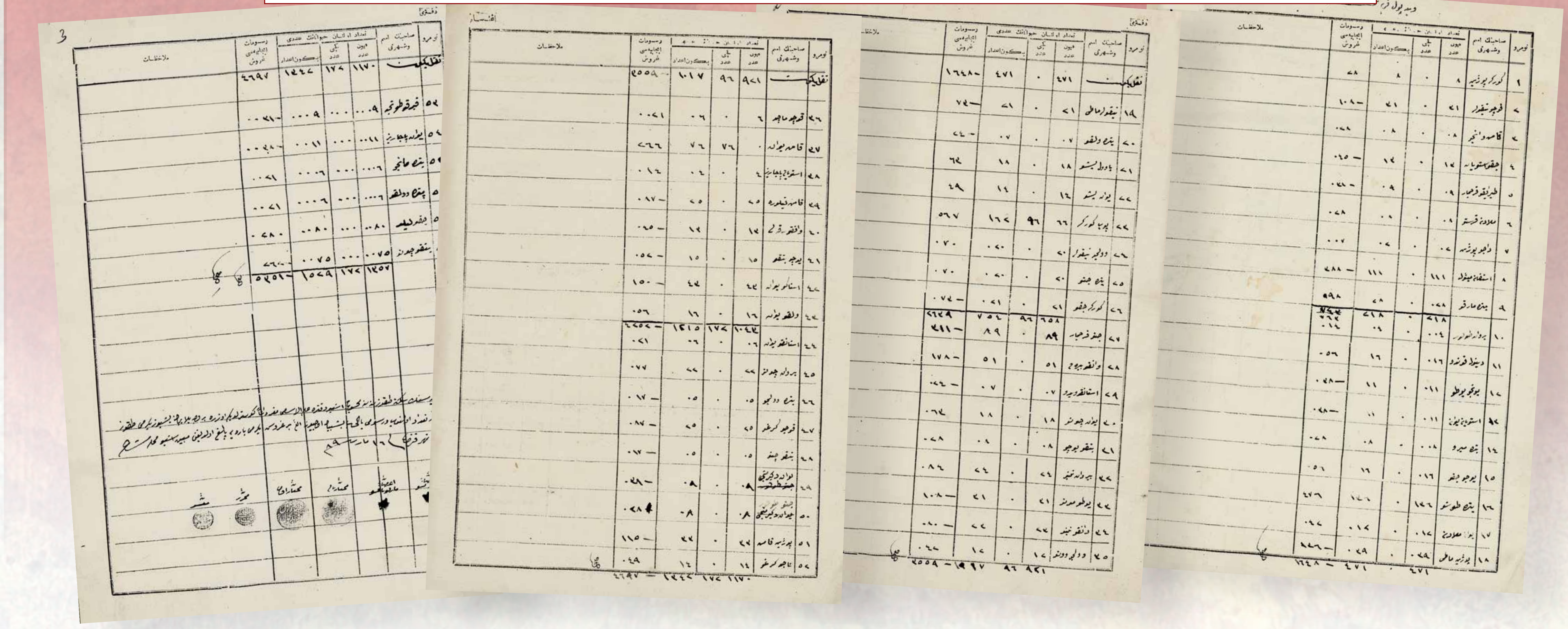

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ТЪРГОВИЯТА

STATISTICAL DATA ON TRADE

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

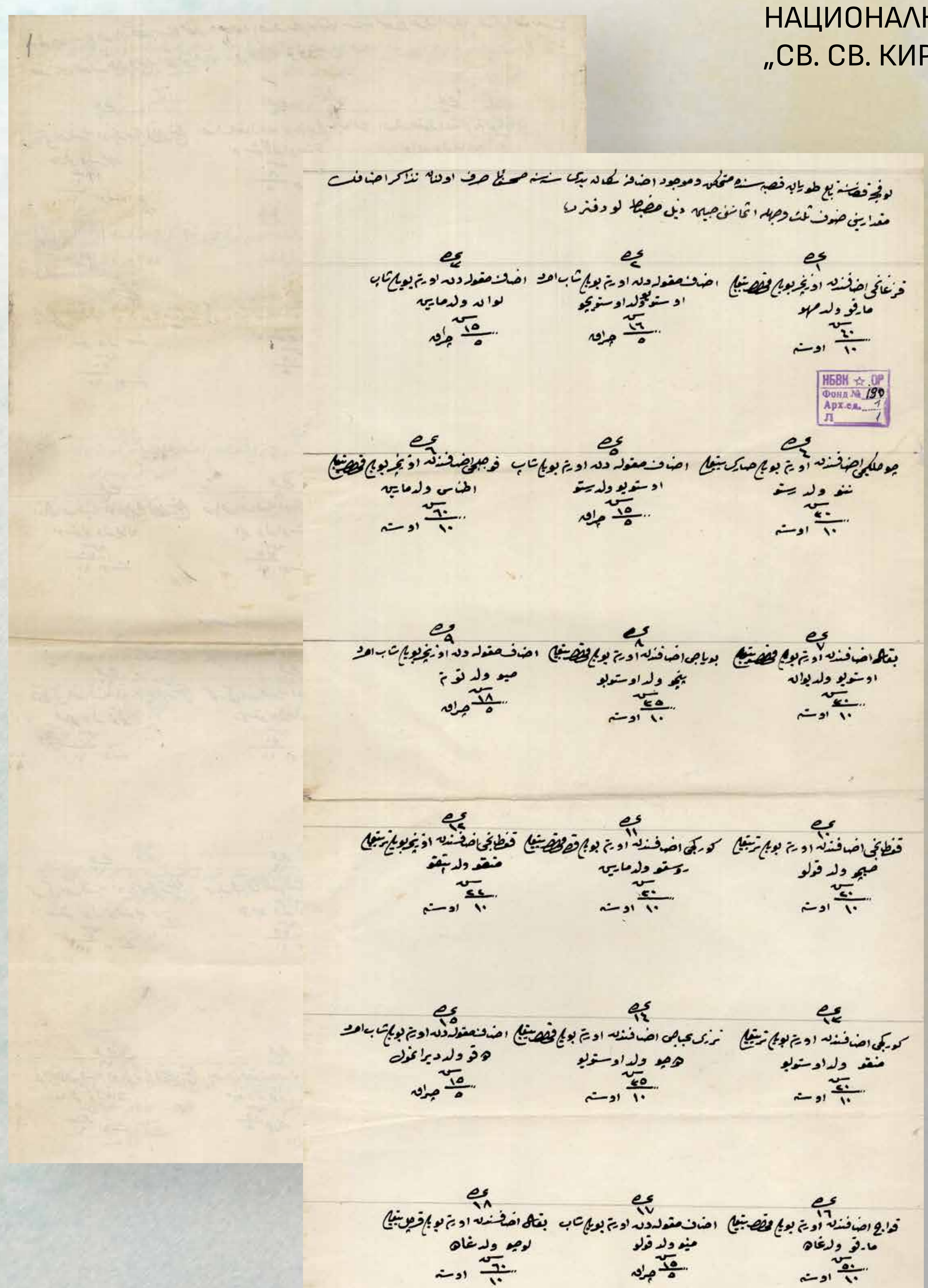

Регистър с изброени имена на занаятчии – 152 майстори, 16 калфи и 56 чираци, жители на гр. Троян, на които са издадени разрешения за упражняване на занаят. 8 март 1872 г.

Register listing the names of craftsmen – 152 masters, 16 journeymen, and 56 apprentices – residents of the town of Troyan who were issued permits to practice a craft. 8 March 1872.

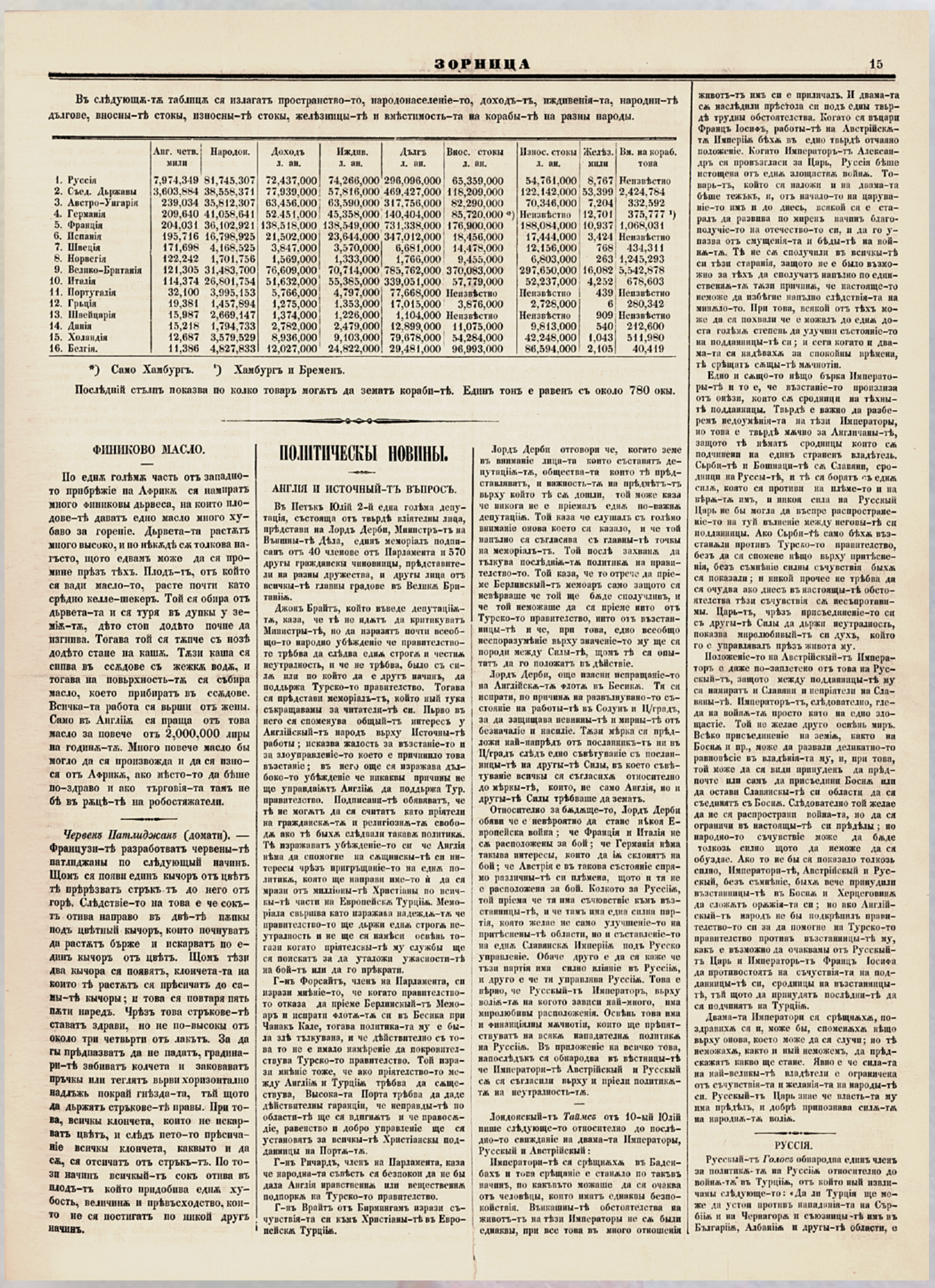

ЗОРНИЦА 15

Въ слѣдующѫ-тѫ таблицѫ ся излагатъ пространство-то, народонаселеніе-то, доходъ-тъ, иждивенія-та, народни-тѣ дългове, вносны-тѣ стокы, износны-тѣ стокы, желѣзницы-тѣ и вмѣстимость-та на корабы-тѣ на разны народы.

	Анг. четв. мили	Народон.	Доходъ л. ан.	Иждив. л. ан.	Дългъ л. ан.	Внос. стокы л. ан.	Износ. стокы л. ан.	Желѣз. мили	Вм. на кораб. тона
1. Руссія	7,974,349	81,745,307	72,437,000	74,266,000	296,096,000	65,359,000	54,761,000	8,767	Неизвѣстно
2. Съед. Държавы	3,603,884	38,558,371	77,939,000	57,816,000	469,427,000	118,209,000	122,142,000	53,399	2,424,784
3. Австро-Унгарія	239,034	35,812,307	63,456,000	63,590,000	317,756,000	82,290,000	70,346,000	7,204	332,592
4. Германія	209,640	41,058,641	52,451,000	45,358,000	140,404,000	85,720,000 *)	Неизвѣстно	12,701	375,777 ¹)
5. Франція	204,031	36,102,921	138,518,000	138,549,000	731,338,000	176,900,000	188,084,000	10,937	1,068,031
6. Испанія	195,716	16,798,925	21,502,000	23,644,000	347,012,000	18,456,000	17,444,000	3,424	Неизвѣстно
7. Швеція	171,698	4,168,525	3,847,000	3,570,000	6,681,000	14,478,000	12,156,000	768	434,311
8. Норвегія	122,242	1,701,756	1,569,000	1,333,000	1,766,000	9,455,000	6,803,000	263	1,245,293
9. Велико-Британія	121,305	31,483,700	76,609,000	70,714,000	785,762,000	370,083,000	297,650,000	16,082	5,542,878
10. Италія	114,374	26,801,754	51,632,000	55,385,000	339,051,000	57,779,000	52,237,000	4,252	678,603
11. Португалія	32,100	3,995,153	5,766,000	4,797,000	77,668,000	Неизвѣстно	Неизвѣстно	439	Неизвѣстно
12. Грьція	19,381	1,457,894	1,275,000	1,353,000	17,015,000	3,876,000	2,728,000	6	280,342
13. Швейцарія	15,987	2,669,147	1,374,000	1,226,000	1,104,000	Неизвѣстно	Неизвѣстно	909	Неизвѣстно
14. Данія	15,218	1,794,733	2,782,000	2,479,000	12,899,000	11,075,000	9,813,000	540	212,600
15. Холандія	12,687	3,579,529	8,936,000	9,103,000	79,678,000	54,284,000	42,248,000	1,043	511,980
16. Белгія.	11,386	4,827,833	12,027,000	24,822,000	29,481,000	96,993,000	86,594,000	2,105	40,419

*) Само Хамбургъ. ¹) Хамбургъ и Бременъ.

Послѣдній стълпъ показва по колко товаръ могѫтъ да земятъ корабп-тѣ. Единъ тонъ е равенъ съ около 780 окы.

ФИНИКОВО МАСЛО.

По еднѫ голѣмѫ часть отъ западното прибрѣжіе на Африкѫ ся намиратъ много финиковы дьрвеса, на които плодове-тѣ даватъ едно масло много хубаво за гореніе. Дьрвета-та растѫтъ много высоко, и по нѣкѫдѣ сѫ толкова нагъсто, щото едвамъ може да ся промине прѣзъ тѣхъ. Плодъ-тъ, отъ който ся вади масло-то, расте почти като срѣдно келле-шекеръ. Той ся обира отъ дьрвета-та и ся туря въ дупкы у земіѭ-тѫ, дѣто стои додѣто почне да изгнива. Тогава той ся тѫпче съ нозѣ додѣто стане на кашѫ. Тѫзи каша ся сипва въ сѫдове съ жежкѫ водѫ, и тогава на повьрхность-тѫ ся събира масло, което прибиратъ въ сѫдове. Всичка-та работа ся върши отъ жены. Само въ Англіѭ ся праща отъ това масло за повече отъ 2,000,000 лиры на годинѫ-тѫ. Много повече масло бы могло да ся произвожда и да ся износя отъ Африкѫ, ако мѣсто-то да бѣше по-здраво и ако търговія-та тамъ не бѣ въ рѫцѣ-тѣ на робостяжатели.

* * *

Червенъ Патлиджанъ (домати). — Французи-тѣ разработватъ червены-тѣ патлиджаны по слѣдующій начинъ. Щомъ ся появи единъ кычоръ отъ цвѣтъ тѣ прѣрѣзватъ стрѫкъ-тъ до него отъ горѣ. Слѣдствіе-то на това е че сокъ-тъ отива направо въ двѣ-тѣ пѫпкы подъ цвѣтный кычоръ, които почнуватъ да растѫтъ бърже и искарватъ по единъ кычоръ отъ цвѣтъ. Щомъ тѣзи два кычора ся появятъ, клончета-та на които тѣ растѫтъ ся прѣсичатъ до самы-тѣ кычоры; и това ся повтаря пять пѫти наредъ. Чрѣзъ това стръкове-тѣ ставатъ здрави, но не по-высокы отъ около три четвърти отъ лакътъ. За да гы прѣдпазватъ да не падатъ, градинари-тѣ забиватъ колчета и заковаватъ прѫчкы или теглятъ върви хоризонтално надлѫжь покрай гнѣзда-та, тъй щото да дьржятъ стръкове-тѣ правы. При това, всичкы клончета, които не искарватъ цвѣтъ, и слѣдъ пето-то прѣсичаніе всичкы клончета, каквыто и да сѫ, ся отсичатъ отъ стрѫкъ-тъ. По този начинъ всичкый-тъ сокъ отива въ плодъ-тъ който придобива еднѫ хубость, величинѫ и прѣвъсходство, които не ся постигатъ по никой другъ начинъ.

ПОЛИТИЧЕСКЫ НОВИНЫ.

АНГЛІЯ И ИСТОЧНЫЙ-ТЪ ВЪПРОСЪ.

Въ Петъкъ Юлій 2-й една голѣма депутація, състояща отъ твърдѣ вліятелны лица, прѣдстави на Лордъ Дерби, Министръ-тъ на Външны-тѣ Дѣла, единъ меморіалъ подписанъ отъ 40 членове отъ Парламента и 570 другы граждански чиновницы, прѣдставители на разны дружества, и другы лица отъ всичкы-тѣ главны градове въ Великѫ Британіѭ.

Джонъ Брайтъ, който въведе депутаціѭ-тѫ, каза, че тѣ не идѫтъ да критикуватъ Министры-тѣ, но да изразятъ почти всеобщо-то народно убѣжденіе че правителството трѣбва да слѣдва еднѫ строгѫ и честнѫ неутралность, и че не трѣбва, было съ силѫ или по който да е другъ начинъ, да поддьржа Турско-то правителство. Тогава ся прѣдстави меморіалъ-тъ, който ный тука съкращавамы за читатели-тѣ си. Първо въ него ся споменува общый-тъ интересъ у Англійскый-тъ народъ върху Источны-тѣ работы; исказва жалость за възстаніе-то и за злоуправленіе-то което е причинило това възстаніе; въ него още ся изражава дълбоко-то убѣжденіе че никаквы причины не ще управдаіѭтъ Англіѭ да поддьржа Тур. правителство. Подписани-тѣ обявяватъ, че тѣ не могѫтъ да ся считатъ като пріятели на гражданскѫ-тѫ и религіознѫ-тѫ свободѫ ако тѣ быхѫ слѣдвали такавѫ политикѫ. Тѣ изражаватъ убѣжденіе-то си че Англія нѣма да спомогне на сѫщинскы-тѣ си интересы чрѣзъ прегръщаніе-то на еднѫ политикѫ, която ще направи име-то ѝ да ся мрази отъ милліоны-тѣ Христіаны по всичкы-тѣ части на Европейскѫ Турціѭ. Меморіала свършва като изражава надеждѫ-тѫ че правителство-то ще дьржи еднѫ строгѫ неутралность и не ще ся намѣси освѣнь тогази когато пріятелскы-тѣ му службы ще ся поискатъ за да уталожи ужасности-тѣ на бой-тъ или да го прѣкрати.

Г-нъ Форсайтъ, членъ на Парламента, си изрази мнѣніе-то, че когато правителството отказа да пріеме Берлинскый-тъ Меморъ и испрати флотѫ-тѫ си въ Бесика при Чанакъ Кале, тогава политика-та му е была злѣ тълкувана, и че дѣйствително съ това то не е имало намѣреніе да покровителствува Турско-то правителство. Той изрази мнѣніе тоже, че ако пріятелство-то между Англіѭ и Турціѭ трѣбва да сѫществува, Высока-та Порта трѣбва да даде дѣйствителны гаранціи, че неправды-тѣ по области-тѣ ще ся вдигнѫтъ и че правосѫдіе, равенство и добро управленіе ще ся установятъ за всичкы-тѣ Христіанскы поданицы на Портѫ-тѫ.

Г-нъ Ричардъ, членъ на Парламента, каза че народна-та съвѣсть ся безпокои да не бы дала Англія нравственнѫ или веществиннѫ подпоркѫ на Турско-то правителство.

Г-нъ Врайтъ отъ Бирмингамъ изрази съчувствія-та си къмъ Христіаны-тѣ въ Европейскѫ Турціѭ.

Лордъ Дерби отговори че, когато земе въ вниманіе лица-та които съставятъ депутаціѭ-тѫ, общества-та които тѣ прѣдставляватъ, и важность-тѫ на прѣдмѣтъ-тъ върху който тѣ сѫ дошли, той може каза че никога не е пріемалъ еднѫ по-важнѫ депутаціѭ. Той каза че слушалъ съ голѣмо вниманіе онова което ся казало, и че той напълно ся съгласява съ главны-тѣ точкы на меморіалъ-тъ. Той послѣ захванѫ да тълкува послѣдніѭ-тѫ политикѫ на правителство-то. Той каза, че то отрече да пріеме Берлинскый-тъ меморъ само защото ся невѣрваше че той ще бѫде сполучливъ, и че той неможаше да ся пріеме нито отъ Турско-то правителство, нито отъ възстанницы-тѣ и че, при това, едно всеобщо неспоразумѣніе върху значеніе-то му ще ся породи между Силы-тѣ, щомъ тѣ ся опытатъ да го положатъ въ дѣйствіе.

Лордъ Дерби, още изясни испращаніе-то на Англійскѫ-тѫ флотѫ въ Бесикѫ. Тя ся испрати, по причинѫ на развълнувано-то състояніе на работы-тѣ въ Солунъ и Ц/градъ, за да защищава невинны-тѣ и мирны-тѣ отъ безначаліе и насиліе. Тѫзи мѣрка ся прѣдложи най-напрѣдъ отъ посланникъ-тъ ни въ Ц/градъ слѣдъ едно съвѣтуваніе съ посланницы-тѣ на другы-тѣ Силы, въ което съвѣтуваніе всичкы ся съгласихѫ относително до мѣркы-тѣ, които, не само Англія, но и другы-тѣ Силы трѣбваше да зематъ.

Относително за бѫдѫще-то, Лордъ Дерби обяви че е невѣроятно да стане нѣкоя Европейска война; че Франція и Италія не сѫ расположены за бой; че Германія нѣма такыва интересы, които да іѭ склонятъ на бой; че Австрія е въ такова състояніе спрямо различны-тѣ си племена, щото и тя не е расположена за бой. Колкото за Руссіѭ, той пріема че тя има съчувствіе къмъ възстанницы-тѣ, и че тамъ има една силна партія, която желае не само улучшеніе-то на притѣснены-тѣ области, но и съставленіе-то на еднѫ Славянскѫ Имперіѭ подъ Русско управленіе. Обаче друго е да ся каже че тъзи партія има силно вліяніе въ Руссіѭ, и друго е че тя управлява Руссіѭ. Това е вѣрно, че Русскый-тъ Императоръ, върху воліѭ-тѫ на когото зависи най-много, има миролюбивы расположенія. Освѣнь това има и финанціялны мѫчнотіи, които ще прѣпятствуватъ на всякѫ нападателнѫ политикѫ на Руссіѭ. Въ приложеніе на всичко това, напослѣдъкъ ся обнародва въ вѣстницы-тѣ че Императори-тѣ Австрійскый и Русскый сѫ ся съгласили върху и пріели политикѫ-тѫ на неутралность-тѫ.

Лондонскый-тъ *Таймсъ* отъ 10-ый Юлій пише слѣдующе-то относително до послѣдно-то свиждаціе на двама-та Императоры, Русскый и Австрійскый:

Императори-тѣ ся срѣщнѫхѫ въ Баденбахъ и това срѣщаніе е станѫло по такъвъ начинъ, по какъвъто можаше да ся очаква отъ человѣцы, които иматъ еднаквы безпокойствія. Вънкашны-тѣ обстоятелства на животъ-тъ на тѣзи Императоры не сѫ были еднаквы, при все това въ много отношенія животъ-тъ имъ си е приличалъ. И двама-та сѫ наслѣдили прѣстола си подъ единъ твърдѣ трудны обстоятелства. Когато ся въцари Францъ Іосифъ, работы-тѣ на Австрійскѫ-тѫ Имперіѭ бѣхѫ въ едно твърдѣ отчаяно положеніе. Когато Императоръ-тъ Александръ ся провъзгласи за Царь, Руссія бѣше истощена отъ еднѫ злощастнѫ войнѫ. Товаръ-тъ, който ся наложи и на двама-та бѣше тежъкъ, и, отъ начало-то на царуваніе-то имъ и до днесь, всякой ся е старалъ да развива по миренъ начинъ благополучіе-то на отечество-то си, и да го упазва отъ смущенія-та и бѣды-тѣ на войнѫ-тѫ. Тѣ не сѫ сполучили въ всичкы-тѣ си тѣзи старанія, защото не е было възможно за тѣхъ да сполучатъ напълно по единственнѫ-тѫ тѫзи причинѫ, че настояще-то неможе да избѣгне напълно слѣдствія-та на минѫло-то. При това, всякой отъ тѣхъ може да ся похвали че е можалъ до еднѫ доста голѣмѫ степень да улучши състояніе-то на подданицы-тѣ си; и сега когато и двама-та ся надѣвахѫ за спокойны врѣмена, тѣ срѣщатъ сѫщы-тѣ мѫчнотіи.

Едно и сѫщо-то нѣщо бърка Императоры-тѣ и то е, че възстаніе-то произлиза отъ онѣзи, които сѫ сродници на тѣхны-тѣ подданицы. Твърдѣ е важно да разберемъ недоумѣнія-та на тѣзи Императоры, но това е твърдѣ мѫчно за Англичаны-тѣ, защото тѣ нѣматъ сродницы които сѫ подчинени на единъ страненъ владѣтель. Сърби-тѣ и Бошнаци-тѣ сѫ Славяни, сродници на Руссы-тѣ, и тѣ ся борятъ съ еднѫ силѫ, която ся противи на племе-то и на вѣрѫ-тѫ имъ, и никоя сила на Русскый Царь не бы могла да въспре распространеніе-то на туй вълненіе между неговы-тѣ си подданицы. Ако Сърби-тѣ само бѣхѫ възстанѫли противъ Турско-то правителство, безъ да ся спомене нѣщо върху притѣсненія, безъ съмнѣніе силны съчувствія быхѫ ся показали; и никой прочее не трѣбва да ся очудва ако днесъ въ настоящы-тѣ обстоятелства тѣзи съчувствія сѫ несъпротивимы. Царь-тъ, чрѣзъ присъединеніе-то си съ другы-тѣ Силы да дьржи неутралность, показва миролюбивый-тъ си духъ, който го е управлявалъ прѣзъ живота му.

Положеніе-то на Австрійскый-тъ Императоръ е даже по-заплетено отъ това на Русскый-тъ, защото между подданицы-тѣ му ся намиратъ и Славяни и непріятели на Славяны-тѣ. Императоръ-тъ, слѣдователно, гледа на войнѫ-тѫ просто като на едно злощастіе. Той не желае друго освѣнь миръ. Всѣко присъединеніе на земіѭ, както на Боснѫ и пр., може да развали деликатно-то равновѣсіе въ владѣнія-та му, и, при това, той може да ся види принуденъ да прѣдпочте или самъ да присъедини Боснѫ или да остави Славянскы-тѣ си области да ся съединятъ съ Боснѫ. Слѣдователно той желае да не ся распространи война-та, но да ся ограничи въ настоящы-тѣ си прѣделы; но народно-то съчувствіе може да бѫде толкозъ силно щото да неможе да ся обуздае. Ако то не бы ся показало толкозъ силно, Императори-тѣ, Австрійскый и Русскый, безъ съмнѣніе, быхѫ вече принудили възстанницы-тѣ въ Боснѫ и Херцеговинѫ да сложѫтъ орѫжія-та си; но ако Англійскый-тъ народъ не бы подкрѣпилъ правителство-то си за да помогне на Турско-то правителство противъ възстанницы-тѣ му, какъ е възможно да очаквамы отъ Русскый-тъ Царь и Императоръ-тъ Францъ Іосифа да противостоятъ на съчувствія-та на подданицы-тѣ си, сродницы на възстанницы-тѣ, тъй щото да принудятъ послѣдни-тѣ да ся подчинятъ на Турціѭ.

Двама-та Императори ся срѣщнѫхѫ, поздравихѫ ся и, може бы, споменѫхѫ нѣщо върху онова, което може да ся случи; но тѣ неможахѫ, както и ный неможемъ, да прѣдскажѫтъ какво ще стане. Явно е че сила-та на най-великы-тѣ владѣтели е ограничена отъ съчувствія-та и желанія-та на народы-тѣ си. Русскый-тъ Царь знае че власть-та му има прѣдѣлъ, и добрѣ припознава силѫ-тѫ на народнѫ-тѫ воліѭ.

РУССІЯ.

Русскый-тъ *Голосъ* обнародва единъ членъ за политикѫ-тѫ на Руссіѭ относително до войнѫ-тѫ въ Турціѭ, отъ който ный извличамы слѣдующе-то: «Да ли Турція ще може да устои противъ нападанія-та на Сърбіѭ и на Черногорѫ и съюзницы-тѣ имъ въ Българіѭ, Албаніѭ и другы-тѣ области, е

Данни за населението, дългове, търговията и прочее на европейски държави. Зорница, I, 29, 16 юли 1876 г.

Data on the population, debts, trade, and other matters concerning European states. Zornitsa, I, 29, 16 July 1876.

Списък с такси за продажбата на животни в Хаджиоглу Пазарджик (дн. Добрич) и на панаира. Б.д.

List of fees for the sale of animals in Hadzhioglu Pazardjik (today Dobrich) and at the fair. Undated.

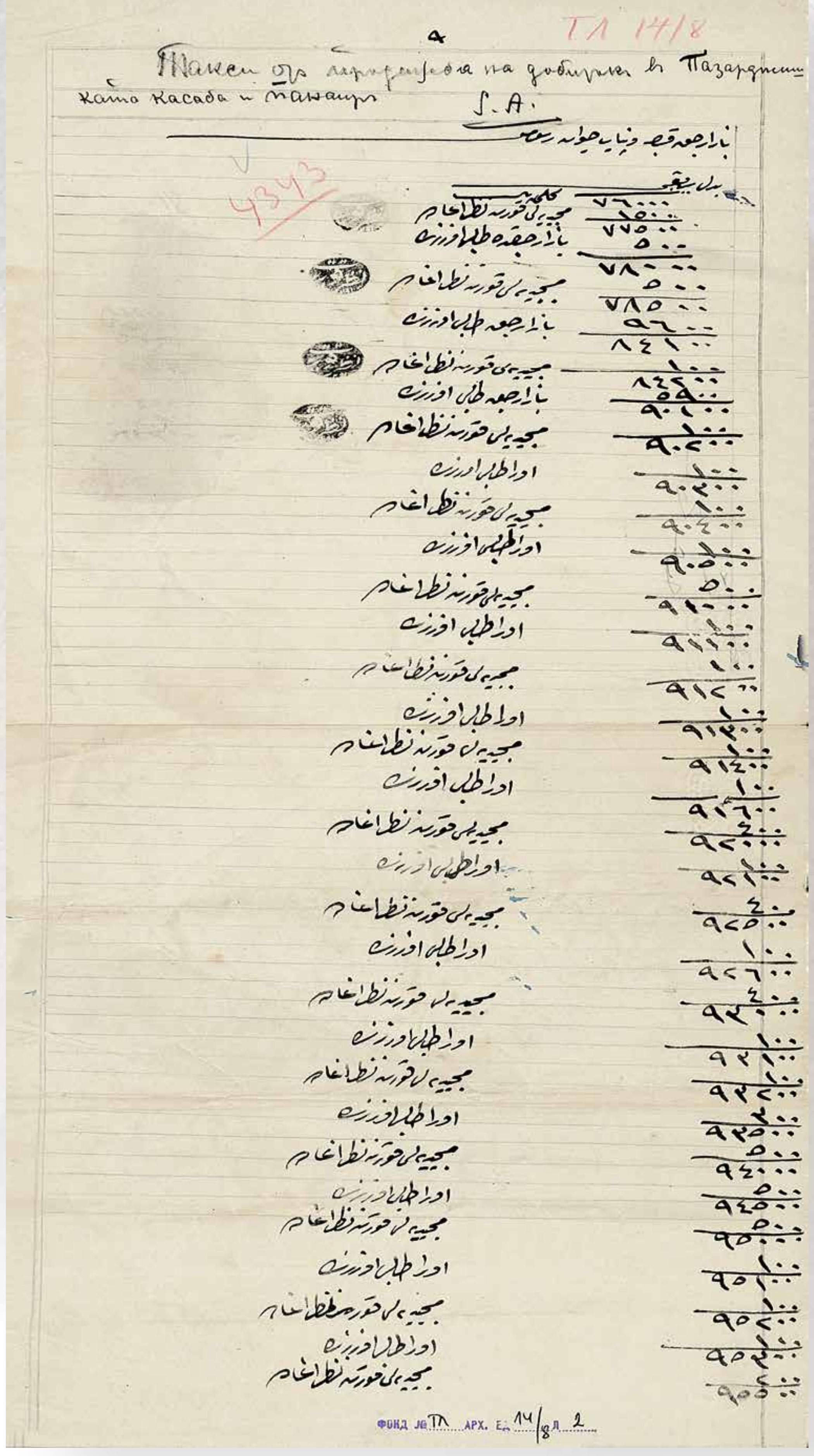

Такси отъ продажбата на добитъкъ въ Пазарджикъ като касаба и панаиръ

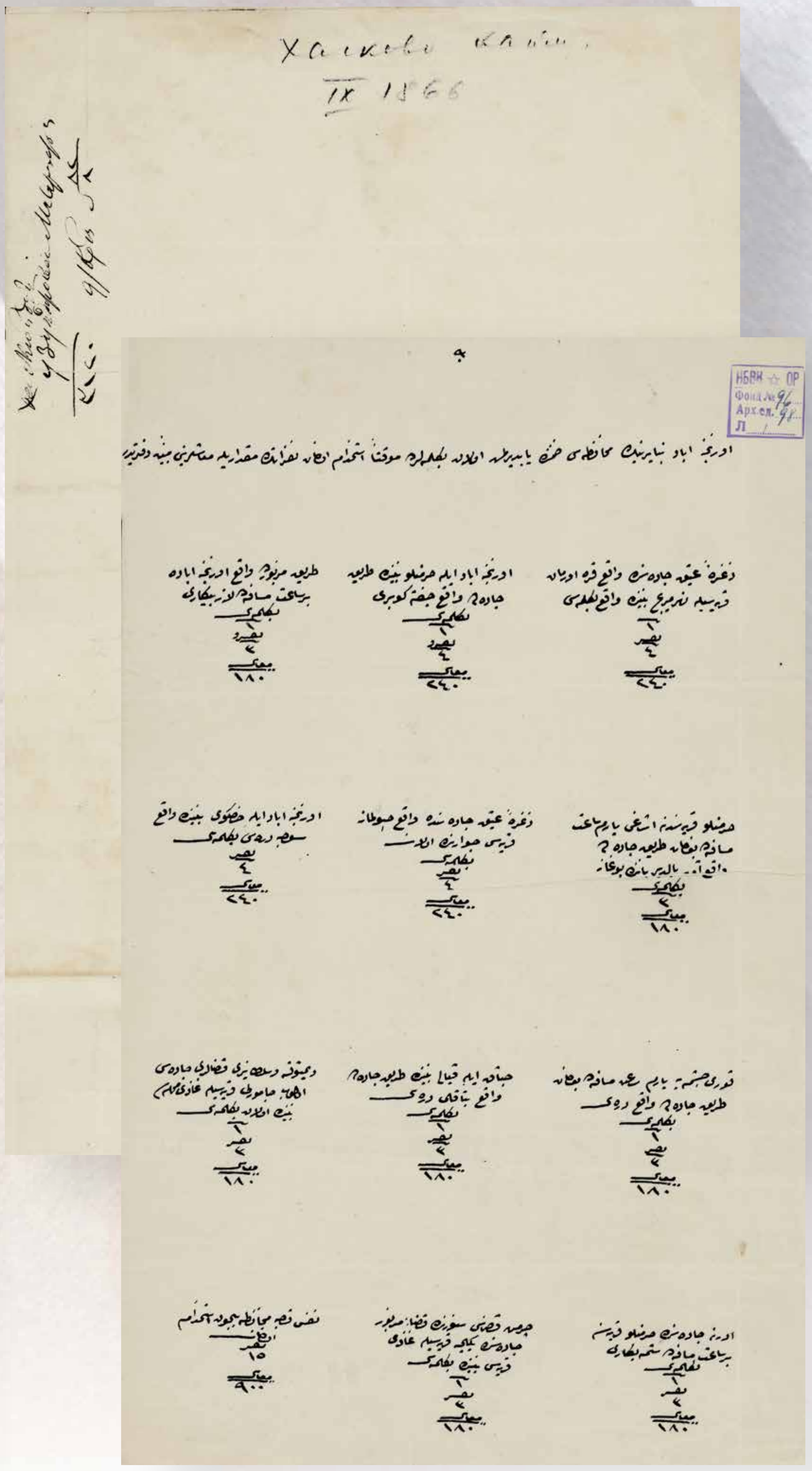

Дефтер за разходите за заплата на временно наетите лица за охрана на панаира в Узунджа абад (дн. с. Узунджово, Хасковско). Б.д.

Defter recording salary expenses for temporarily hired guards at the fair in Uzundzha abad (today the village of Uzundzhovo, Haskovo region). Undated.

ИНТЕРЕСЪТ НА БЪЛГАРИТЕ КЪМ СТАТИСТИКАТА ПО СВЕТА ПРЕДИ ОСВОБОЖДЕНИЕТО

BULGARIAN INTEREST IN WORLD STATISTICS BEFORE THE LIBERATION

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

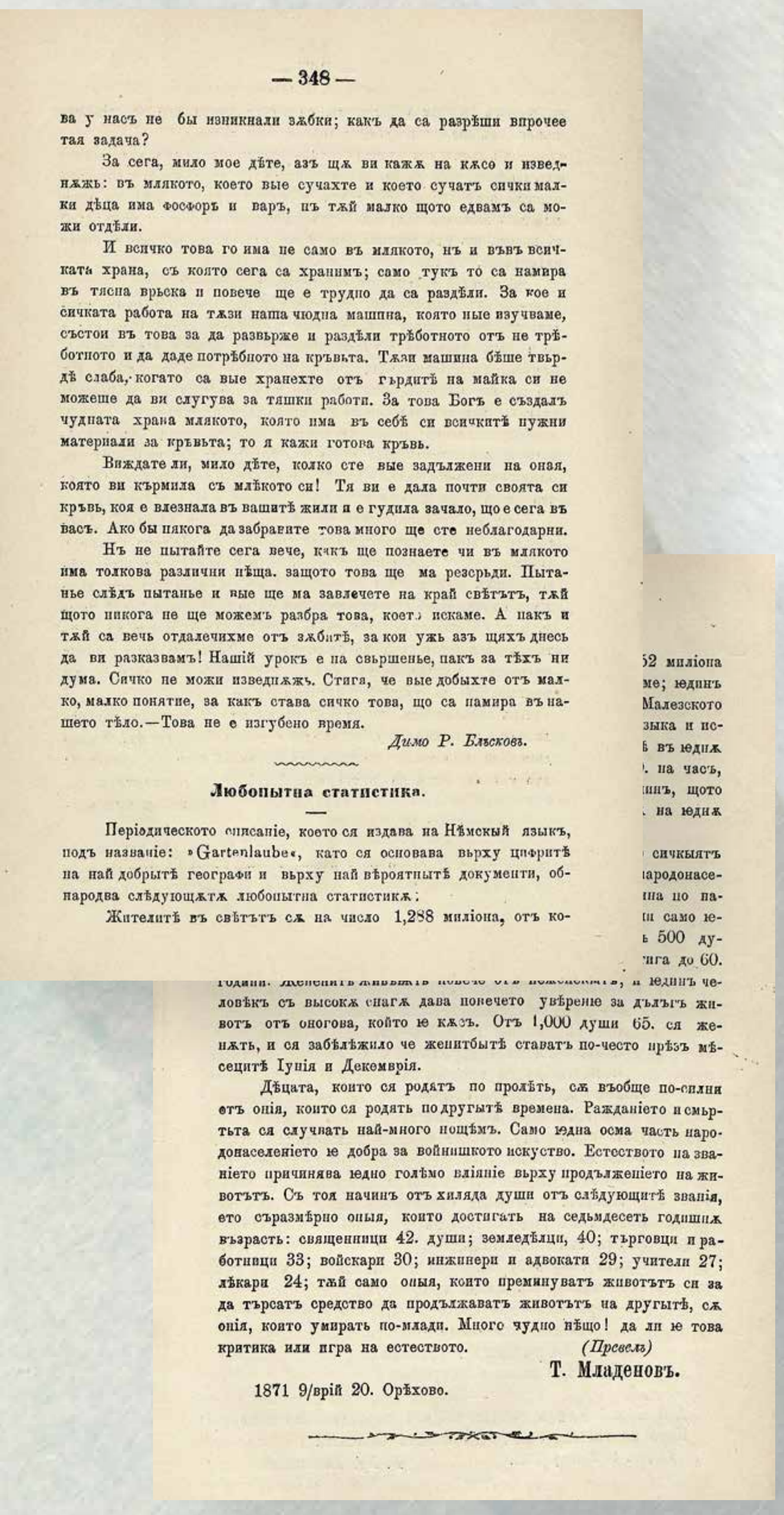

Любопитна статистика. Училище, I, 22, 21 декември 1871 г.

Curious Statistics. Uchilishte, I, 22, 21 December 1871.

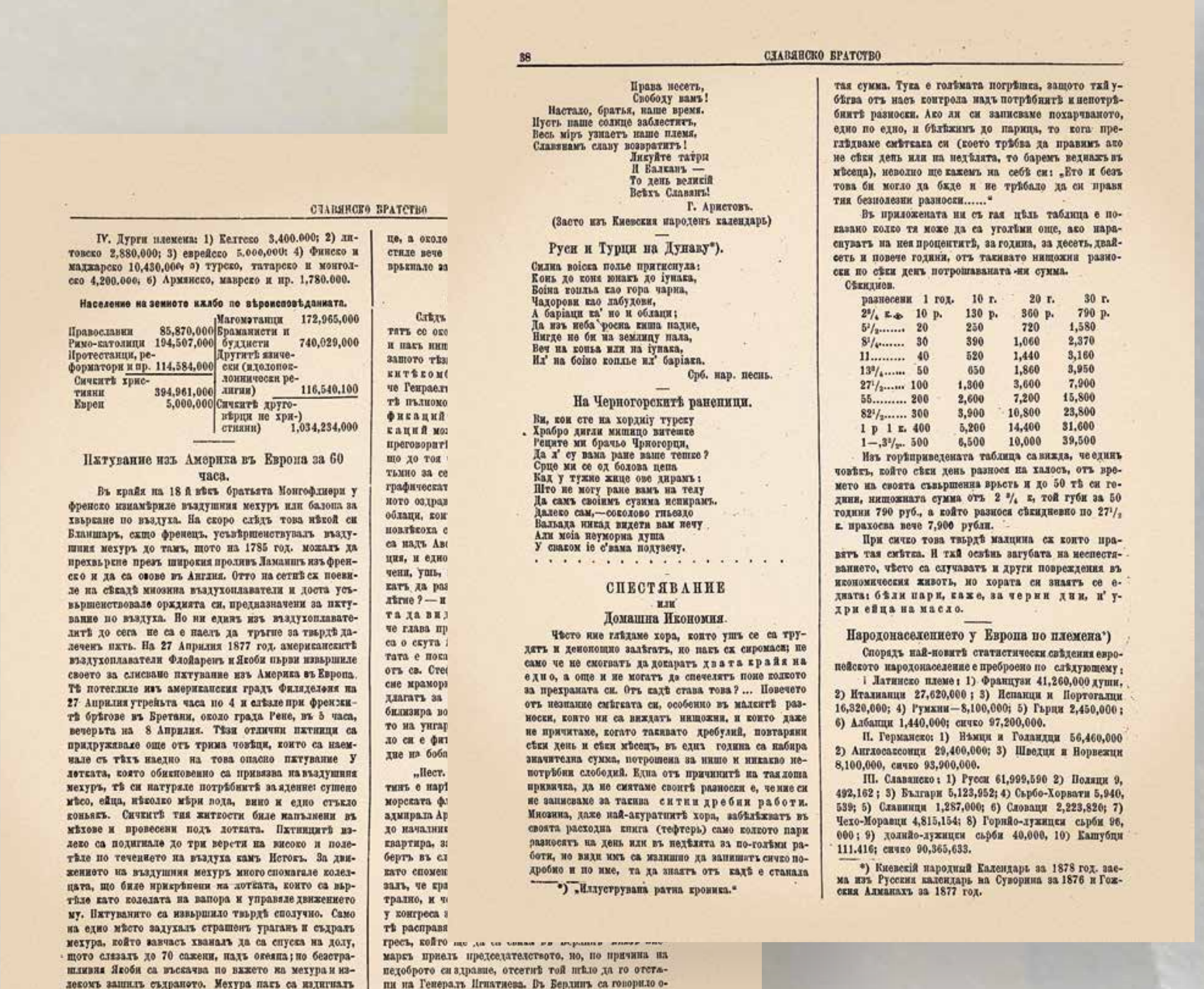

Поглед върху движението на народонаселението в европейските държави. Училище, II, 19, 28 октомври 1872 г.

A Survey of Population Trends in the European States. Uchilishte, II, 19, 28 October 1872.

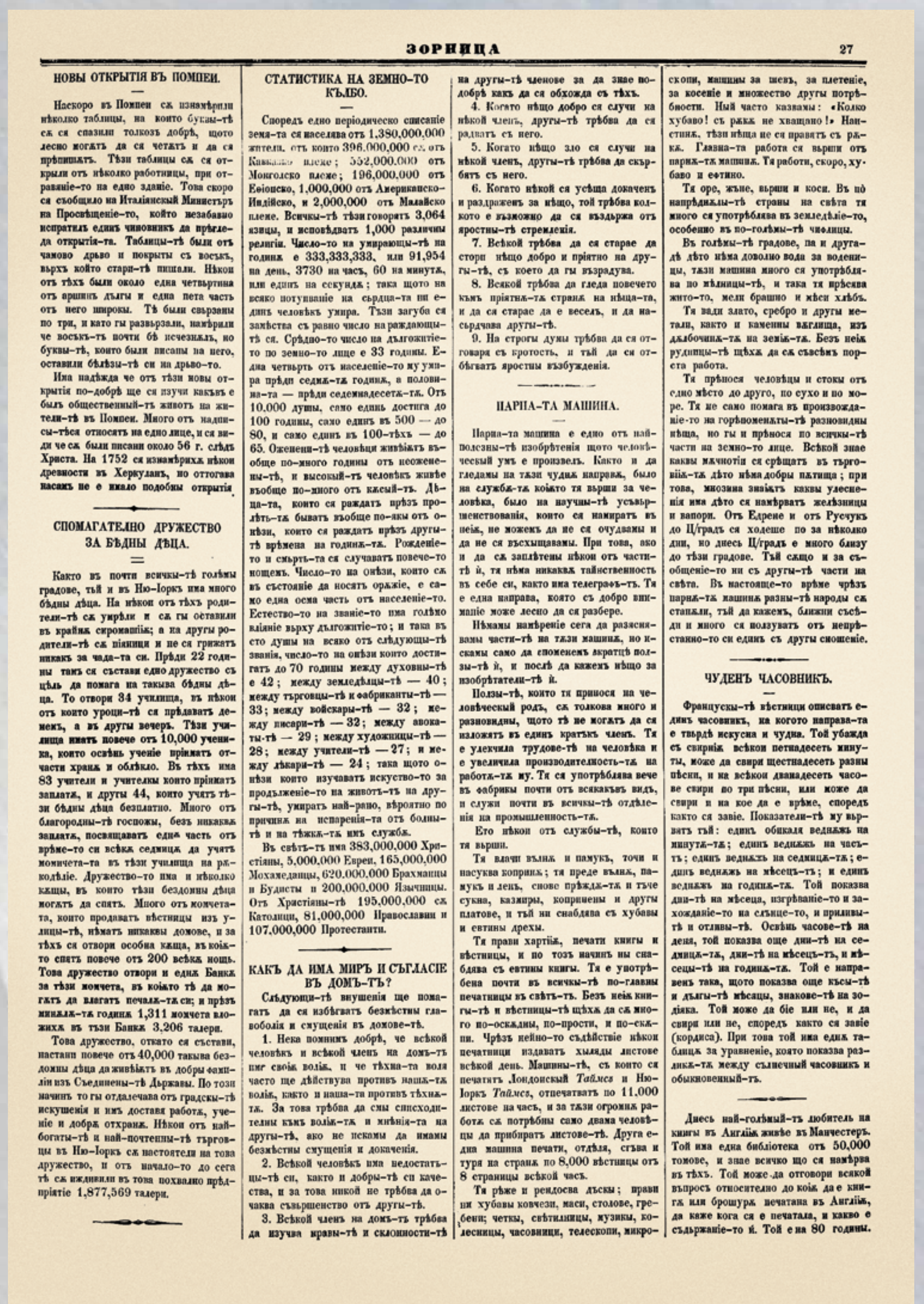

Народонаселението на Европа по племена. Славянско братство, I, 4, 12 март 1878 г.

The Population of Europe by Ethnic Groups. Slavyansko bratstvo, I, 4, 12 March 1878.

Статистика на земното кълбо. Зорница, I, 7, 13 февр. 1876 г.

Statistics of the Globe. Zornitsa, I, 7, 13 February 1876.

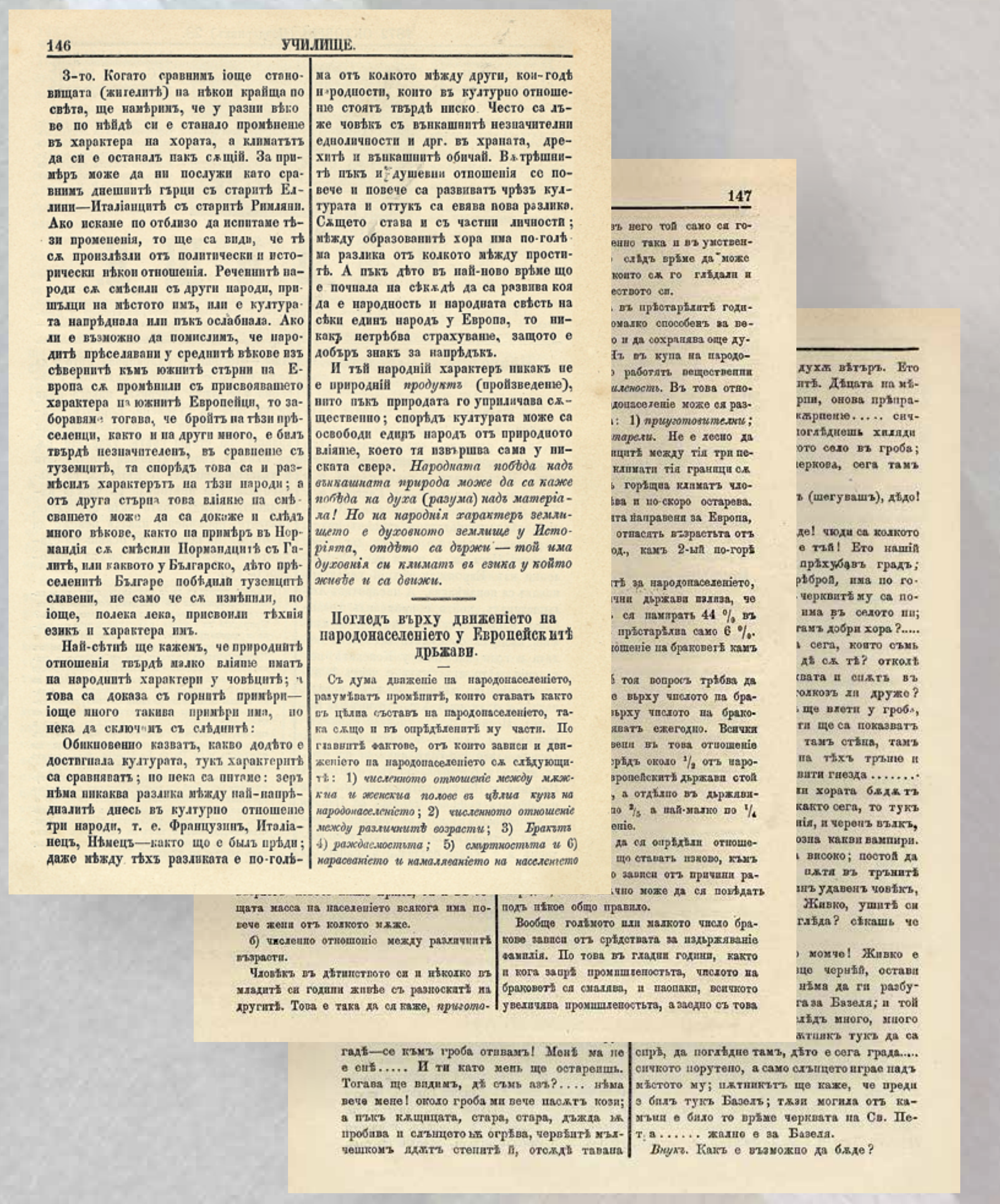

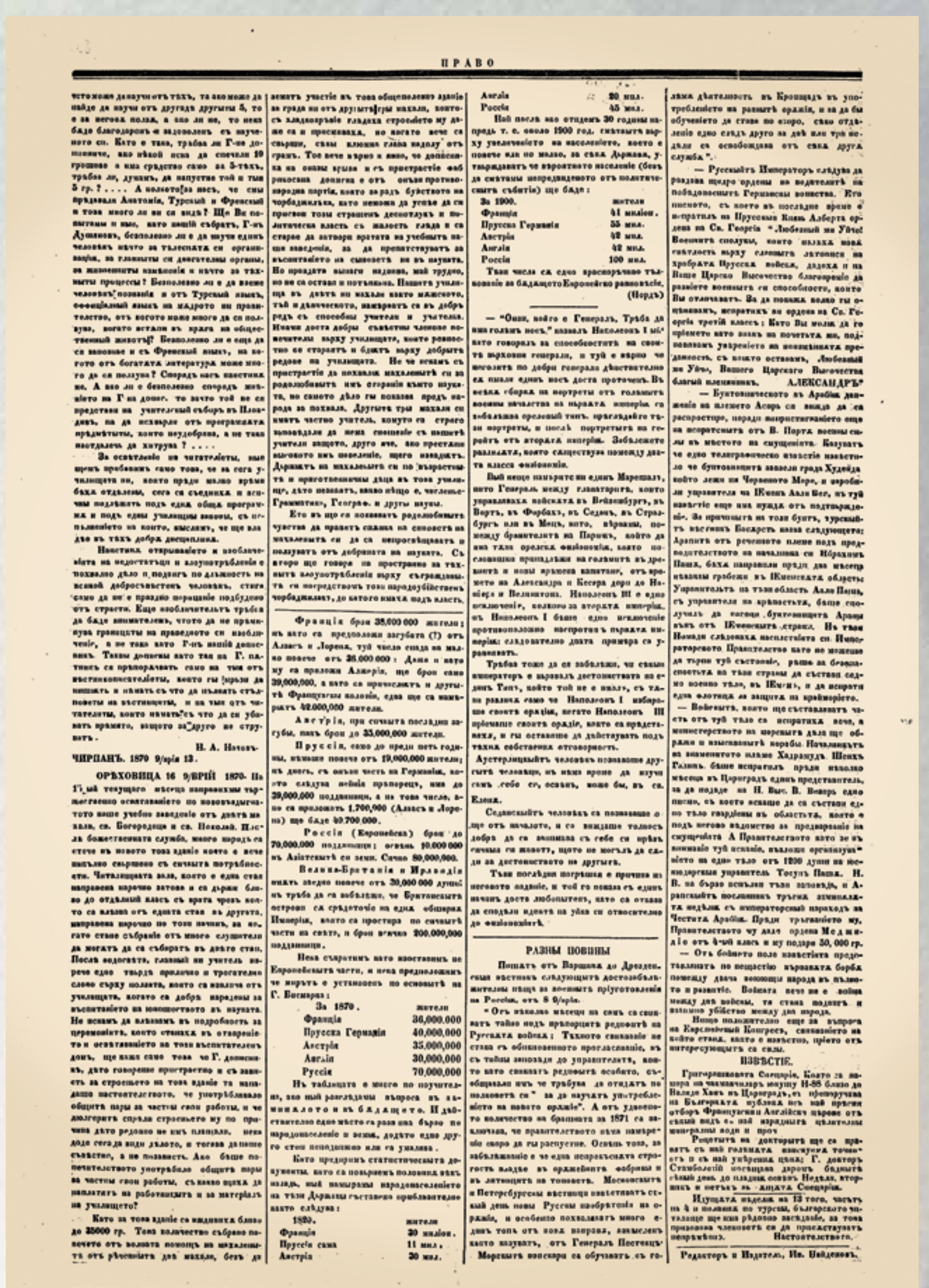

Статистически сведения за големите европейски държави. Право, V, 41, 7 декември 1870 г.

Statistical Information on the Great European Powers. Pravo, V, 41, 7 December 1870.

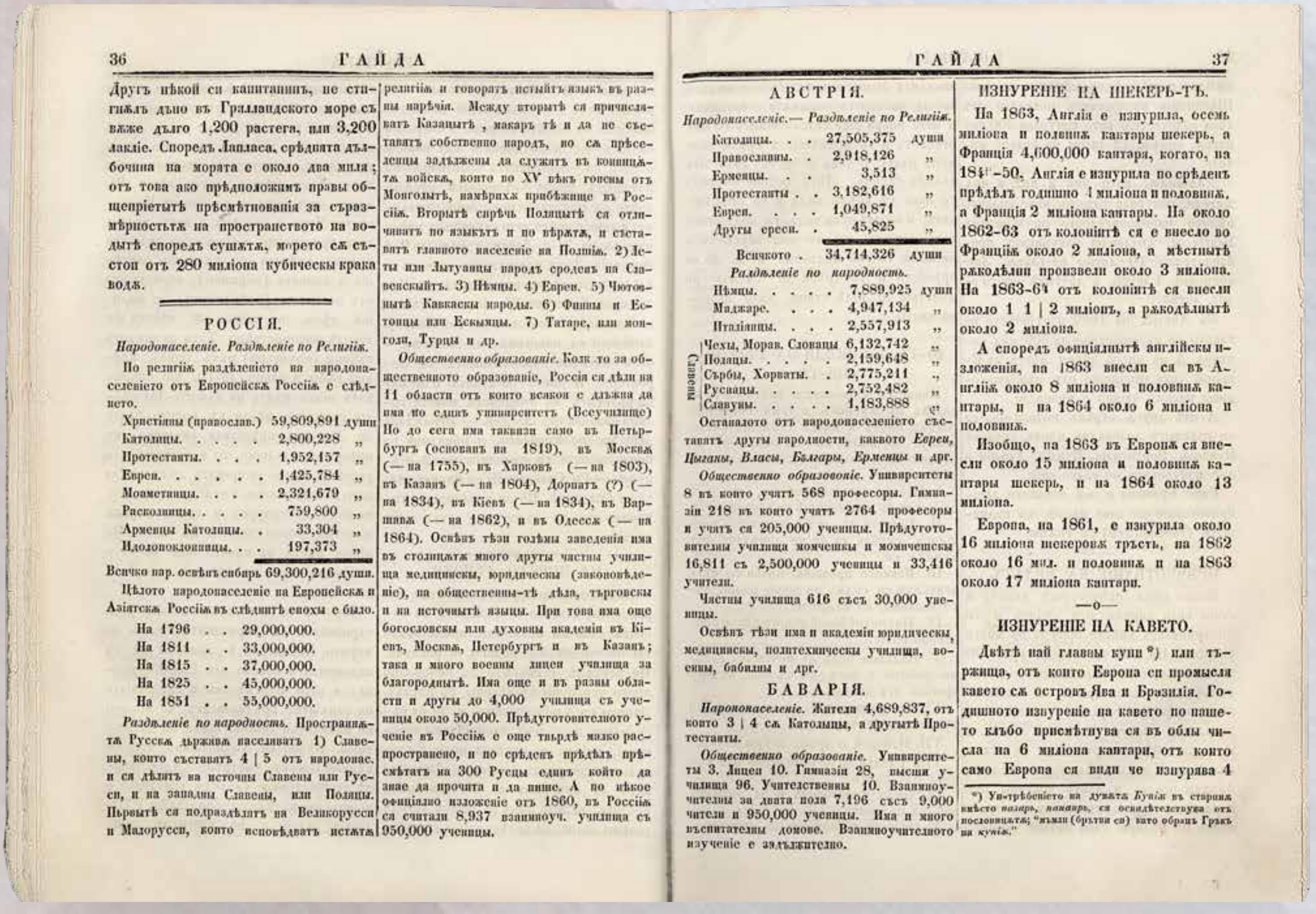

Статистически бележки за Русия, Австрия и Бавария. Гайда, III, 2, 15 януари 1866 г.

Statistical Notes on Russia, Austria, and Bavaria. Gaida, III, 2, 15 January 1866.

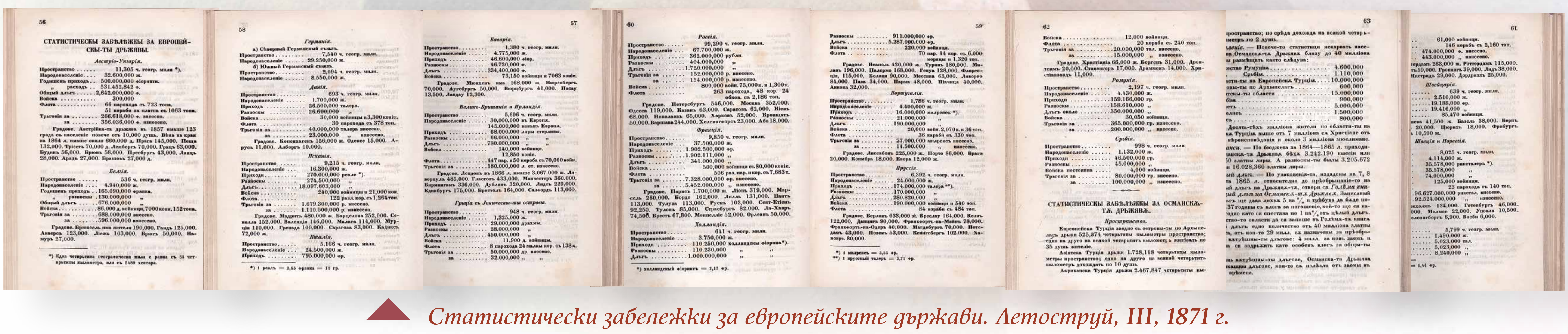

Статистически забележки за европейските държави. Летоструй, III, 1871 г.

Statistical Remarks on the European States. Letostruy, III, 1871.

БЪЛГАРИТЕ И СЪБИРАНЕТО НА СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ПРЕДИ ОСВОБОЖДЕНИЕТО

BULGARIANS BEFORE THE LIBERATION AND THE COLLECTION OF STATISTICAL DATA

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

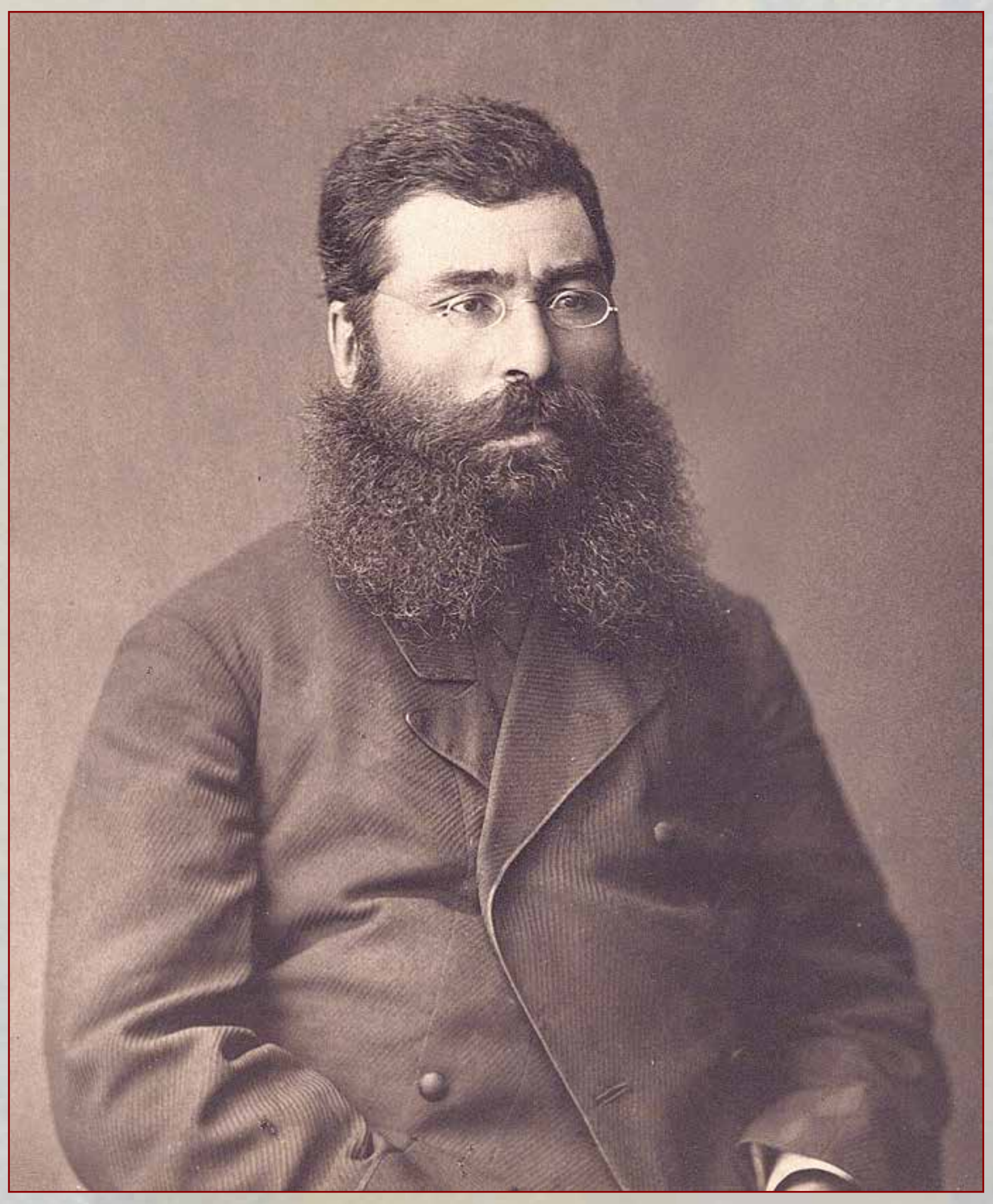

Тодор Поппетров Икономов (1835–1892)

Todor Poppetrov Ikonomov (1835–1892).

Описания на добруджански селища. Македония, IV, 77, 1 септември 1870 г.

Descriptions of settlements in Dobrudzha. Makedonia, IV, 77, 1 September 1870.

Материал на Тодор Икономов – Народонаселението в Тулчанский санджак и състоянието му. Зорница, II, 10, 10 март 1877 г.

Article by Todor Ikonomov – The Population and Condition of the Tulcea Sanjak. Zornitsa, II, 10, 10 March 1877.

Петър Мусевич–Бориков (1840–1914)

Petar Musevich–Borikov (1840–1914).

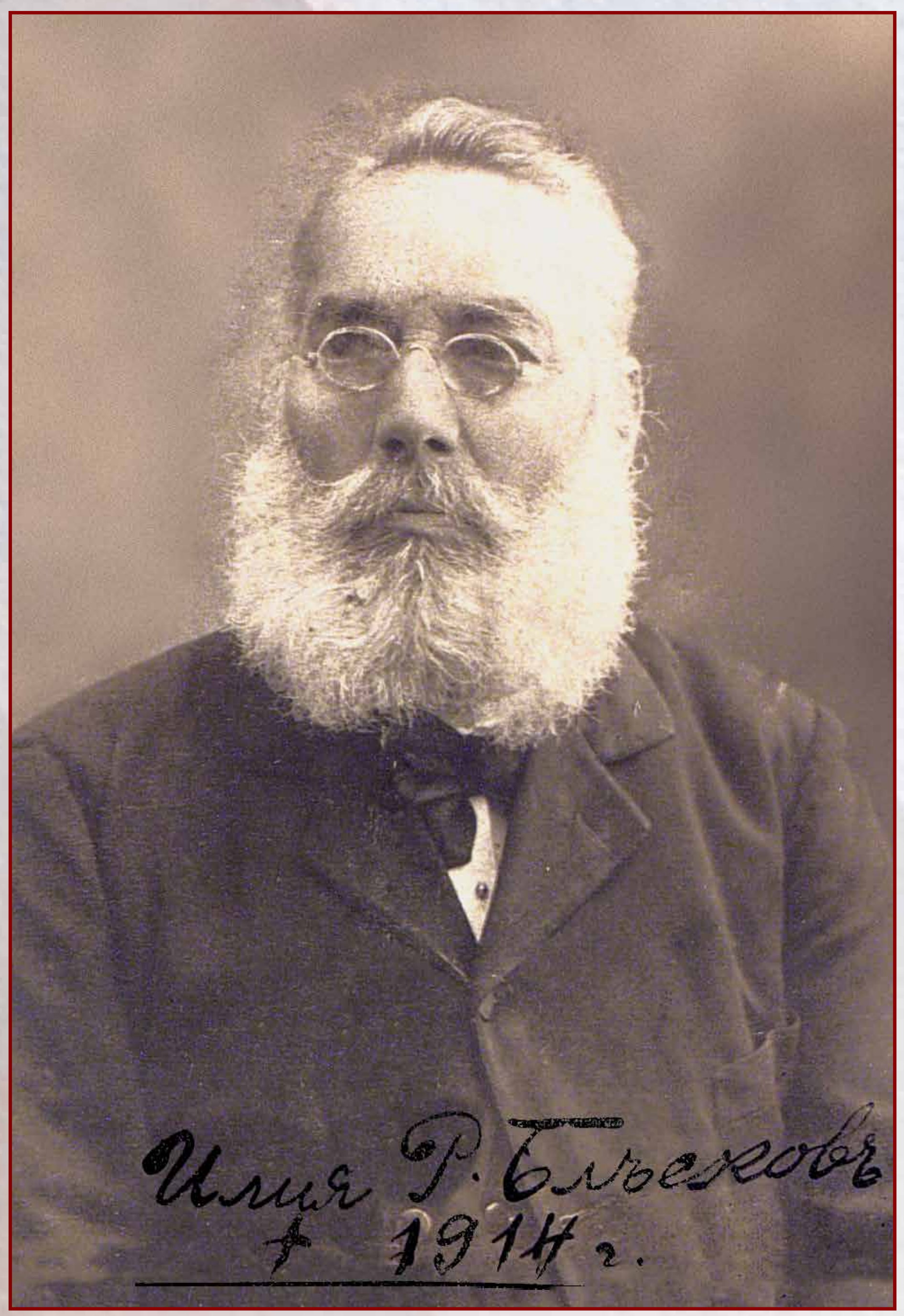

Илия Рашков Блъсков (1839–1913)

Iliya Rashkov Blaskov (1839–1913).

Статистика на Македония – от Петър Мусевич. Турция, VII, 44, 18 декември 1871 г.

Statistics of Macedonia – by Petar Musevich. Turtsiya, VII, 44, 18 December 1871.

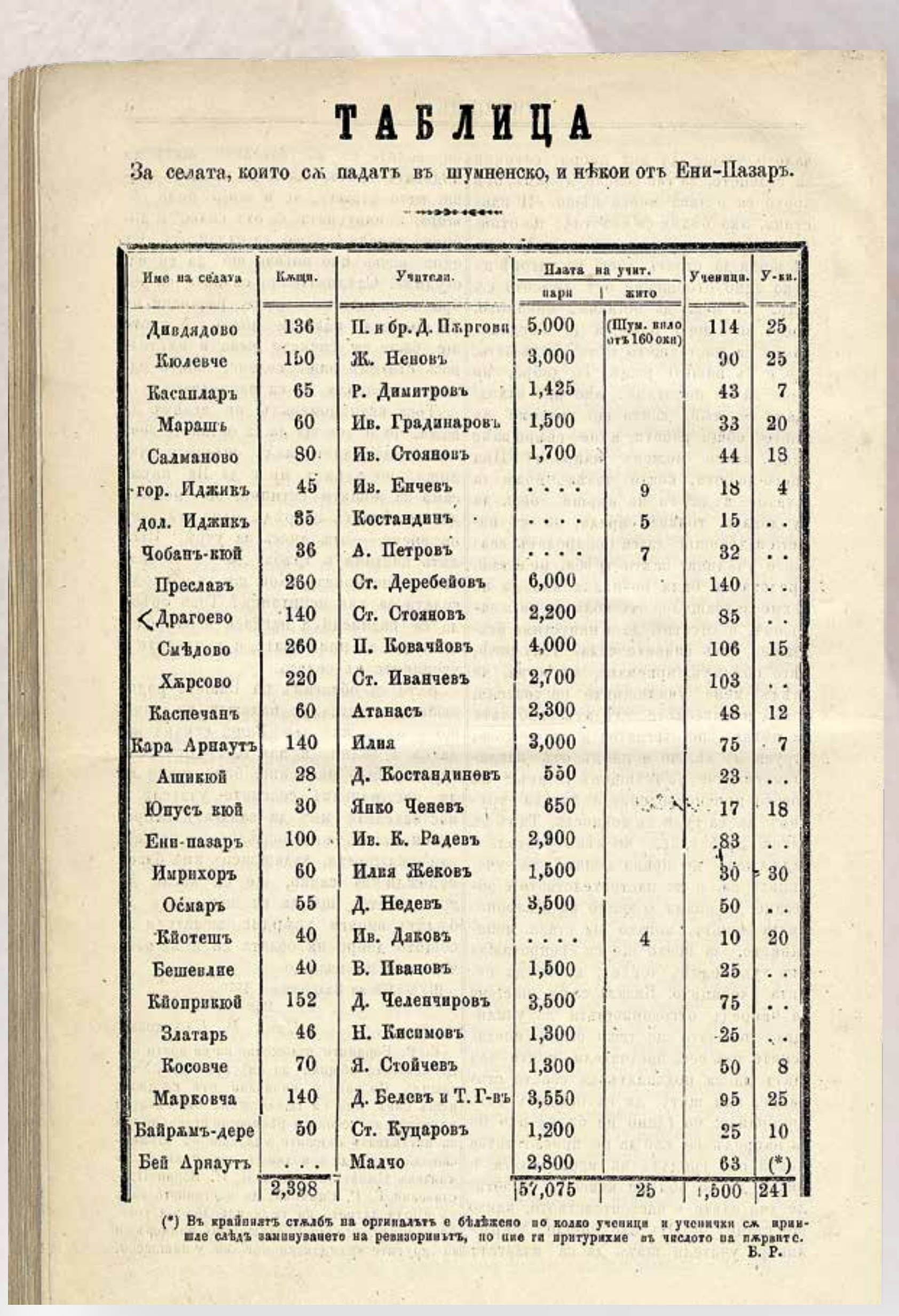

ТАБЛИЦА

За селата, които сѫ падатъ въ шумненско, и нѣкои отъ Ени-Пазаръ.

Име на селата	Кѫщи.	Учители.	Плата на учит.		Ученици.	У-ки.
			пари	жито		
Дивдядово	136	П. и бр. Д. Пъргови	5,000	(Шум. кило отъ 160 оки)	114	25
Кюлевче	150	Ж. Неновъ	3,000		90	25
Касапларъ	65	Р. Димитровъ	1,425		43	7
Марашъ	60	Ив. Градинаровъ	1,500		33	20
Салманово	80	Ив. Стояновъ	1,700		44	18
гор. Иджикъ	45	Ив. Енчевъ	. . . .	9	18	4
дол. Иджикъ	85	Костандинъ	. . . .	5	15	. .
Чобанъ-кюй	36	А. Петровъ	. . . .	7	32	. .
Преславъ	260	Ст. Деребейовъ	6,000		140	. .
Драгоево	140	Ст. Стояновъ	2,200		85	. .
Смѣдово	260	П. Ковачйовъ	4,000		106	15
Хѫрсово	220	Ст. Иванчевъ	2,700		103	. .
Каспечанъ	60	Атанасъ	2,300		48	12
Кара Арнаутъ	140	Илия	3,000		75	7
Ашикюй	28	Д. Костандиновъ	550		23	. .
Юнусъ кюй	30	Янко Ченевъ	650		17	18
Ени-пазаръ	100	Ив. К. Радевъ	2,900		83	. .
Имрихоръ	60	Илия Жековъ	1,500		30	30
Осмаръ	55	Д. Недевъ	3,500		50	. .
Кйотешъ	40	Ив. Даковъ	. . . .	4	10	20
Бешевлие	40	В. Ивановъ	1,500		25	. .
Кйоприкюй	152	Д. Челенчировъ	3,500		75	. .
Златарь	46	Н. Кисимовъ	1,300		25	. .
Косовче	70	Я. Стойчевъ	1,300		50	8
Марковча	140	Д. Белевъ и Т. Г-въ	3,550		95	25
Байрамъ-дере	50	Ст. Куцаровъ	1,200		25	10
Бей Арнаутъ	. . .	Малчо	2,800		63	(*)
	2,398		57,075	25	1,500	241

(*) Въ крайнатъ стълбъ на оригиналътъ е бѣлѣжено по колко ученици и ученички сѫ пришле слѣдъ заминуването на ревизоринътъ, но ние ги притурихме въ числото на първите.
В. Р.

Таблица със статистическа информация за селища в Шуменско – от Илия Блъсков. Училище, IV, прит. 23 и 24, 1875 г.

Table containing statistical information on settlements in the Shumen region – by Iliya Blaskov. Uchilishte, IV, suppl. 23 and 24, 1875.

СЪЗДАВАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА СТАТИСТИКА

ESTABLISHMENT OF BULGARIAN STATISTICS

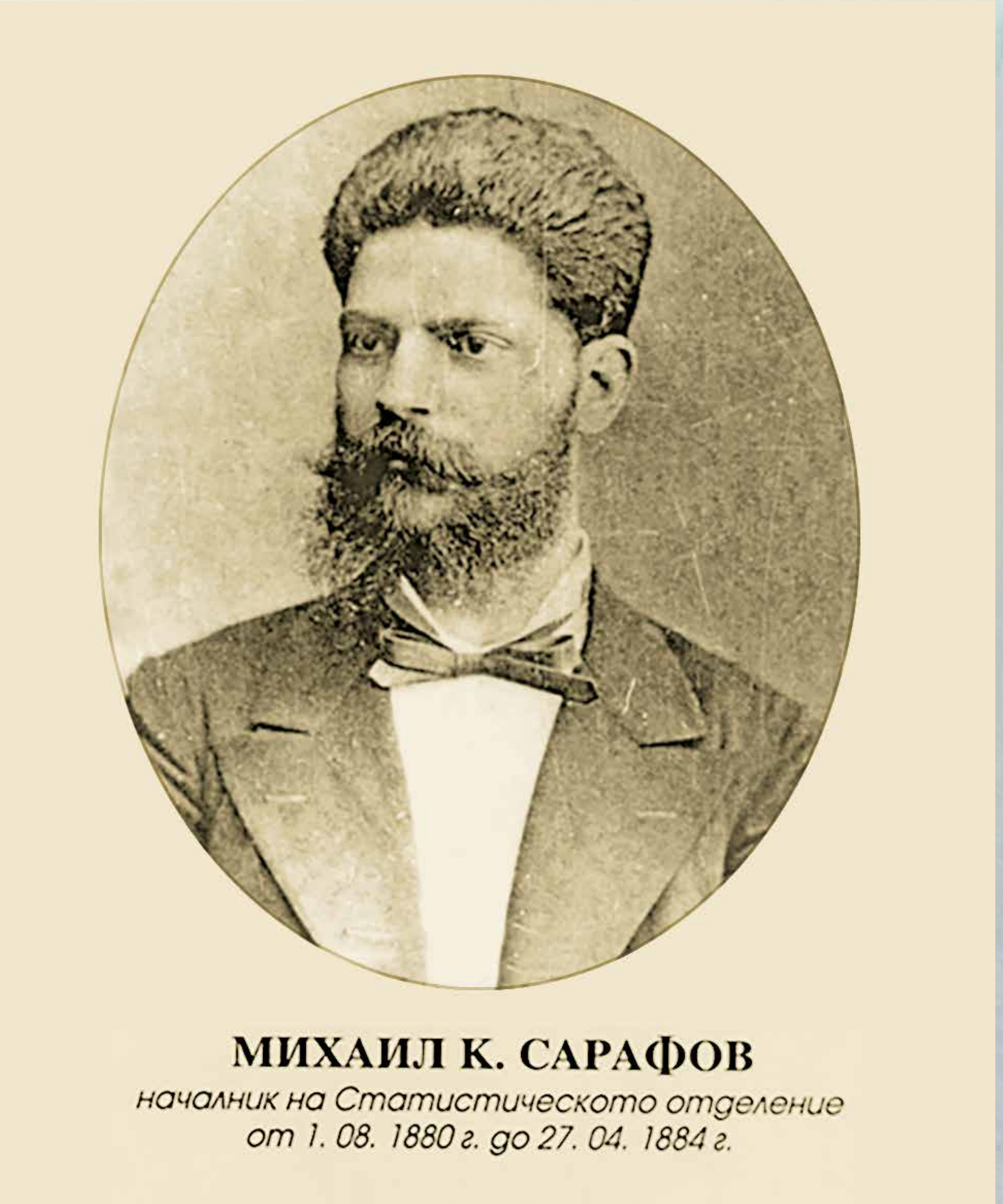

МИХАИЛ К. САРАФОВ
началник на Статистическото отделение
от 1. 08. 1880 г. до 27. 04. 1884 г.

Михаил Сарафов
първи директор
на статистиката
Mihail Sarafov
first director of Statistics

На 25 юни 1880 г. с княжески Указ № 296 към Министерството на финансите е образувано пето отделение под название „Статистическо организационно“. За началник на отделението е назначен Михаил Сарафов.

През 1881 г. с Указ № 712 на княз Александър Статистическото отделение се обособява като самостоятелно статистическо бюро при Министерството на народното просвещение.

On 25 June 1880, by Princely Decree No. 296, the fifth administrative department within the Ministry of Finance was established, designated as the ‘Statistical Organizational Department.’ Mihail Sarafov was appointed as head of the department.

In 1881, by Decree No. 712 issued by knyaz Alexander, the Statistical Department was reorganized as an independent statistical bureau at the Ministry of Public Education.

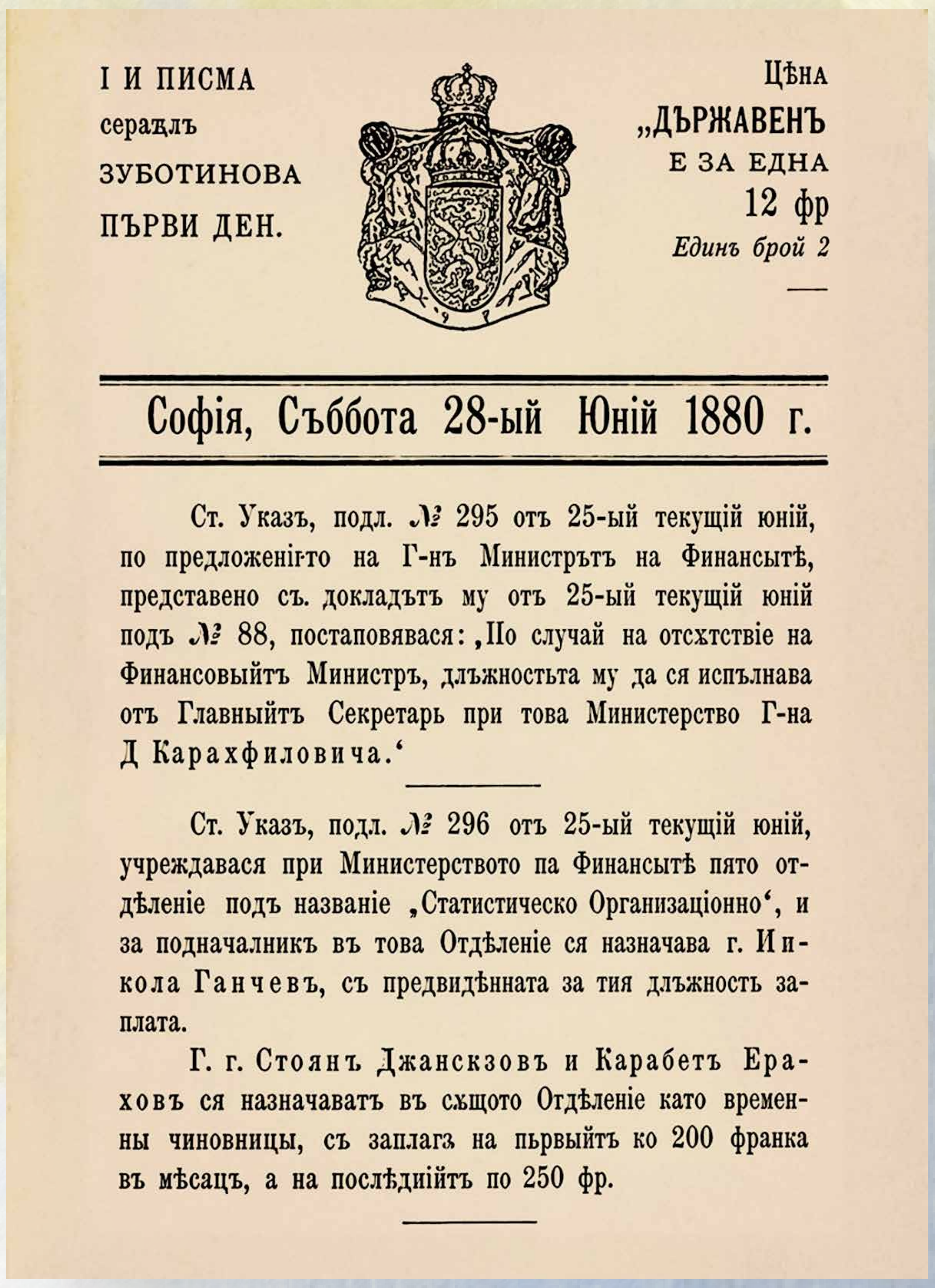

І И ПИСМА
сераѣлъ
ЗУБОТИНОВА
ПЪРВИ ДЕН.

ЦѢНА
„ДЪРЖАВЕНЪ
Е ЗА ЕДНА
12 фр
Единъ брой 2

Софія, Сѫббота 28-ый Юній 1880 г.

Ст. Указъ, подл. № 295 отъ 25-ый текущій юній, по предложеніето на Г-нъ Министрътъ на Финансытѣ, представено съ. докладътъ му отъ 25-ый текущій юній подъ № 88, постановявася: ‚По случай на отсѫтствіе на Финансовыйтъ Министръ, длъжностьта му да ся испълнява отъ Главныйтъ Секретарь при това Министерство Г-на Д Карахфиловича.‘

Ст. Указъ, подл. № 296 отъ 25-ый текущій юній, учреждавася при Министерството па Финансытѣ пято отдѣленіе подъ названіе ‚Статистическо Организаціонно‘, и за подначалникъ въ това Отдѣленіе ся назначава г. Никола Ганчевъ, съ предвидѣнната за тия длъжность заплата.

Г. г. Стоянъ Джансказовъ и Карабетъ Ераховъ ся назначаватъ въ сѫщото Отдѣленіе като временны чиновницы, съ заплагѫ на първыйтъ ко 200 франка въ мѣсацъ, а на послѣдиийтъ по 250 фр.

Указ на княз Александър I
Decree of knyaz Alexander I

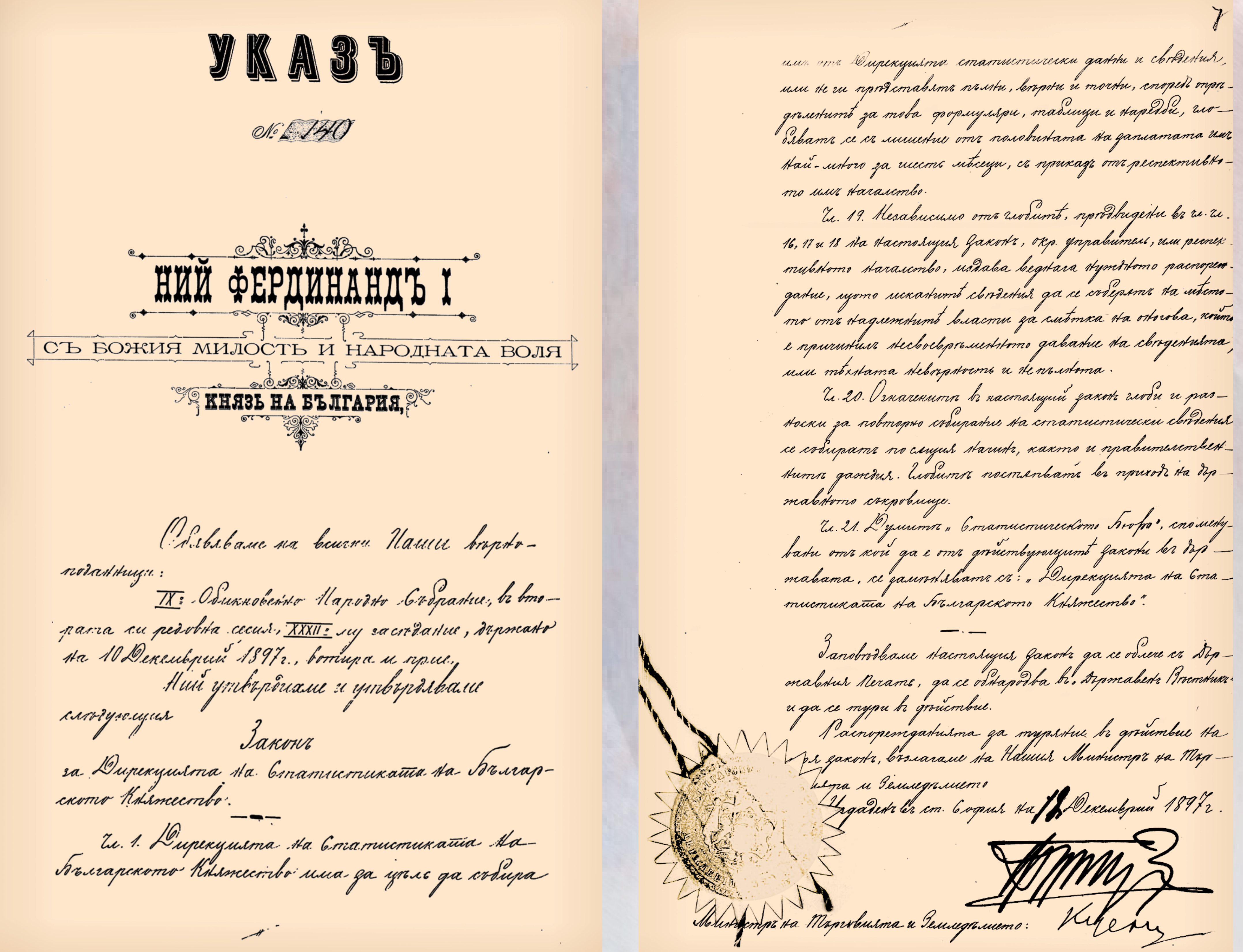

УКАЗЪ

№ 140

НИЙ ФЕРДИНАНДЪ I
СЪ БОЖИЯ МИЛОСТЬ И НАРОДНАТА ВОЛЯ
КНЯЗЬ НА БЪЛГАРИЯ,

Обявяваме на всички Наши вѣрноподанници:

IX-о Обикновенно Народно Събрание, въ втората си редовна сесия, XXXII-ро му заседание, държано на 10 Декемврий 1897 г., вотира и прие,

Ний утвърдихме и утвърждаваме слѣдующия

Законъ
за Дирекцията на Статистиката на Българското Княжество.

Чл. 1. Дирекцията на Статистиката на Българското Княжество има за цѣль да събира

7

имъ отъ Дирекцията статистически данни и свѣдения, или не ги прѣдставятъ пълни, вѣрни и точни, според опрѣдѣленитѣ за това формуляри, таблици и наредби, глобяватъ се съ лишение отъ половината на заплатата имъ най-много за шесть мѣсеци, съ приказъ отъ респективното имъ началство.

Чл. 19. Независимо отъ глобитѣ, прѣдвидени въ чл. чл. 16, 17 и 18 на настоящия законъ, окр. управитель, или респективното началство, издава веднага нужното распореждание, щото исканитѣ свѣдения да се съберятъ на мѣстото отъ надлежнитѣ власти за смѣтка на оногова, който е причинилъ несвоевременното даване на свѣденията, или тѣхната невѣрность и непълнота.

Чл. 20. Означенитѣ въ настоящий законъ глоби и разноски за повторно събиране на статистически свѣдения се събиратъ по сящия начинъ, както и правителственнитѣ даждия. Глобитѣ постъпватъ въ приходъ на държавното съкровище.

Чл. 21. Думитѣ „Статистическото Бюро“, споменувани отъ кой да е отъ дѣйствующитѣ закони въ държавата, се замѣняватъ съ: „Дирекцията на Статистиката на Българското Княжество“.

—·—

Заповѣдваме настоящия законъ да се облече съ Държавния Печатъ, да се обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ“ и да се тури въ дѣйствие.

Распорежданията за турянье въ дѣйствие на тоя законъ, възлагаме на Нашия Министръ на Търговията и Земледѣлието

Издаденъ въ гр. София на 12 Декемврий 1897 г.

Министръ на Търговията и Земледѣлието:

Указ на княз Фердинанд
Decree of knyaz Ferdinand

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

НАЧАЛО НА ДЕМОГРАФСКАТА СТАТИСТИКА

ORIGINS OF DEMOGRAPHIC STATISTICS

Българско Княжество. — Статистическо Бюро.

СПИСЪКЪ
НА
НАСЕЛЕНИТѢ МѢСТА

(ПО ПРЕБРОЯВАНЬЕТО НА 1 ЯНУАРИЙ 1881 Г.)

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1885.

Списък на населените места, 1881 г.

List of populated places, 1881

Началото на преброяванията на населението в Княжество България е поставено на 1 януари 1881 г. със Закона за общото преброяване на народа в Княжество България от 13 декември 1880 година.

Към 31 декември 1884 г. в Източна Румелия се извършва второ преброяване, което се приема за успешно и резултатите от него се обработват след Съединението.

През периода 1880 – 1885 г. в двете части на България са извършени три преброявания на населението. Резултатите от двете успешни преброявания са публикувани съответно през 1884 г. за Княжеството и през 1888 г. за Източна Румелия.

The beginning of the population censuses in the Principality of Bulgaria was set on 1 January 1881, regulated by the Law of 13 December 1880 on the General Population Census in the Principality of Bulgaria.

As of December 31, 1884, a second census was carried out in Eastern Rumelia, which was considered successful and its results were processed after the Unification.

During the period 1880 – 1885, three population censuses were conducted in both parts of Bulgaria.

The results of the two successful censuses were published respectively in 1884 for the Principality and in 1888 for Eastern Rumelia.

Картограма от Преброяване на населението 1893 г.

Population map from the 1893 Population Census

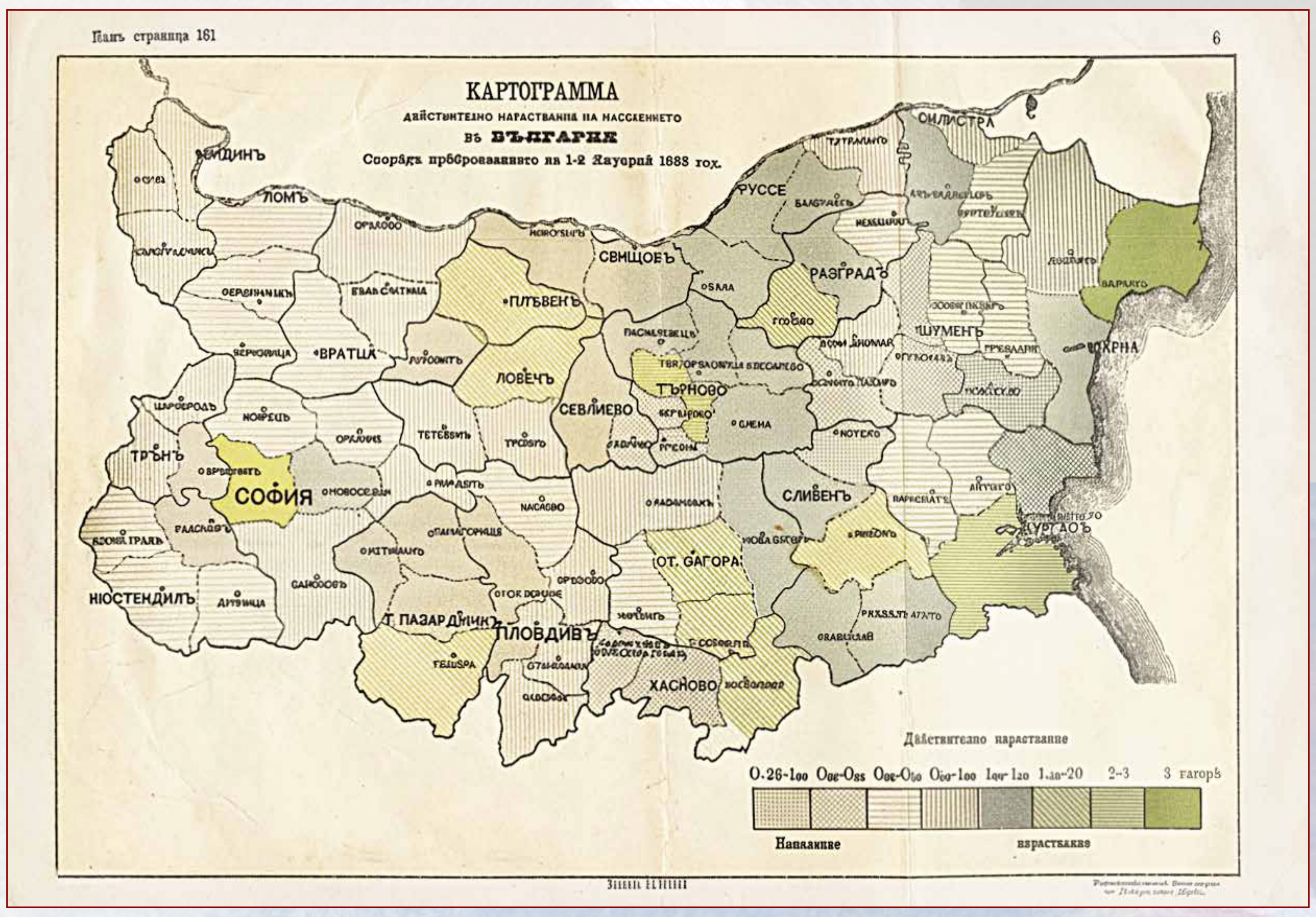

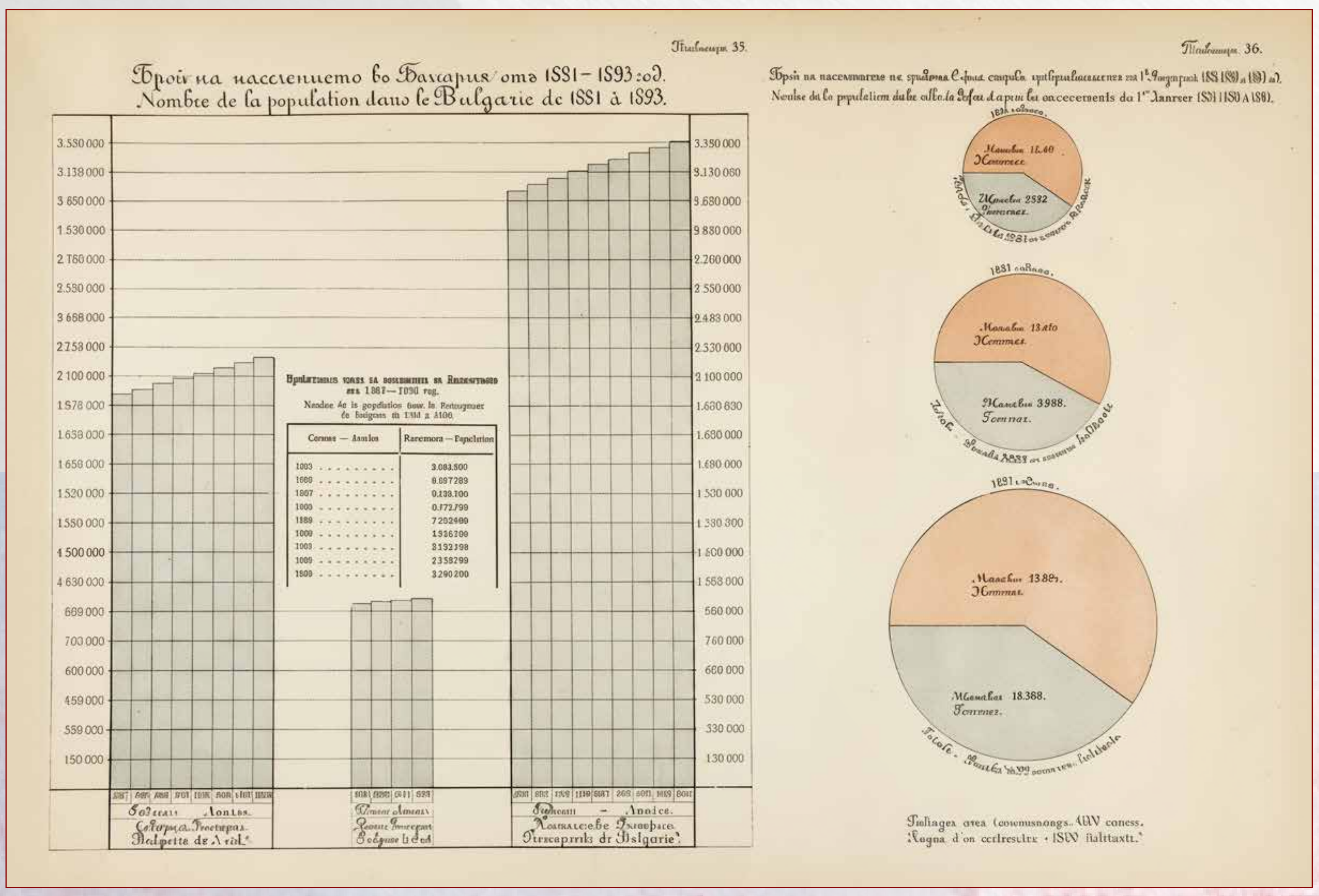

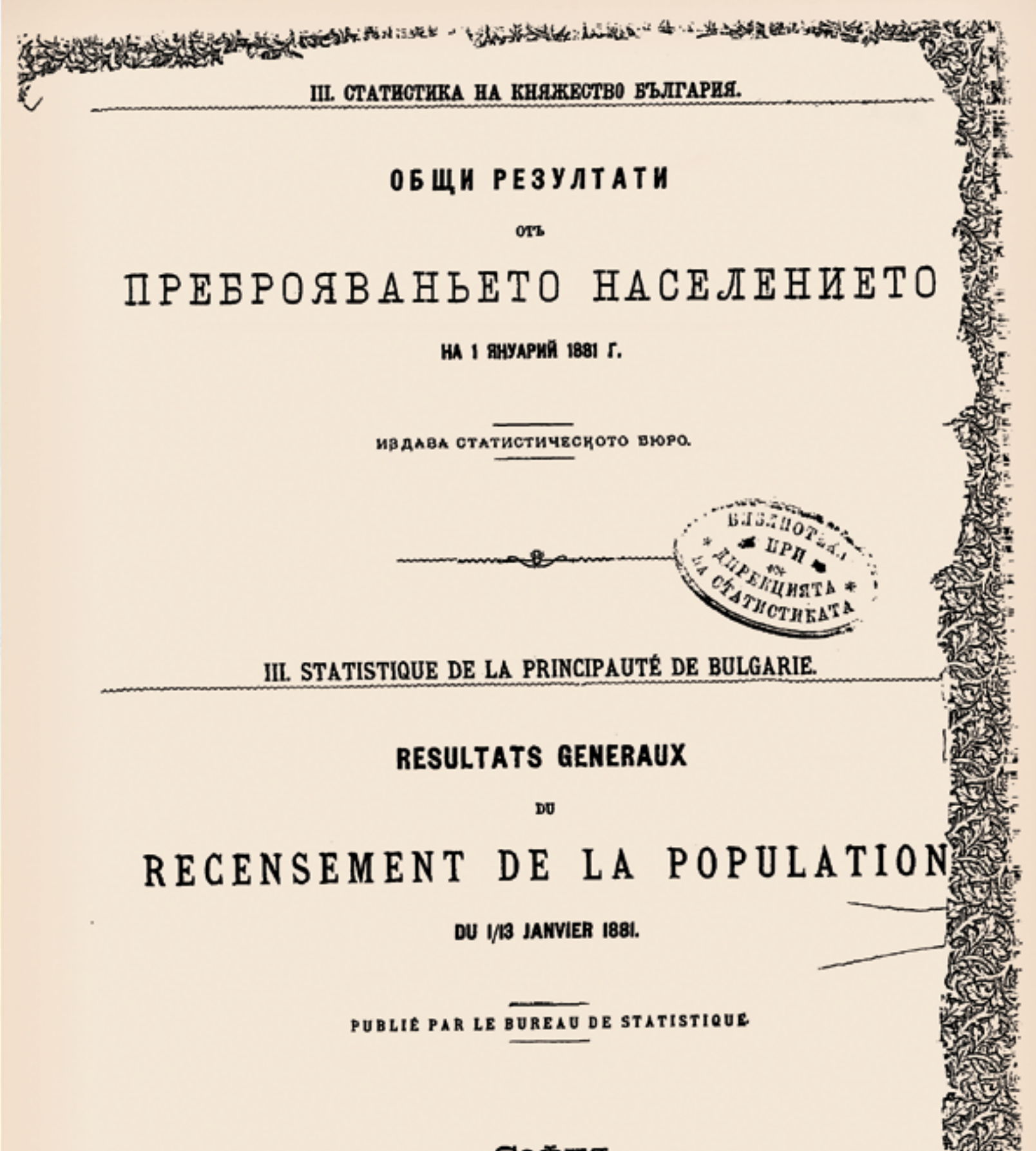

III. СТАТИСТИКА НА КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ.

ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ
ОТЪ
ПРЕБРОЯВАНЬЕТО НАСЕЛЕНИЕТО
НА 1 ЯНУАРИЙ 1881 Г.

ИЗДАВА СТАТИСТИЧЕСКОТО БЮРО.

III. STATISTIQUE DE LA PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE.

RESULTATS GENERAUX
DU
RECENSEMENT DE LA POPULATION
DU 1/13 JANVIER 1881.

PUBLIÉ PAR LE BUREAU DE STATISTIQUE

София.
Книгопечатница на Янко С. Ковачевъ и С-ie.
1884.

Първо Преброяване на населението 1880 г.

First Population Census of 1880

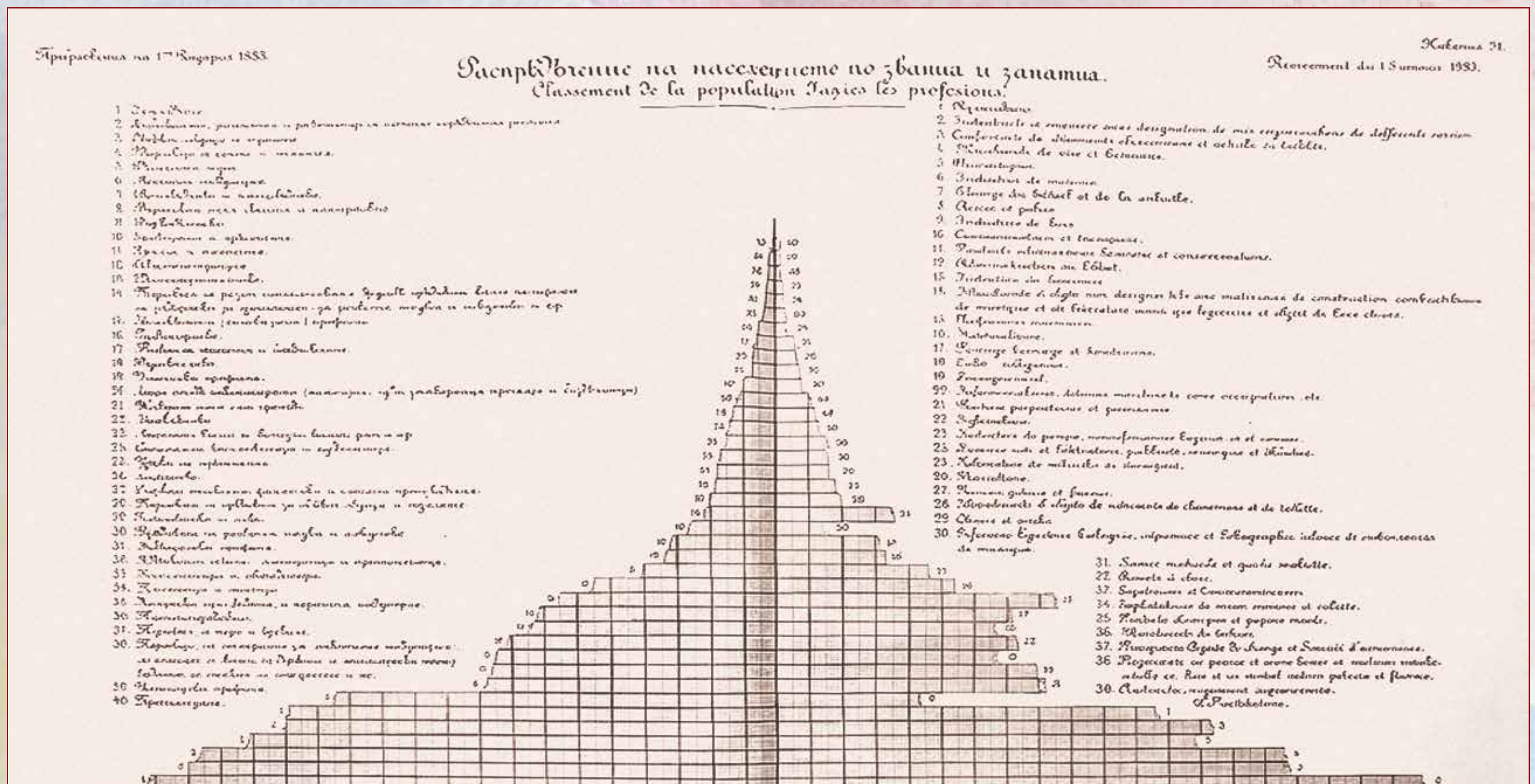

„Албум графическа статистика“ – Разпределение на населението по данни от Преброяване 1893 г.

‘Graphic Statistics Album’ – population distribution based on data from the 1893 Census

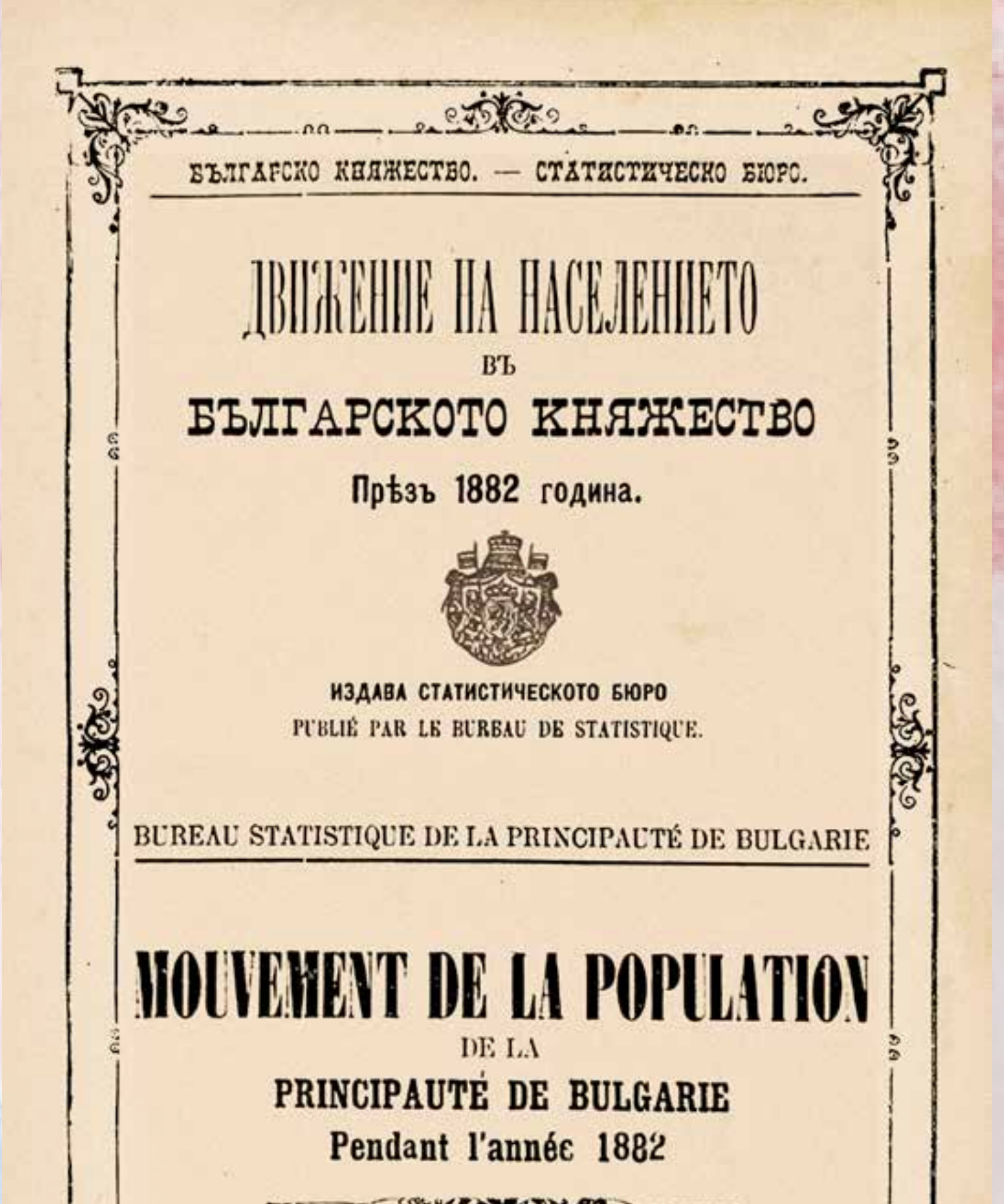

БЪЛГАРСКО КНЯЖЕСТВО. — СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО.

ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО
ВЪ
БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО
Прѣзъ 1882 година.

ИЗДАВА СТАТИСТИЧЕСКОТО БЮРО
PUBLIÉ PAR LE BUREAU DE STATISTIQUE.

BUREAU STATISTIQUE DE LA PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE

MOUVEMENT DE LA POPULATION
DE LA
PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE
Pendant l'année 1882

СОФИЯ — 1889 — SOPHIA.
Печатница на К. Т. Кушлевъ

Движение на населението – 1882 г.

Population movement – 1882

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

СТАТИСТИКА НА ИЗТОЧНА РУМЕЛИЯ
EASTERN RUMELIA STATISTICS

СТАТИСТИКА ЗА ИЗТОЧНА РУМЕЛИЯ

От края на XIX в. води летоброенето си статистиката на селското стопанство. Първоначално изследванията се провеждат спорадично, а от 1897 г. стават ежегодни, когато за първи път се провежда Общо преброяване на земите.

EASTERN RUMELIA STATISTICS

Agricultural statistics in Bulgaria has preserved its chronological record since the end of the 19th century. At first, the surveys were sporadic, but after 1897 they became annual. The statistical study of the land fund began with the General land census carried out in 1897.

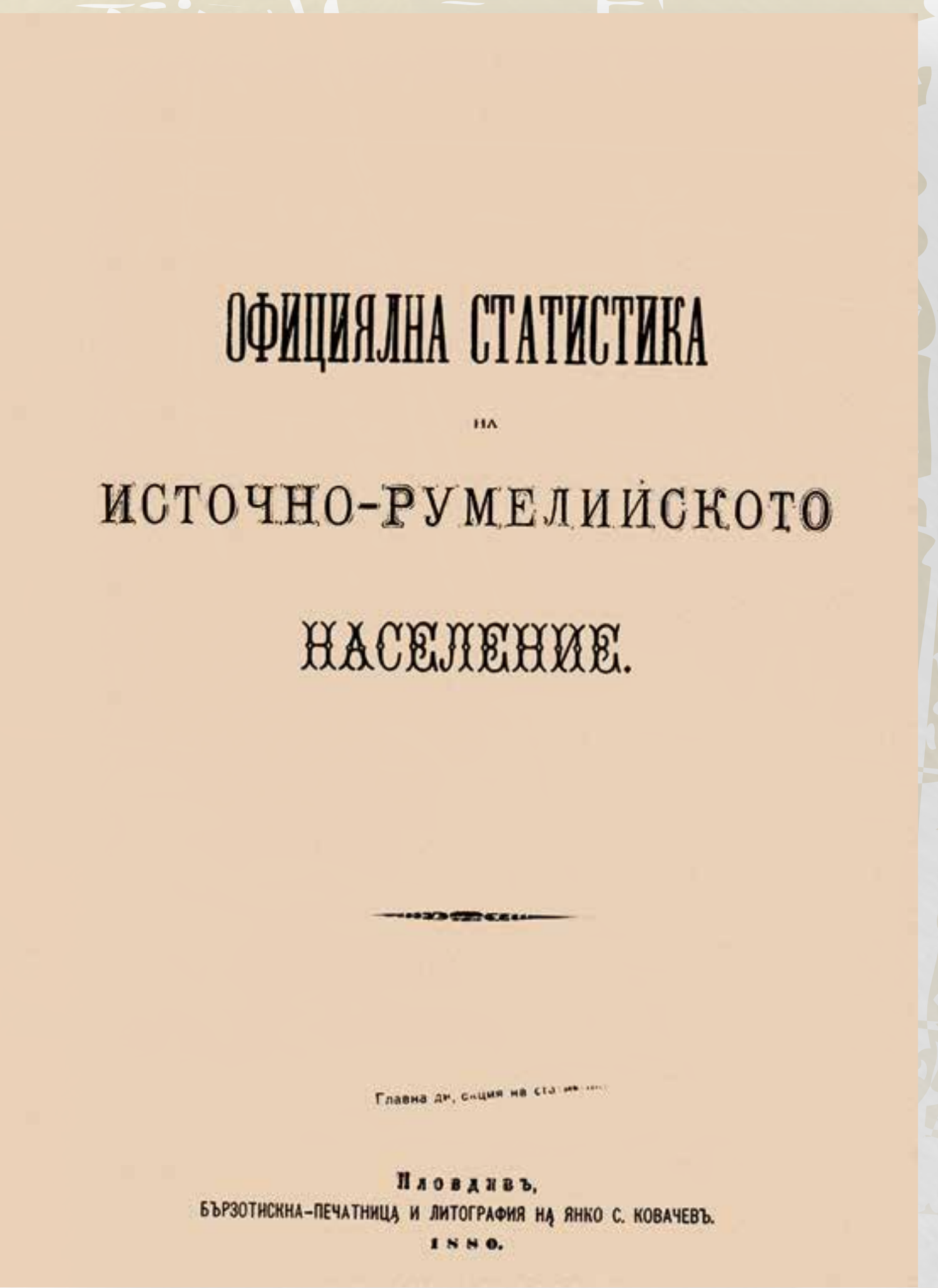
ОФИЦИЯЛНА СТАТИСТИКА
НА
ИСТОЧНО-РУМЕЛИЙСКОТО
НАСЕЛЕНИЕ.

Главна дирекция на статистиката

Пловдивъ,
БЪРЗОТИСКНА-ПЕЧАТНИЦА И ЛИТОГРАФИЯ НА ЯНКО С. КОВАЧЕВЪ.
1880.

„Официялна статистика на Источно-Румелийското население“ 1880 г.

Official statistics of Eastern Rumelia, 1880

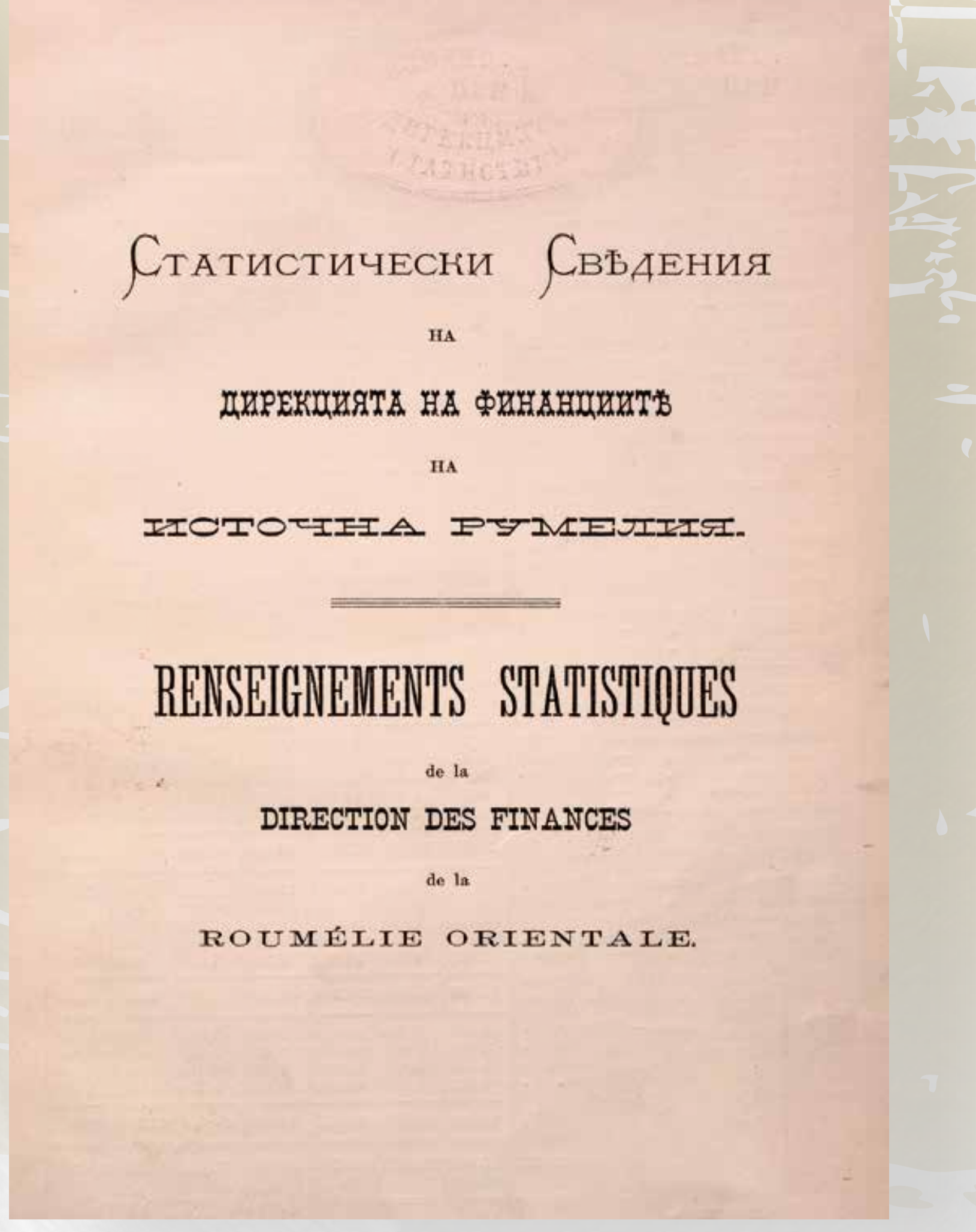
СТАТИСТИЧЕСКИ СВѢДЕНИЯ
НА
ДИРЕКЦИЯТА НА ФИНАНЦИИТѢ
НА
ИСТОЧНА РУМЕЛИЯ.

RENSEIGNEMENTS STATISTIQUES
de la
DIRECTION DES FINANCES
de la
ROUMÉLIE ORIENTALE.

„Статистически данни на Дирекцията на финанциите на Източна Румелия“ 1883 г.

Statistical data of the Finance Directorate of Eastern Rumelia, 1883

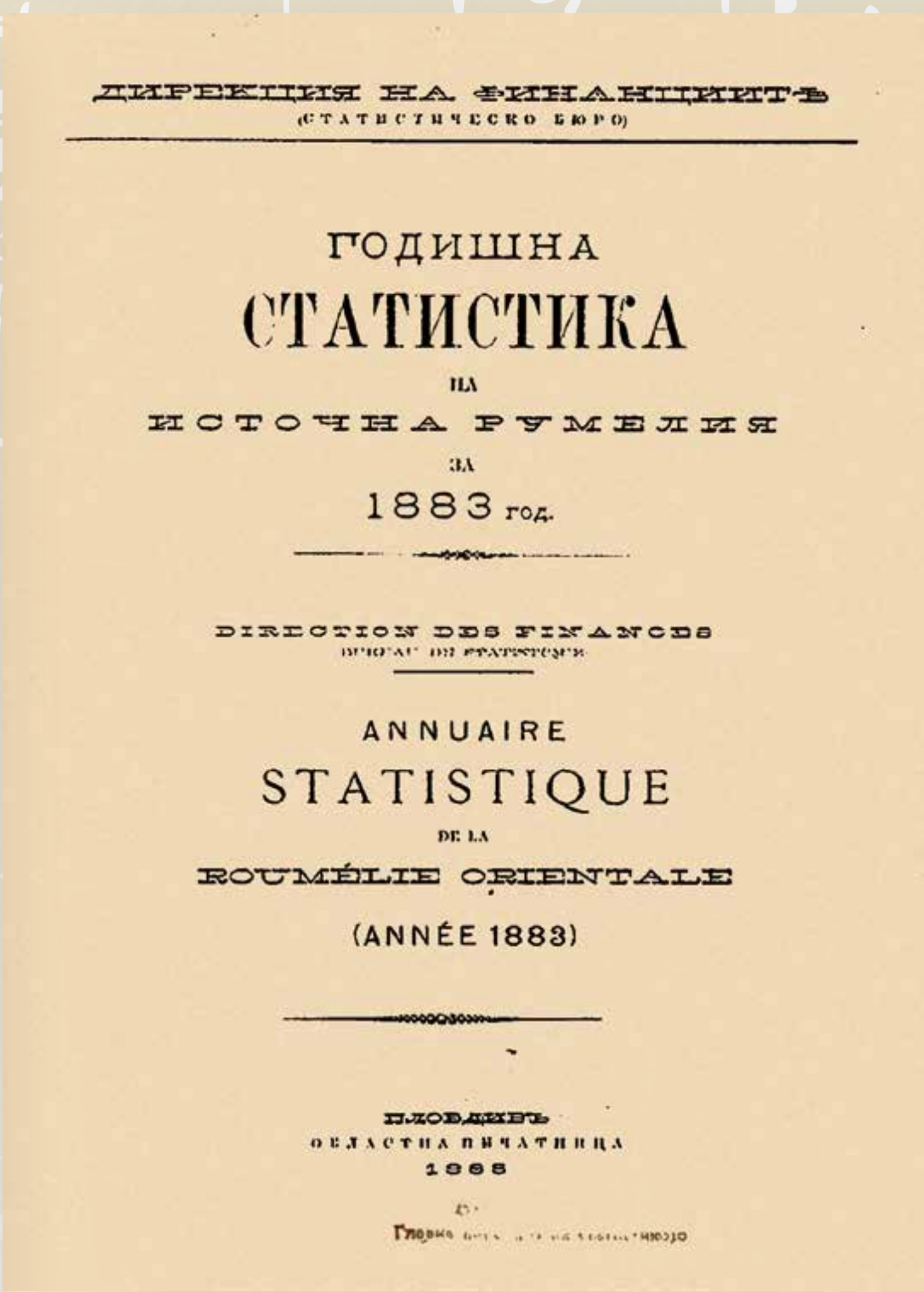
ДИРЕКЦИЯ НА ФИНАНЦИИТѢ
(СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО)

ГОДИШНА
СТАТИСТИКА
НА
ИСТОЧНА РУМЕЛИЯ
ЗА
1883 год.

DIRECTION DES FINANCES
BUREAU DE STATISTIQUE

ANNUAIRE
STATISTIQUE
DE LA
ROUMÉLIE ORIENTALE
(ANNÉE 1883)

ПЛОВДИВЪ
ОБЛАСТНА ПЕЧАТНИЦА
1888

„Годишна статистика на Източна Румелия“ 1883 г.

Annual Statistics of Eastern Rumelia, 1883

На 1 януари 1885 г. започва преброяване в Източна Румелия, като общи резултати събрани в един том се публикуват още през 1885 г., а през 1888 г. се публикуват резултатите по окръзи.

On 1 January 1885 a census began in Eastern Rumelia. One volume containing the general results was published in 1885, and in 1888 were published six additional volumes with the results by districts.

Първите данни за броя на селскостопанските животни са получени от проведеното по разпореждане на тогавашното Военно министерство Преброяване на животните към 31 декември 1887 година.

Регулярна статистика на железопътния транспорт и превозените товари по видове и номенклатури се организира от 1888 г., предхождана от данни за количеството на изнесените и внесените стоки чрез железниците от 1882 година.

The first data on the number of farm animals were obtained from the Livestock census conducted by order of the then Ministry of War as of 31 December 1887.

Regular statistics on railway transport and the goods carried by type and nomenclature has been organized since 1888, preceded by data on the quantities of goods exported and imported by rail from 1882.

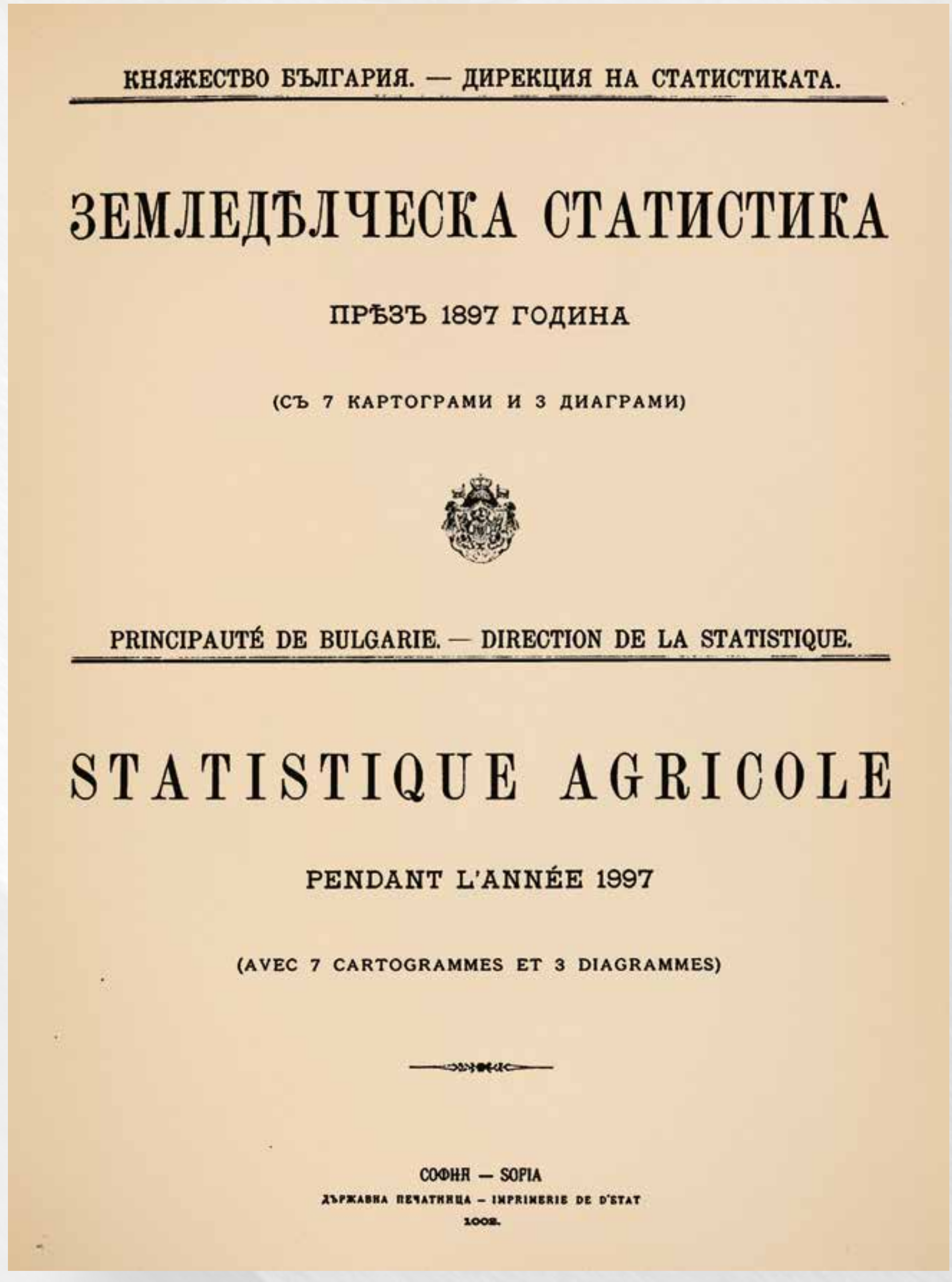
КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ. — ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА.

ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКА СТАТИСТИКА
ПРѢЗЪ 1897 ГОДИНА
(СЪ 7 КАРТОГРАМИ И 3 ДИАГРАМИ)

PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE. — DIRECTION DE LA STATISTIQUE.

STATISTIQUE AGRICOLE
PENDANT L'ANNÉE 1997
(AVEC 7 CARTOGRAMMES ET 3 DIAGRAMMES)

СОФИЯ — SOFIA
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА – IMPRIMERIE DE D'ETAT
1902.

Начало на земеделската и железопътна статистика

Beginning of Agricultural and Railway Statistics

Статистически данни за българските държавни железници, 1899 г.

Statistical data on the Bulgarian state railways, 1899

МИНИСТЕРСТВО НА ОБЩЕСТВЕННИТѢ СГРАДИ, ПѪТИЩАТА И СЪОБЩЕНИЯТА.
ОТДѢЛЕНИЕ ТЪРГОВСКО.

СТАТИСТИЧЕСКИ СВѢДѢНИЯ
ЗА
БЪЛГАРСКИТѢ ДЪРЖАВНИ ЖЕЛѢЗНИЦИ
ПРѢЗЪ 1899 ГОДИНА

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1901.

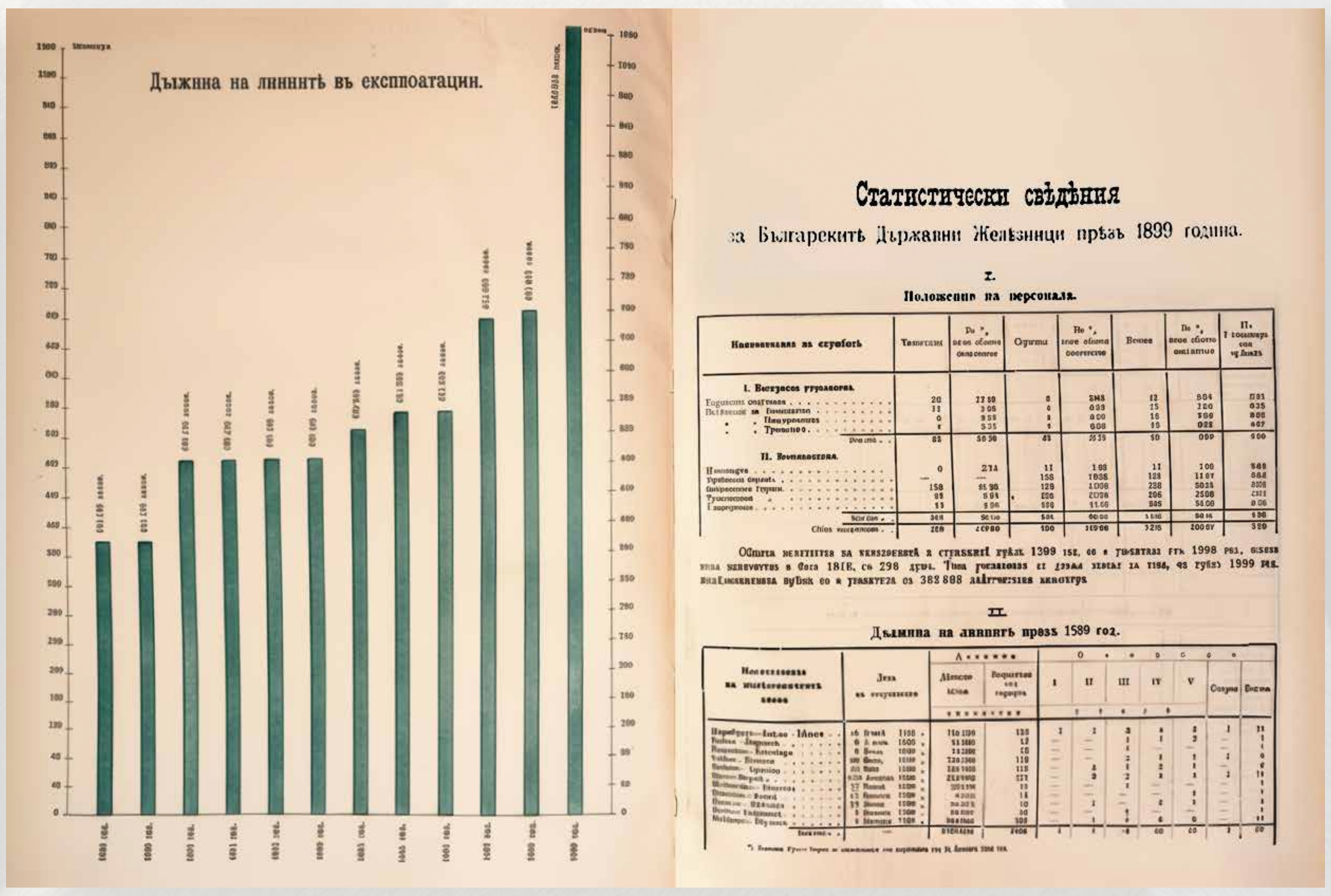
Дължина на линиитѣ въ експлоатация.

Статистически свѣдѣния
за Българскитѣ Държавни Желѣзници прѣзъ 1899 година.

I.
Положение на персонала.

II.
Дължина на линиитѣ прѣзъ 1899 год.

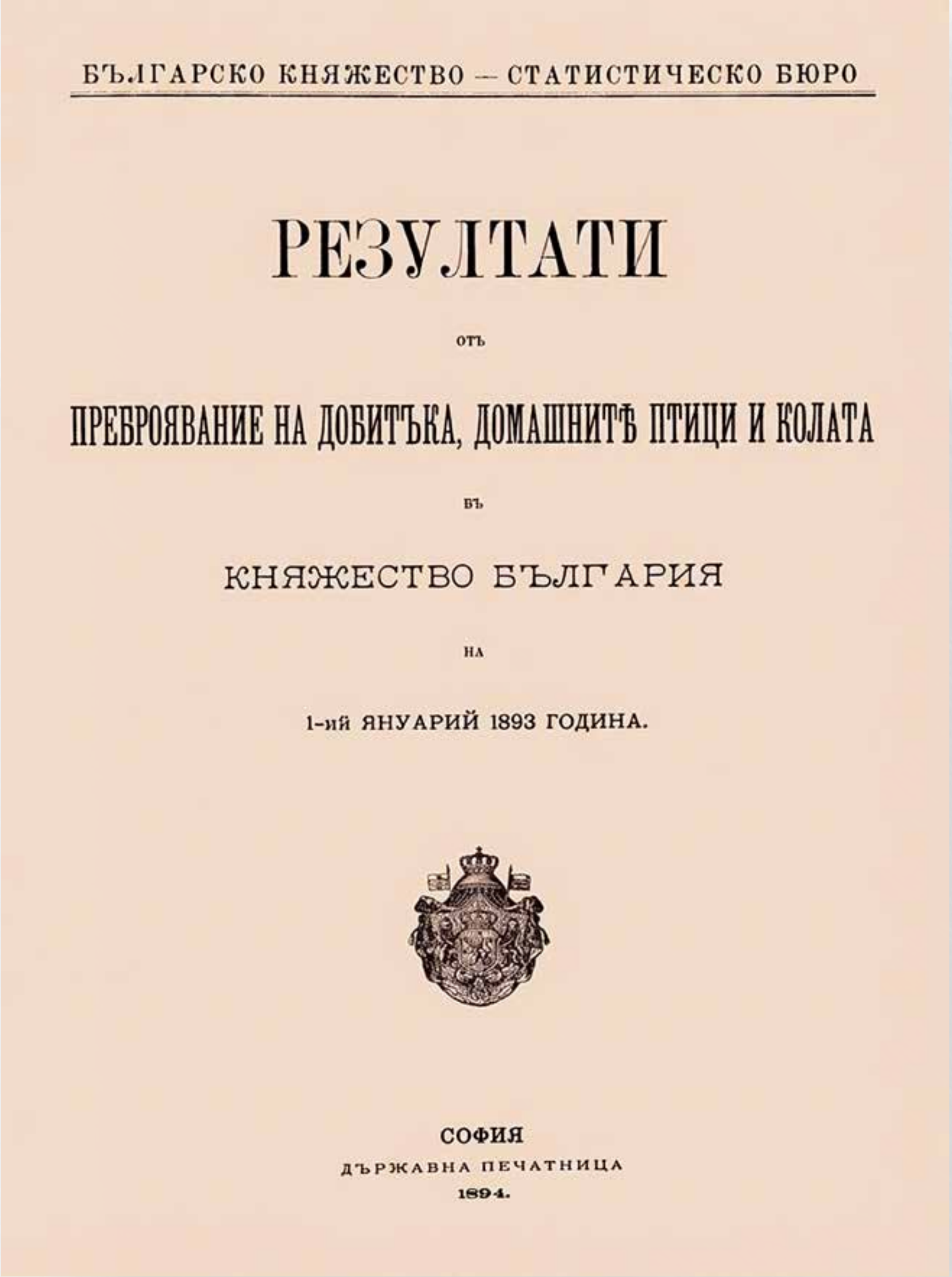
БЪЛГАРСКО КНЯЖЕСТВО – СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО

РЕЗУЛТАТИ
ОТЪ
ПРЕБРОЯВАНИЕ НА ДОБИТЪКА, ДОМАШНИТѢ ПТИЦИ И КОЛАТА
ВЪ
КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ
НА
1-ий ЯНУАРИЙ 1893 ГОДИНА.

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1894.

Преброяване на добитъка, домашните птици и колата, 1893 г.

Census of livestock, poultry, and carts, 1893

НАЧАЛО НА СТАТИСТИКАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

EMERGENCE OF EDUCATION STATISTICS

През 1881 г. министърът на народното просвещение Константин Иречек очертава необходимостта от въвеждане на специална училищна статистика в доклада „Изложение за състоянието на учебното дело в Княжество България.“

Събирането и подготовката на статистическите данни започва от учебната 1894/1895 година. Обработката се извършва ръчно и централизирано по предварително изготвен план. Първите статистически наблюдения в областта на образованието имат сравнително малък обхват на статистическите единици. Групировките са извършвани по околии и окръзи, а за определени показатели – и по отделни населени места. От 1889 г. започва ежегодно публикуване на данни в специализирани публикации.

През 1891 г. излизат публикациите „Училищна статистика на училищата в Княжество България през 1888 – 1889 – 1890 учебни години“ и „Класни училища в Княжество България през 1890/1891 учебна година“.

In 1881, the Minister of Public Education Konstantin Irechek outlined the need of introduction of specialized school statistics in his report entitled ‘Report on the State of Education in the Principality of Bulgaria.’ The collection and preparation of statistical data began in the 1894/1895 academic year. The processing was performed manually and centrally based on a plan prepared in advance. The first statistical observations in the field of education covered a relatively small scope of statistical units. The groupings were made by districts and counties, and for certain indicators – by individual settlements. Starting in 1889, the data began to appear annually in specialized publications.

In 1891, the publications ‘School Statistics of the Schools in the Principality of Bulgaria in the 1888 – 1889 – 1890 Academic Years’ and ‘Classroom Schools in the Principality of Bulgaria in the 1890/1891 Academic Year’ were published.

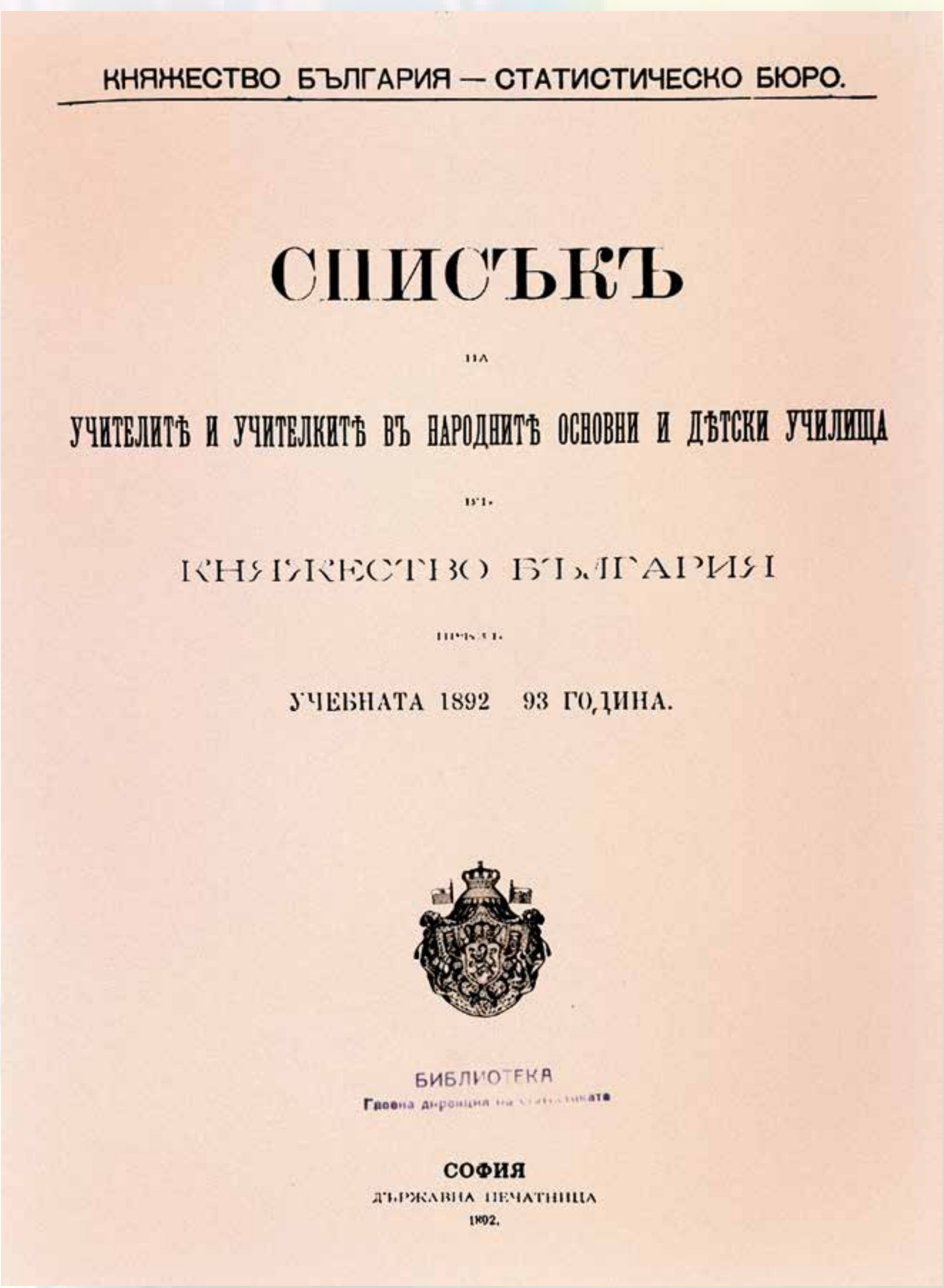

КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ — СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО.

СПИСЪКЪ
на
УЧИТЕЛИТѢ И УЧИТЕЛКИТѢ ВЪ НАРОДНИТѢ ОСНОВНИ И ДѢТСКИ УЧИЛИЩА
въ
КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ
презъ
УЧЕБНАТА 1892 93 ГОДИНА.

БИБЛИОТЕКА
Главна дирекция на статистиката

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1892.

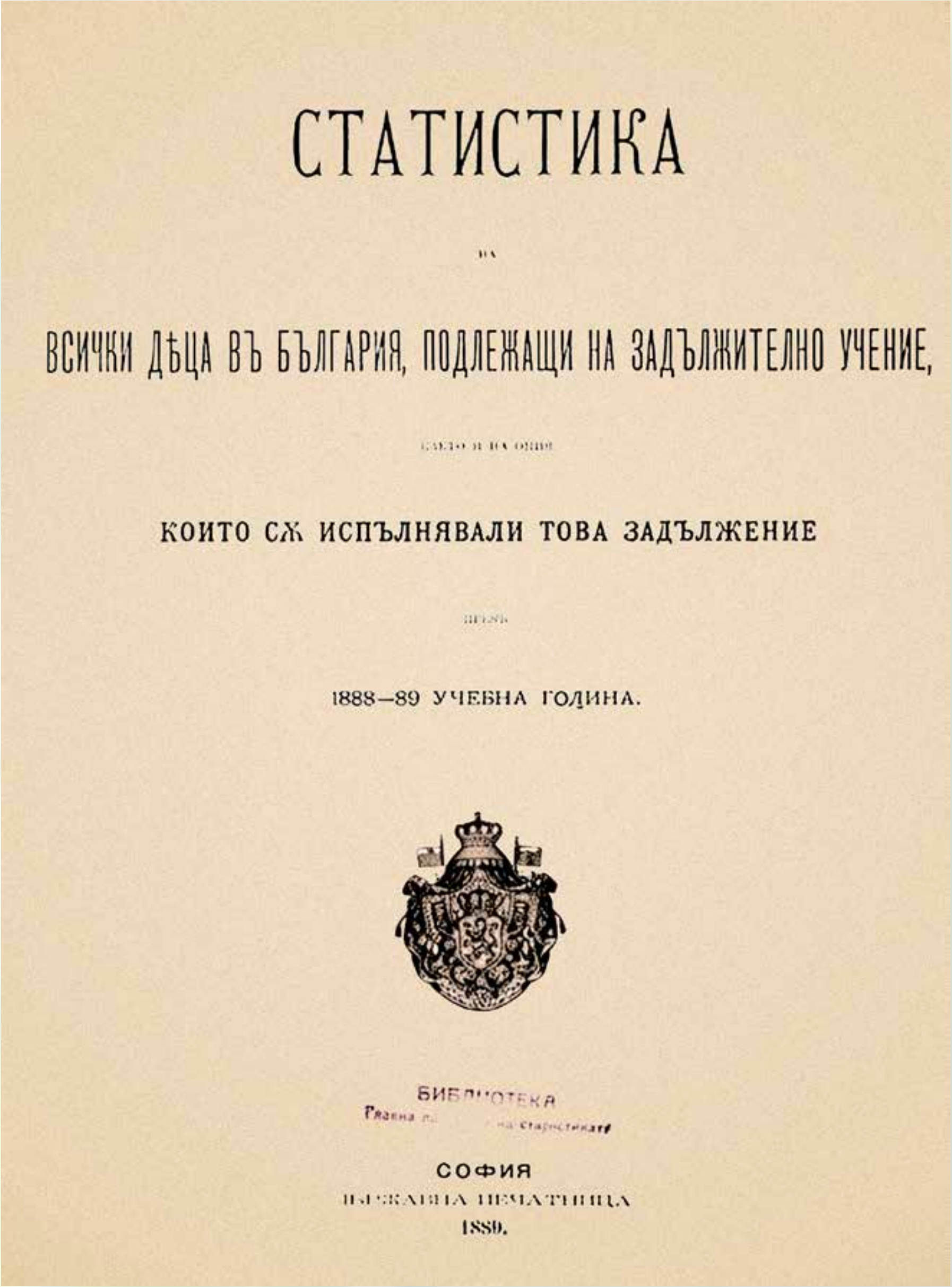

СТАТИСТИКА
на
ВСИЧКИ ДѢЦА ВЪ БЪЛГАРИЯ, ПОДЛЕЖАЩИ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО УЧЕНИЕ,
[illegible]
КОИТО СѪ ИСПЪЛНЯВАЛИ ТОВА ЗАДЪЛЖЕНИЕ
презъ
1888–89 УЧЕБНА ГОДИНА.

БИБЛИОТЕКА
Главна [illegible] на статистиката

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1889.

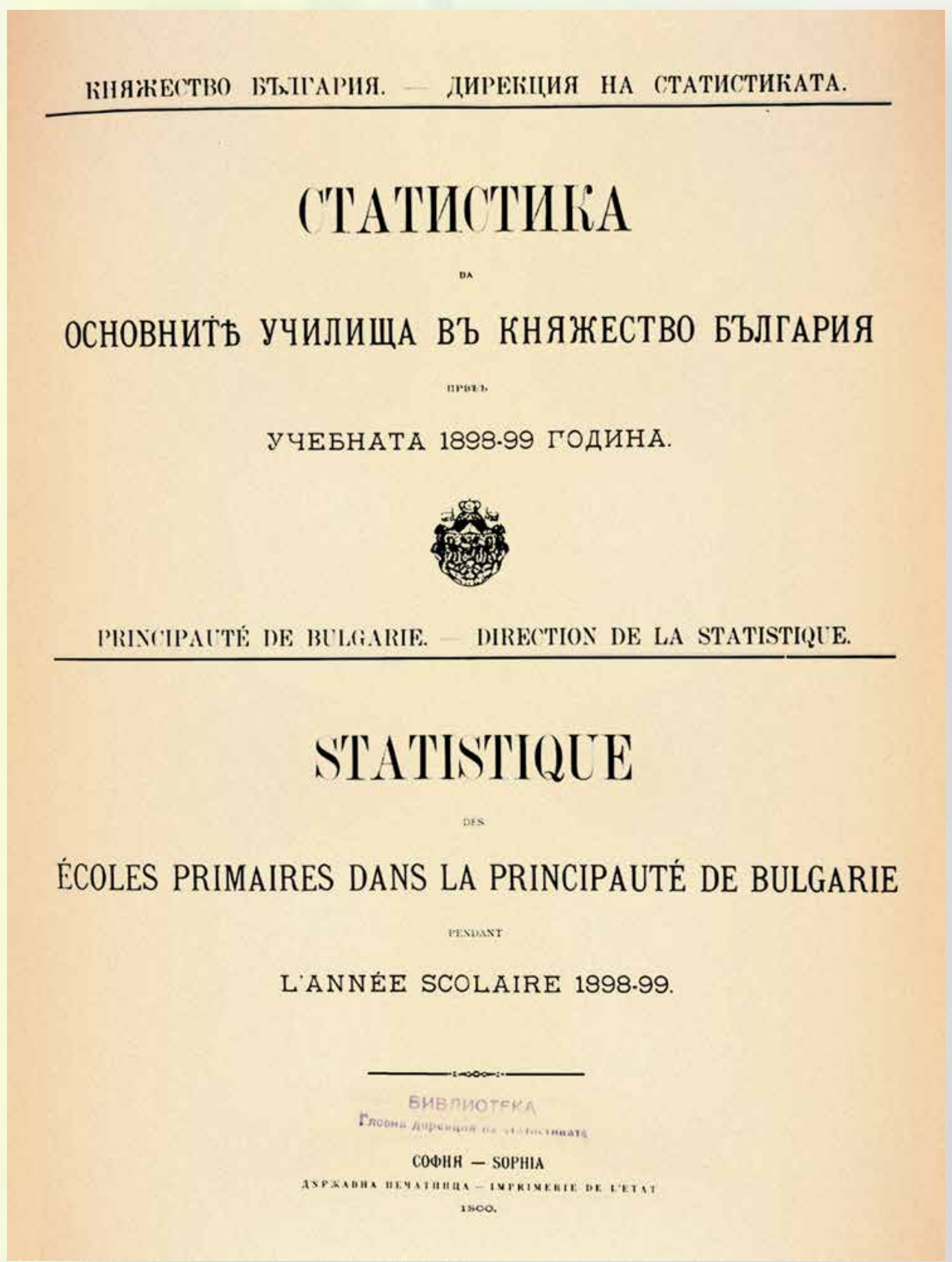

КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ. — ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА.

СТАТИСТИКА
на
ОСНОВНИТѢ УЧИЛИЩА ВЪ КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ
презъ
УЧЕБНАТА 1898-99 ГОДИНА.

PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE. — DIRECTION DE LA STATISTIQUE.

STATISTIQUE
des
ÉCOLES PRIMAIRES DANS LA PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE
pendant
L'ANNÉE SCOLAIRE 1898-99.

БИБЛИОТЕКА
Главна дирекция на статистиката

СОФИЯ — SOPHIA
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА — IMPRIMERIE DE L'ETAT
1900.

Основни училища в Княжество България през учебната 1898/1899 г.

Primary Schools in the Principality of Bulgaria during the School Year 1898/1899

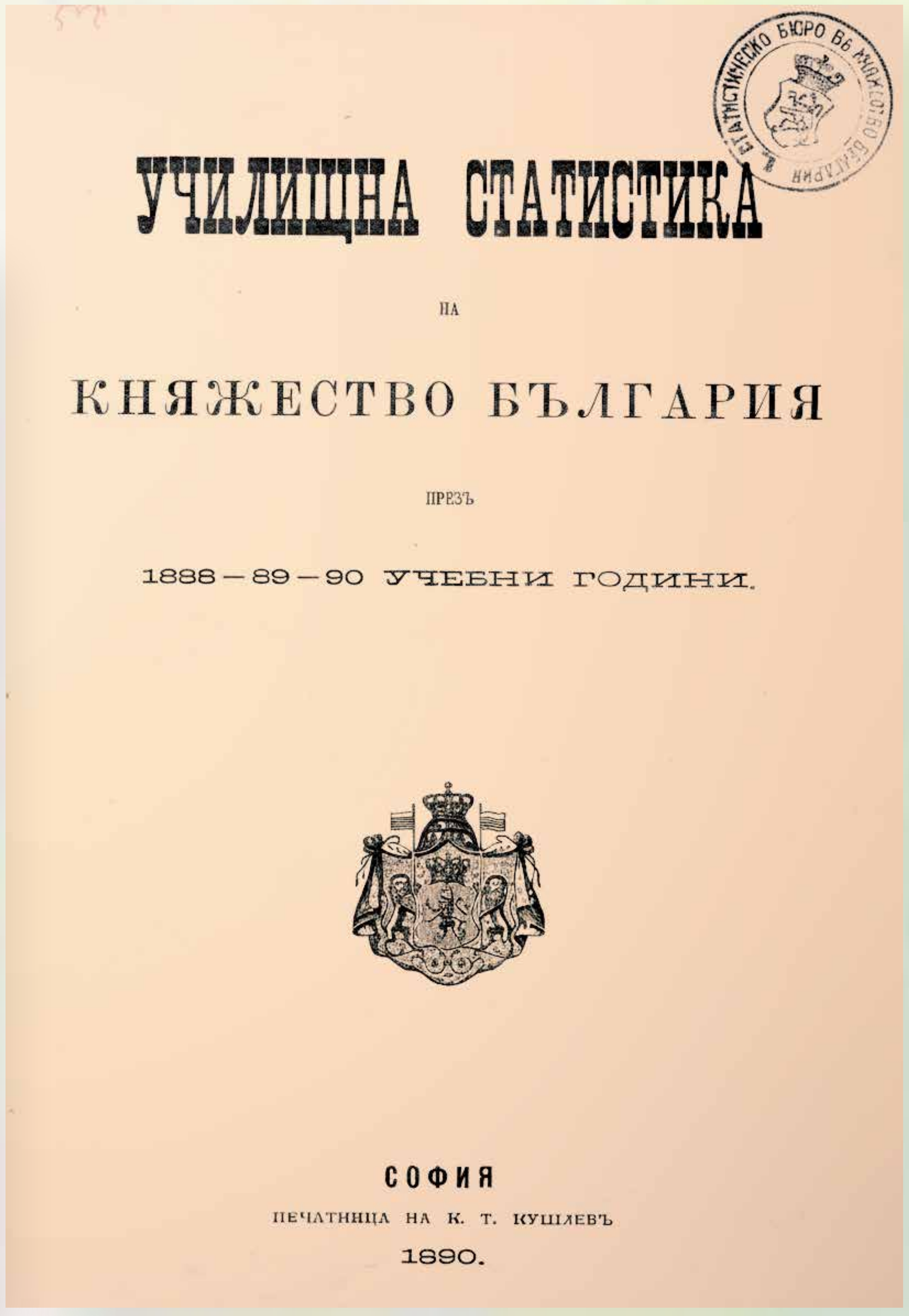

УЧИЛИЩНА СТАТИСТИКА
на
КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ
презъ
1888 – 89 – 90 УЧЕБНИ ГОДИНИ.

СОФИЯ
ПЕЧАТНИЦА НА К. Т. КУШЛЕВЪ
1890.

Из „Албум на графическата статистика“ – Възраст на учениците през учебната 1894/1895 г.

From the ‘Album of Graphical Statistics’ – Age of Students during the School Year 1894/1895

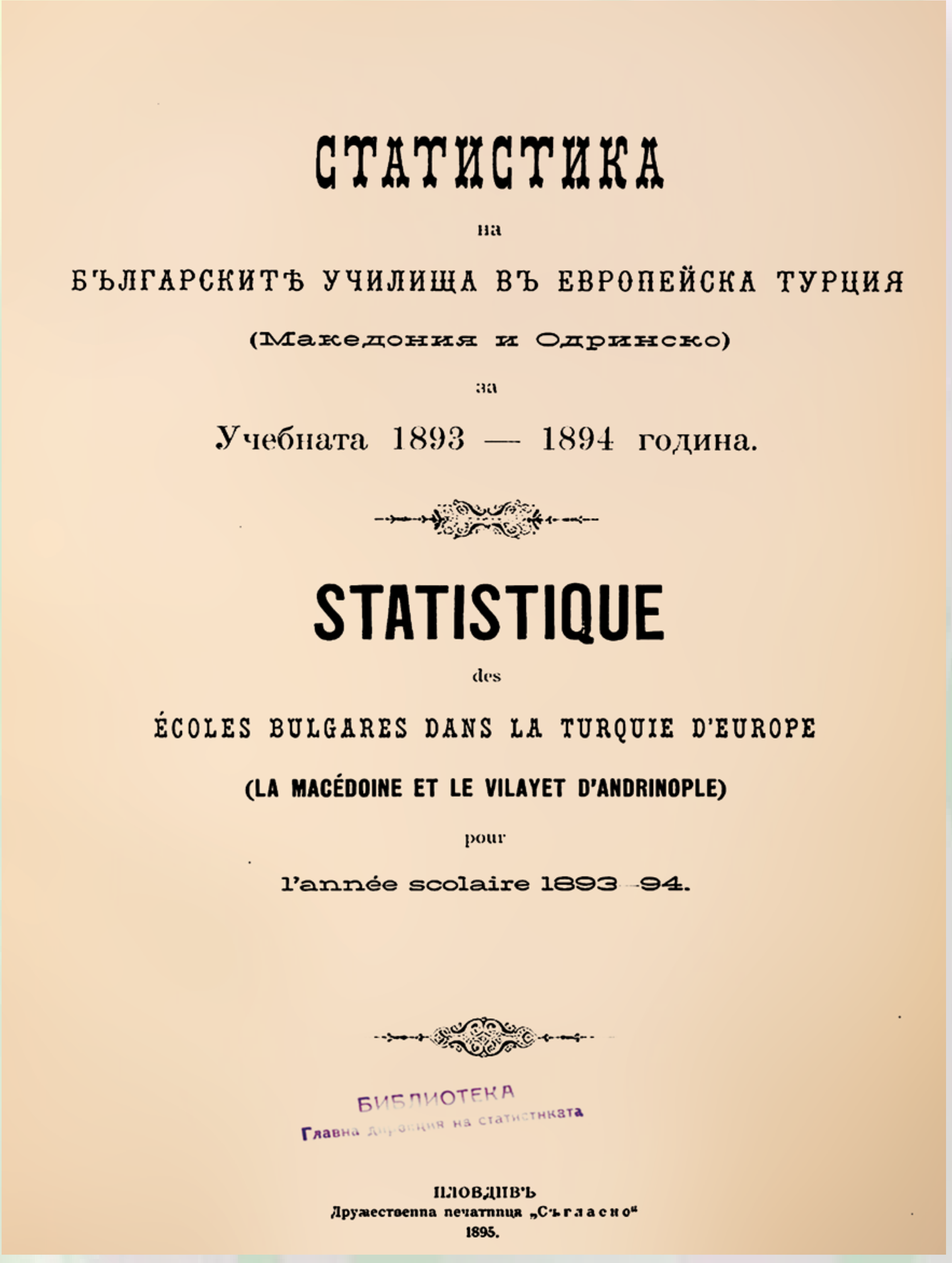

СТАТИСТИКА
на
БЪЛГАРСКИТѢ УЧИЛИЩА ВЪ ЕВРОПЕЙСКА ТУРЦИЯ
(Македония и Одринско)
за
Учебната 1893 — 1894 година.

STATISTIQUE
des
ÉCOLES BULGARES DANS LA TURQUIE D'EUROPE
(LA MACÉDOINE ET LE VILAYET D'ANDRINOPLE)
pour
l'année scolaire 1893 -94.

БИБЛИОТЕКА
Главна дирекция на статистиката

ПЛОВДИВЪ
Дружественна печатница „Съгласно“
1895.

Основни училища в Пловдивския департамент през учебната 1898/1899 г.

Primary Schools in the Plovdiv Department during the School Year 1898/1899

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

НАЧАЛО НА СТАТИСТИКАТА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И ДВИЖЕНИЕТО НА КОРАБИТЕ

ORIGINS OF FOREIGN TRADE AND SHIPPING STATISTICS

Статистика на търговията на Княжество България с чуждите страни за 1882 г.
Trade Statistics of the Principality of Bulgaria with Foreign Countries, 1882

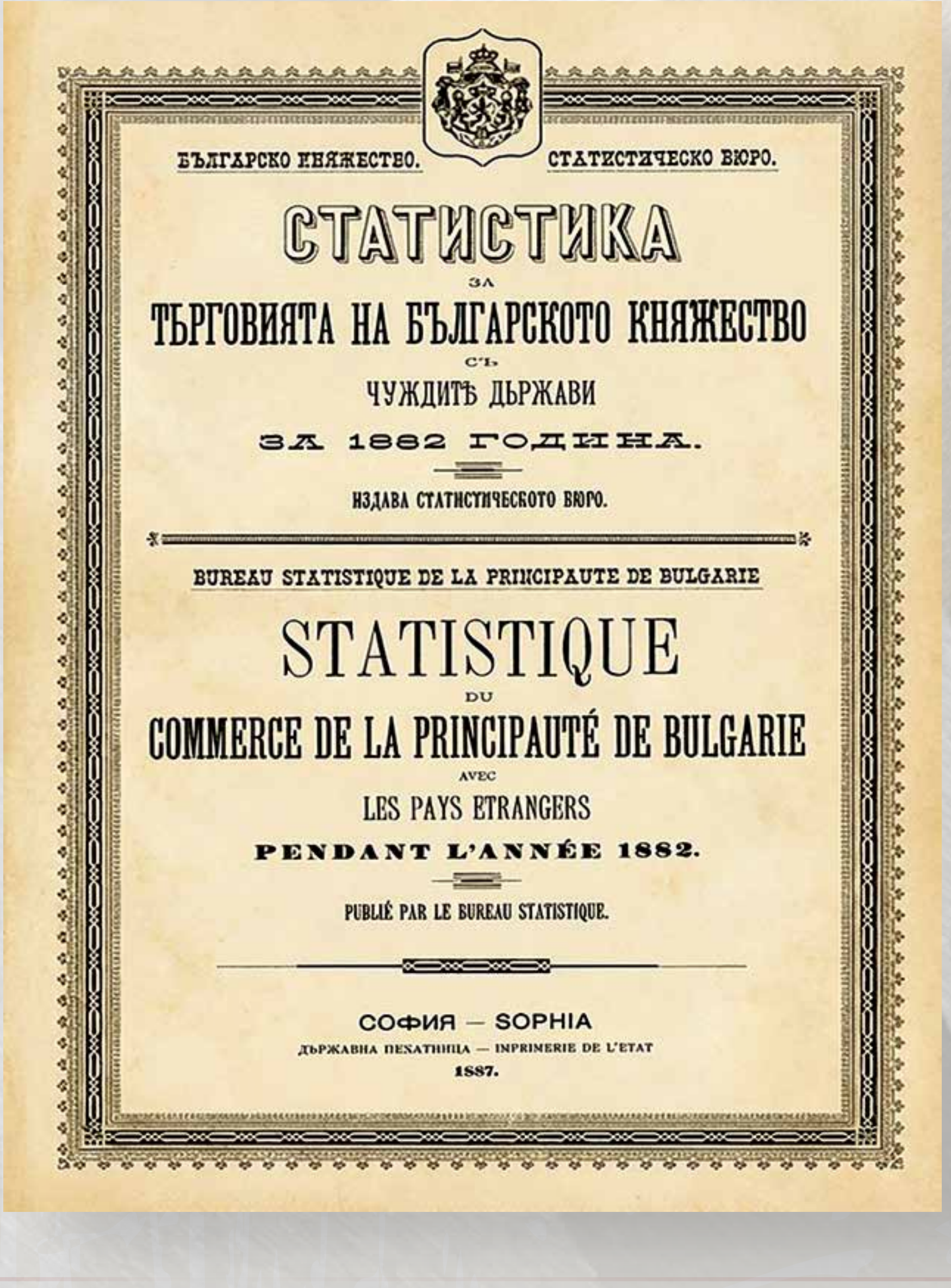

БЪЛГАРСКО КНЯЖЕСТВО. СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО.

СТАТИСТИКА
ЗА
ТЪРГОВИЯТА НА БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО
СЪ
ЧУЖДИТѢ ДЪРЖАВИ
ЗА 1882 ГОДИНА.

ИЗДАВА СТАТИСТИЧЕСКОТО БЮРО.

BUREAU STATISTIQUE DE LA PRINCIPAUTE DE BULGARIE

STATISTIQUE
DU
COMMERCE DE LA PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE
AVEC
LES PAYS ETRANGERS
PENDANT L'ANNÉE 1882.

PUBLIÉ PAR LE BUREAU STATISTIQUE.

СОФИЯ — SOPHIA
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА — INPRIMERIE DE L'ETAT
1887.

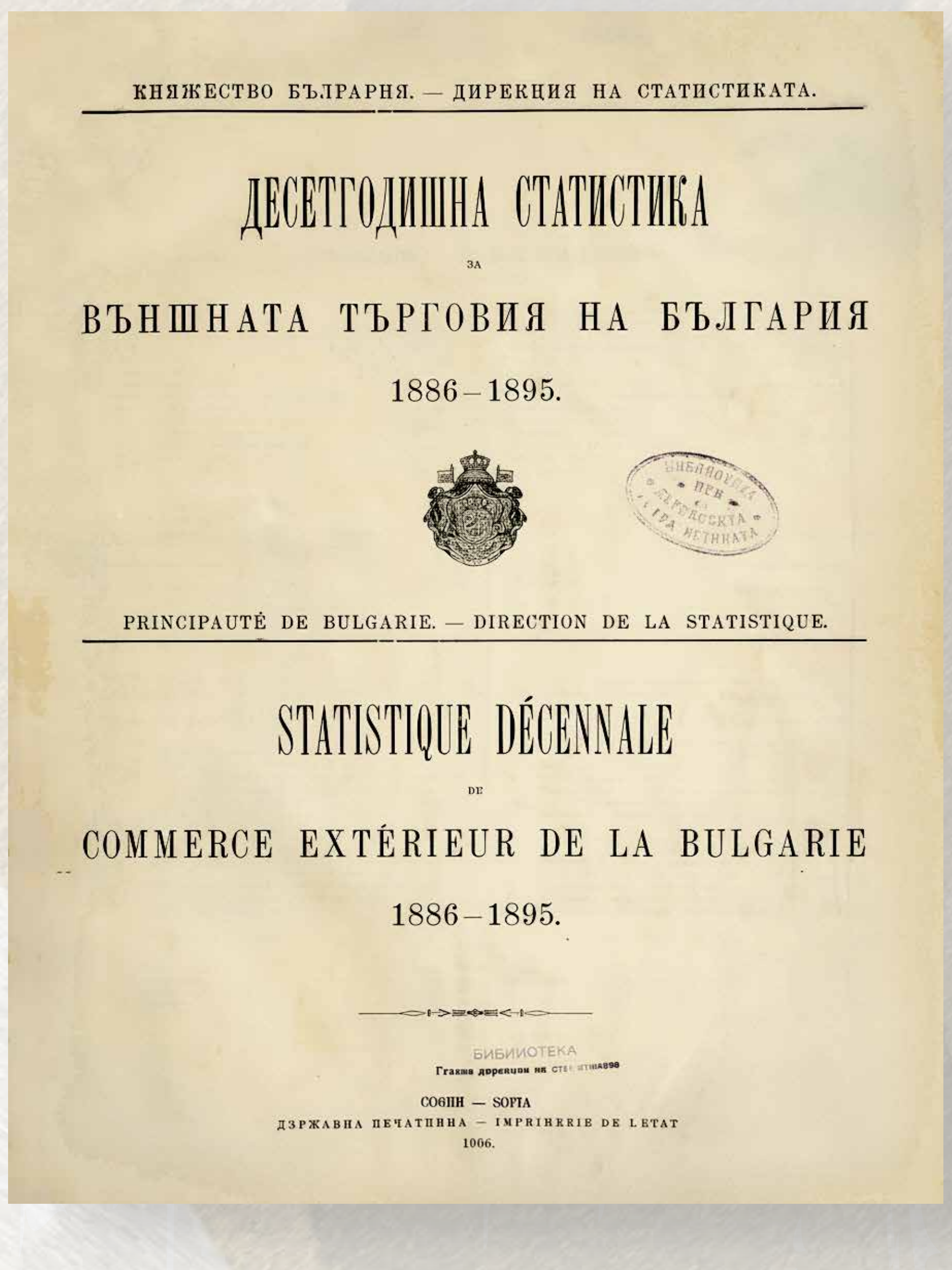

КНЯЖЕСТВО БЪЛРАРНЯ. — ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА.

ДЕСЕТГОДИШНА СТАТИСТИКА
ЗА
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ НА БЪЛГАРИЯ
1886–1895.

PRINCIPAUTÉ DE BULGARIE. — DIRECTION DE LA STATISTIQUE.

STATISTIQUE DÉCENNALE
DE
COMMERCE EXTÉRIEUR DE LA BULGARIE
1886–1895.

БИБЛИОТЕКА
Главна дирекция на статистиката

СОФИЯ — SOFIA
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА — IMPRIMERIE DE L'ETAT
1896.

През 1879 г. се учредяват 17 митници, 9 митнически пункта и 34 митнически поста и са утвърдени „Привременни наставления за митарствените учреждения на Българското княжество“. С обмитяването на първите стоки, преминали през оформените държавни граници, фактически се поставя началото на статистиката на външната търговия.

Една от най-интересните стоки, която в края на 19 и началото на 20 век е стратегическа суровина за външно-търговския стокообмен Княжество България е розовото масло.

In 1879, 17 customs offices, 9 customs points, and 34 customs posts were established and the ‘Temporary Instructions for the Customs Institutions of the Bulgarian Principality’ were approved.

The clearance of the first goods crossing the newly established state borders marked the true beginning of foreign trade statistics.

One of the most interesting goods, which at the end of the 19th and the beginning of the 20th century was a strategic raw material in the foreign trade of the Principality of Bulgaria, was rose oil.

Графика на търговията с розово масло 1886 – 1895 г.

Graph of the Rose Oil Trade, 1886 – 1895

Австро-Унгария Austria-Hugary	1107 кг/kg	1887
Германия Germany	425 кг/kg	1895
Франция France	1564 кг/kg	1895
Турция Türkiye	1229 кг/kg	1889
Англия England	466 кг/kg	1895
Холандия Holland	74 кг/kg	1895
Русия Russia	80 кг/kg	1895
САЩ USA	43 кг/kg	1895